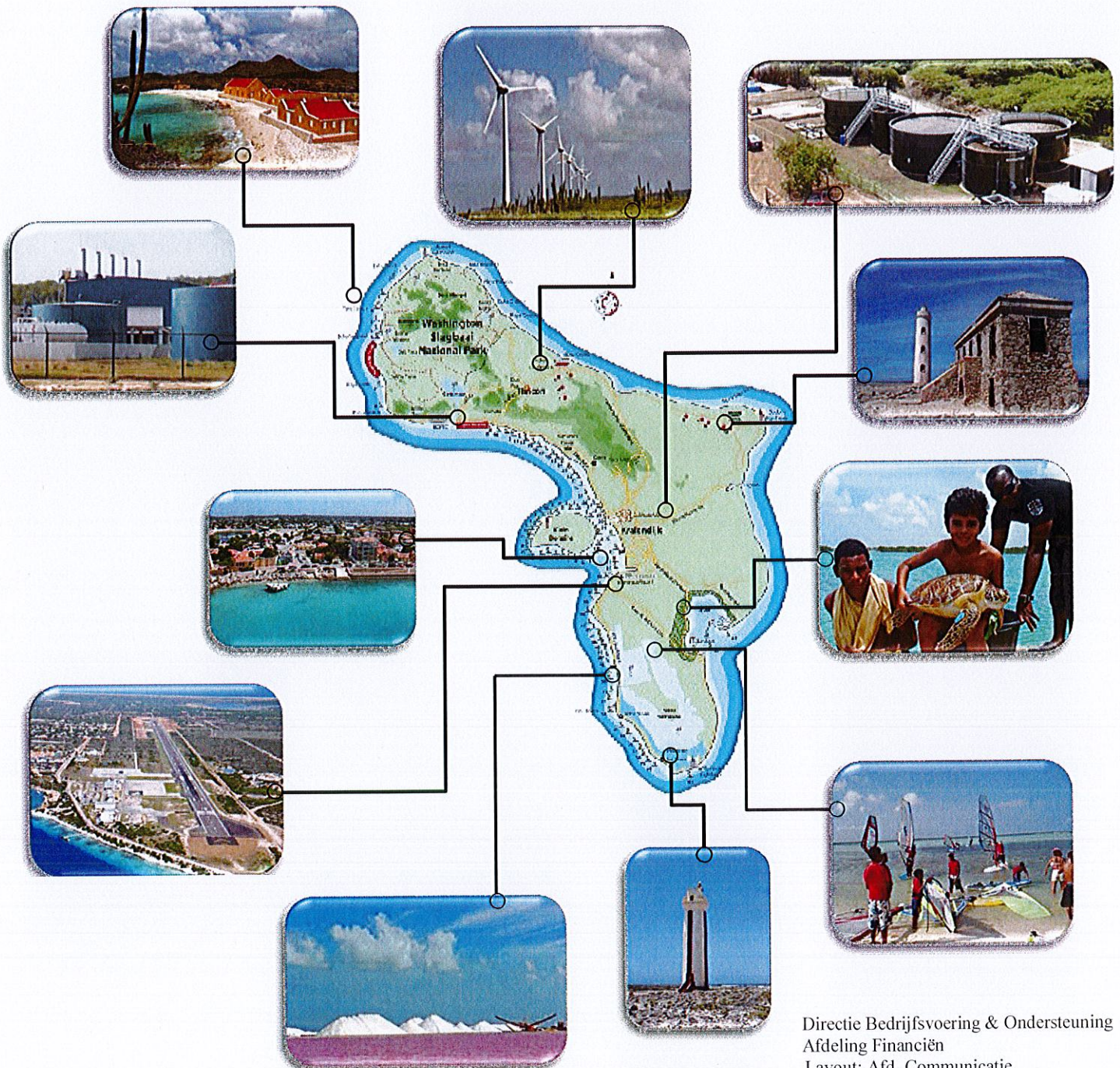

OPENBAAR LICHAAM
BONAIRE
BEDRIJFSVOERING EN ONDERSTEUNING

Beleidsdeel Begroting 2019

BEGROTING VAN DE UITGAVEN EN INKOMSTEN

VAN HET OPENBAAR LICHAAM BONAIRE

VOOR HET DIENSTJAAR 2019

BELEIDSDEEL

Inhoud

Verslag bestuurscollege behorende bij Begroting 2019

Beleidsplannen

Paragrafen

Beleidsbegroting 2019

Gewone dienst en Kapitaaldienst

<u>Num- mer</u>	<u>Hoofdfunctie</u>	<u>Gewone dienst blz.</u>	<u>Kapitaal- dienst blz.</u>
0	Algemeen bestuur	1	7
1	Openbare orde en veiligheid	1	7
2	Verkeer, vervoer, waterstaat	1	7
3	Economische zaken	1	7
4	Onderwijs	3	9
5	Cultuur en recreatie	3	9
6	Sociale voorzieningen en maatschappelijke dienstverlening	3	9
7	Volksgesondheid	5	11
8	Ruimtelijke ordening en volkshuisvesting	5	11
9	Financiering en algemene dekkingsmiddelen	5	11

Verdeeldienst

<u>Para- graaf</u>	<u>Omschrijving</u>	<u>Blz.</u>	
1	Kapitaallasten	13	
2	Kostenplaatsen	13	11
Recapitulatie		15	16

Modellen

B	Staat van salarissen en sociale lasten
C	Staat van geactiveerde kapitaaluitgaven
D	Staat van reserves en voorzieningen
G	Staat van Inkomensoverdrachten
H	Verzamel en consolidatiestaat
	Overzicht van voorgenomen investeringen
	Overzicht van incidentele baten en lasten
	Overzicht Bijzondere uitkeringen

VERSLAG BESTUURSCOLLEGE

BEHORENDE BIJ BEGROTING 2019

Verslag bestuurscollege behorende bij begroting 2019

Inleiding

Dit bestuursverslag behoort bij de begroting 2019. Deze begroting is tot stand gekomen met in achtname van de realisatie 2017 (jaarrekening), de uitputting van de begroting 2018 t/m 18 oktober 2018 en de beleidsplannen van het bestuurscollege en de verschillende directies.

Vrije Uitkering

De vrije uitkering is gelijk gehouden met die van 2018, zijnde \$28,1 mln. Er is niet vooruitgelopen op verwachte prijs- en loonindexering.

Lokale belastingen en heffingen

Er bestaat op dit moment een licht optimisme inzake de lokale inkomsten. Zo zijn er slagen gemaakt m.b.t. motorrijtuigenbelasting en verhuurautobelasting. Ook de inkomsten op cruisevax wordt hoger. Daartegenover staat een verlaging van de havenbelasting op grond van de situatie bij BOPEC. Ook zijn de verwachte inkomsten m.b.t. Leges en retributies teruggebracht uit voorzichtigheid. Al met al rechtvaardigen de laatste inzichten per saldo een lichte verhoging van de verwachte inkomsten tot \$18,2 mln.

Bijzondere uitkeringen

Naast de vrije uitkering en de lokale inkomsten worden vanuit de diverse ministeries ook middelen verstrekt als bijzondere uitkering. In de begroting zijn deze "geoordeelde middelen" kostenneutraal verwerkt, d.w.z. dat betreffende directies een inschatting hebben gemaakt van de kosten in 2019. De opbrengsten in dit kader zijn voor eenzelfde bedrag in de begroting opgenomen. Begin 2019 wordt geïventariseerd hoeveel kosten er in 2018 zijn gemaakt op deze bijzondere uitkeringen. De saldi worden meegenomen naar 2019 en worden in de eerste begrotingswijziging verwerkt.

Prioriteitenprogramma en Regio-envelop

Gedurende 2018 is hard gewerkt aan het opstellen van de prioriteitenagenda en de opgaven voor de regio envelop. Nog in 2018 wordt het document "Beleidsprioriteiten OLB 2018 - 2020" verder uitgewerkt in uitvoeringsprogramma's. Dit wordt onderdeel, samen met de regio-envelop projecten, van een bestuursakkoord waarin de afspraken tussen het OLB en Den Haag zijn vastgelegd. Aangezien e.e.a. nog niet is geformaliseerd en de (financiële) effecten nog niet voldoende kunnen worden overzien is hier in onderliggende begroting nog geen rekening gehouden. Pas als alles is geformaliseerd wordt dit verwerkt in een begrotingswijziging.

Controleverklaring door accountant

Nog steeds staat het verbeteren van het financieel beheer zeer hoog op de agenda. Met de uitvoering daarvan is in 2017 nog te weinig vooruitgang geboekt. In 2018 zijn de openstaande verbeterpunten weer opgepakt en kunnen we spreken van een lopend proces waarin stappen zijn gemaakt. Dit gebeurt in zeer frequent overleg met het College Financieel Toezicht. Helaas kampt de afdeling Financiën met grote capaciteitsproblemen waardoor we op dit moment nog minder ver zijn dan gewenst. De noodzaak om dit onderwerp te prioriteren onderstreept het bestuurscollege. De uitdaging blijft om over de jaarrekening 2020 een goedkeurende verklaring te krijgen

van de accountant. Enig voorbehoud is m.n. door de capaciteitsproblematiek wel op zijn plaats en ook rekening houden met het feit dat zowel het begin en eind balans een goedkeurende verklaring waard moet zijn.

Directie Ruimte en Ontwikkeling (R&O)

Het jaar 2018 was voor de directie Ruimte en Ontwikkeling een jaar dat in het teken stond van uitdagingen op het gebied van integriteit. Twee ambtenaren van deze directie werden strafrechtelijk en bestuurlijk onderzocht op vermeende niet integere handelingen. Het management van de directie heeft niet gewacht op de uitkomst van beide onderzoeken maar heeft stappen ondernomen om de *checks and balances* in het proces voor terreinuitgiften aan te scherpen. Het Grond Registratie en Informatiesysteem (GRIS) dat reeds enige jaren in gebruik was is effectiever in gebruik genomen gedurende 2018. Met name de wachtlijsten zijn, nadat ze verschoond werden, in het systeem verwerkt waardoor ze transparanter zijn geworden en kan op reguliere basis gerapporteerd worden over de stand van zaken van deze lijsten. Er is een aanvang gemaakt met de implementatie van de aanbevelingen van het financieel beheer van de onroerende goederen van het Openbaar Lichaam Bonaire waardoor ook op het gebied van gronduitgifte en grondbeheer scherpere *checks and balances* zijn geïntroduceerd. De werkprocessen voor gronduitgifte en -beheer zijn beschreven en vastgelegd in *workflowcharts* en zijn daarmee transparant geworden. Ook is een actualisering van het gronduitgifte en beheersbeleid thans in ontwikkeling.

Integrity compliancy zal ook gedurende 2019 de aandacht blijven krijgen.

In 2019 zal de algehele herziening van het Ruimtelijk Ontwikkelingsplan afgerond worden. Aangezien de inwonerstal van Bonaire sinds 10-10-10 aanzienlijk is toegenomen is het beschikken over een Volkshuisvesting en Verkeer- en Vervoersbeleid van evident belang. Daar zal dan ook gedurende 2019 aan gewerkt worden.

Het macro-economisch simulatiemodel Bonalyse zal weer in gebruik worden genomen zodat de effecten van ontwikkelingen en grotere projecten op de economie van Bonaire gesimuleerd kunnen worden waarmee het doen van beleidskeuzes gefaciliteerd kan worden.

Ook zal gewerkt worden aan productontwikkeling en promotie van Bonaire waarmee buitenlandse investeerders aangetrokken kunnen worden. Een integraal pakket van stimuleringsmaatregelen zal daar deel van uitmaken.

Op het gebied van landbouw, veeteelt en visserij zal verder gewerkt worden aan de implementatie van het door het bestuurscollege vastgestelde beleidsvisie landbouw, veeteelt en visserij Bonaire 2014-2029 en zal de dienst LVV verder geprofessionaliseerd worden en uitgebouwd worden tot een volwaardig expertisecentrum.

De gedurende 2018 geactualiseerde Natuurplan Bonaire zal in 2019 vastgesteld worden en de natuurprojecten die met bijzondere uitkeringen gefinancierd worden, zullen zoals gepland in de loop van 2019 afgerond en verduurzaamd worden. Op het gebied van milieu zullen diverse beheersovereenkomsten aangegaan worden ter uitvoering van het Afvalbeheer en uitvoeringsplan Bonaire 2013-2022.

Gedurende 2019 zal onderhoud centrale aandacht krijgen. Het jarenlang ontbreken van fondsen maar ook aandacht heeft tot aanzienlijke achterstanden geleid in de onderhoud van openbare infrastructuur waaronder wegen maar ook de gebouwen van de overheid. De overheidsgebouwen zullen geïnventariseerd worden, waaronder ook de technische staat, en een meerjaren-onderhoudsprogramma zal opgesteld worden waarna een beroep op het Rijk gedaan zal worden in het kader van de afspraken die in het bestuurlijk akkoord van 22 april 2010 zijn vastgelegd waarin staat aangegeven dat het Rijk aanvullende middelen zal toereiken als Bonaire meerjaren renovatie en onderhoudsplannen zal aanleveren.

De reeds in 2018 ingezette inhaalslag voor het onderhoud van de wegen zal ook gedurende 2019 voortgezet worden. In dit kader zal middels *twinning* samen met een gemeente van Nederland een integraal onderhouds- en beheerssysteem opgezet worden voor de openbare infrastructuur van Bonaire. Het is de uiteindelijke intentie dat per wijk, wijkbeheers- en onderhoudsplannen geïntroduceerd worden. Vooralsnog zal de inhaalslag in het kader van achterstallig onderhoud de meeste aandacht krijgen.

Er zal verder inhoud gegeven worden aan een duurzame samenwerking met de Ministeries van BZK, I&W, EZ en LNV en diverse gemeenten. Verder zal de samenwerking met de andere BES-eilanden, Curaçao, Aruba en Sint. Maarten geëxploreerd worden.

Directie toezicht en handhaving (TH)

De organisatie

In het komend jaar zal de directie specifiek aandacht besteden aan een viertal belangrijke aspecten:

- Continuïteit van de professionalisering van het personeel
- Het verbeteren en optimaliseren van de dienstverlening door gebruik van toezicht & handhavinginstrumentarium en inspectiemethoden
- Strenger toezicht en handhaving bij overtredingen van drank- en horecavergunningen en bouwvergunningen
- Strenger toezicht en handhaving van de warenwet en besluit etikettering in het kader van de voedselveiligheid

In het kader van de professionalisering van het personeel en het op peil houden van de kwaliteit en bekwaamheid van het personeel, zal gecontinueerd worden met het opleiden en trainen van de inspecteurs en andere medewerkers. De ontvangen trainingen en opleidingen van het afgelopen jaar zullen worden gebruikt om andere collega's te trainen, ter waarborging van opgedane kennis en ervaringen.

Het werken in taskforces, zodat de inspecties op elkaar aansluiten, wat meer duidelijkheid verschaft aan de klanten, zal onderdeel uitmaken van de verbetering van de dienstverlening aan de burgers, waarbij gecontinueerd wordt met de implementatie van de nieuwe klachtenregistratie en klachtenafhandelingsstelsel. Door het opstellen van een opleidingsplan voor inhoudelijk, materiedeskundigheid en persoonlijke competenties van de inspecteurs, wordt de kwaliteit van het werk verhoogd.

Speciale aandacht zal worden besteed in het kader van bevordering van de integriteit van alle medewerkers. Om effectief en efficiënt toezicht en handhavingstaken te realiseren, worden alle inspectiewerkzaamheden per 1 januari 2019, met behulp van de digitale checklist uitgevoerd door alle inspecteurs van alle afdelingen.

Toezicht op het gebied van vreemdelingenarbeid (mensenhandel/smokkel), inspectie bij bouwconstructies en overtreding drank & horecaverordening, evenals de implementatie van het integrale veiligheidsplan zal speciale aandacht krijgen in samenwerking met de handhavingpartners.

Op het gebied van de publieke gezondheid zal er in het komend jaar het toezicht op de naleving van de warenwet en besluit etikettering worden geïntensiveerd. Dit naar aanleiding van de vele klachten die binnenkomen op het gebied van voedselveiligheid. Doelgericht handhaven van supermarkten en horeca-eetgelegenheden die de wet overtreden en waar nodig sanctioneren krijgt prioriteit. De controles zullen worden verhoogd, speciale aandacht zal worden besteed aan openbare hygiëne bij cruisevarende ter bescherming van de (publieke) gezondheid en gezondheid van de cruisetoevaren in het bijzonder.

Bevordering van de naleving bij nieuw opstartende ondernemingen en bestaande lokaliteiten zal worden gestimuleerd door "compliance promotion". Adviseren van het bestuurscollege voor het afgeven van erkenningscertificaten voor bedrijven die naar het buitenland willen exporteren, zal nieuwe inkomsten genereren voor de overheid.

Continuering van de importkeuring van vlees en uitbreiden van keuringen van andere producten die onder de warenwet ressorteren. Samen met de afdeling warenkeuring & openbare hygiëne (weer) opstarten van het bestrijden van illegaal slachten van vee, m.n. geiten en verkoop van ongekeurd vlees.

De afdeling handhaving ruimte & ontwikkeling zal door het verhogen van het toezicht op milieuovertredingen (vooral illegale afvalstortingen) in samenwerking met ketenpartners, het naleefgedrag verder stimuleren. Het verscherpen van het toezicht op en minimaliseren van geluidsoverlast zal structureel worden uitgevoerd, door metingen uit te voeren door getrainde en kundige inspecteurs.

Extra aandacht zal worden besteed op rechtmatigheid van verleende bouwvergunningen. Dienstverlening aan het WEB zal verder worden uitgebreid door het ijken van water- en elektriciteitsmeters en controle van zonnepanelen conform de Wet Elektriciteit en drinkwater BES.

Aan de hand van een gedoog- en sanctiebeleid, zal het bestuurscollege worden geadviseerd over het toepassen van maatregelen bij overtredingen van wet en regelgeving en vergunningsvoorwaarden op de domeinen leefomgeving en economie. Door het inventariseren van “slapende” en “inactieve” bedrijven, zal het bedrijvenbestand van de directie worden opgeschoond, ter bevordering van de efficiëntie van de inspecties en controles.

De afdeling haven & loodswezen zal bij het finaliseren van het noodherstel bij de pieren, waar mogelijk achterstallig onderhoud aan de infrastructuur van de havenfaciliteiten wegwerken. Continuering van de voorlichting in verband met de afgifte van vaarbewijzen, uitvoeren van certificering van vaartuigen in het kader van bijlage 6 besluit en afgeven van vaarvergunningen zullen worden uitgebreid, evenals het registreren van vaartuigen binnen de wateren van Bonaire. Advisering van wetgeving en tarieven die aangepast dienen te worden ter verhoging van de inkomsten van het OLB en het verder aanboren van nieuwe bronnen van inkomsten zal prioriteit krijgen in het komend jaar. Voor het havenpersoneel zullen trainingen worden georganiseerd ter voorbereiding op maritieme calamiteiten en op het gebied van de veiligheid in de havens van Bonaire.

De afdeling handhavingsprojecten & taskforces zal doorgaan met de coördinatie van interne multidisciplinaire taskforces die belast worden met toezicht en handhaving op het gebied van economische overtredingen en overtredingen in de buitenruimte. Preventieve handhaving zal meer worden toegepast met name op het platteland en langs de bad- en duikplaatsen. Er zal meer controles worden uitgevoerd ten behoeve van de fysieke veiligheid in de wijken en de buitenruimte.

Het bureau rijbewijzen zal trainingen op het gebied van service gerichtheid en brainstorm sessies organiseren met betrekking tot de invoering van de nieuwe verkeerswetgeving in 2019.

Tot slot zal er op het gebied van wetgeving, de Wet Maritiem beheer BES, Veiligheidswet BES en het Inrichtingen en Activiteiten Besluit (IAB) in het komend jaar extra aandacht krijgen, door de nodige trainingen te verzorgen voor het personeel. Nadat de inspecteurs getraind zijn op het gebied van het IAB, zal bij de inwerkingtreding hiervan in het komend jaar, meer inspecties worden uitgevoerd op het gebied van de hinderverordening en milieuovertredingen.

Het bestuurscollege zal worden geadviseerd over juridische (handhavings)vraagstukken ter aanpassing en/of wijziging van wet- en regelgeving.

Directie Samenleving en Zorg (S&Z)

De directie Samenleving en Zorg is verantwoordelijk voor een scala aan beleidsprioriteiten in het sociale domein. In 2019 staat de Directie Samenleving en Zorg voor grote uitdagingen, prioriteiten en ontwikkelingstrajecten. In 2019 zal de directie verder werken aan het realiseren van een verbeterde gezonde en sociaal-economische positie van de Bonairiaanse burger.

Dit wil de directie realiseren door onder andere:

- Het vergroten van de participatie van de bonairiaanse burger op alle gebieden zoals gezondheid, welzijn en sport.
- Het aanbieden van werkgelegenheid en het bestrijden van armoede.
- Het in samenwerking met alle betrokkenen verbeteren van de leefbaarheid in de wijken van Bonaire en het uitbreiden van het activiteitenaanbod.
- Het uitwerken van het doelgroepenbeleid met specifieke aandacht voor kwetsbare doelgroepen.

In het kader van de sociale zekerheidsstelsel zal samen met ministeries gewerkt worden het bestaansminimum en de verhoging van de beleidsmatige inkomensgrens c.q. armoedegrens, aan de beleidsprioriteiten van het bestuursakkoord en aan de activiteiten in het kader van de 11de EDF.

In 2019 zal vanuit de **afdeling Beleid en Projecten** verder gewerkt worden aan het professionaliseren van het samenwerken tussen de afdelingen onderling en het integraal werken zowel intern als met externe ketenpartners. Specifieke programma onderdelen zijn de implementatie van het Integraal Jeugdbeleid Bonaire (in samenhang met het plan van aanpak kinderrechten en geïntegreerd huiselijk geweld), het Sociaal woonbeleid, de Wijkenontwikkeling, 11de EDF, het sociale zekerheidsstelsel en de sociaal economische agenda. Het projectmanagement voor wat betreft de projecten die gefinancierd worden uit de integrale gelden is bij deze afdeling belegd.

Ook voor het begrotingsjaar 2019 wil de **afdeling Publieke Gezondheid** haar taken en verantwoordelijkheden verder door ontwikkelen en verduurzamen. Aandacht zal besteed worden aan verdere vormgeving en de opzet en inrichting van de Afdeling Publieke Gezondheid (GGD), inclusief de taken op het gebied van beleid en onderzoek, infectieziektebestrijding en technische hygiënezorg, vector controle, gezondheidsbevordering, jeugdgezondheidszorg, rampenbestrijding, forensische geneeskunde en verdere versterking van het publieke gezondheid netwerk. In dit kader zal op het gebied van infectieziektebestrijding verder aandacht besteed worden aan o.a. implementatie van de internationale gezondheidsregelingen, antimicrobiële resistentie, verder professionalisering van de reizigersvaccinatie en HIV bestrijding in samenwerking met relevante partners. Technische hygiënezorg wordt ontwikkeld. Vector controle wordt versterkt, doormiddel van onder andere onderzoek op het gebied van entomologie.

Op het gebied van gezondheidsbevordering zullen in 2019 de gesignaleerde gezondheidsproblemen onder jongeren wederom geadresseerd worden doormiddel van zowel lopende programma's en projecten (o.a. JOGG, We Can Young, preventie van genotmiddelen onder jongeren, etc.), als programma's die in 2019 zullen starten (preventie op het gebied van mondhygiëne, structurele activiteiten op het gebied van seksuele gezondheid in samenwerking met de scholen). Ook wordt er aandacht besteed aan preventie van influenza en preventie van vector overdraagbare ziektes.

Op het gebied van jeugdgezondheidszorg zal er verder ingezet worden op het invoeren van verbeteringen in het rijksvaccinatieprogramma, starten met de voorbereidingen voor de invoering van een elektronisch kind dossier, verdere ontwikkeling en implementatie van de schooljeugdgezondheidszorg en

voorbereidingen voor de invoering van de adolescentenzorg. De Toezicht op Kinderopvang wordt gestart. De GGD rampen opvangplan wordt geïmplementeerd en de voorbereidingen om te komen tot een sluitend netwerk voor de geneeskundige hulpverlening en rampen in samenwerking met de relevante partners, die de witte kolom vormen, wordt voortgezet en afgerond.

Afdeling Educatie & Welzijn zal in 2019 aandacht besteden aan de uitvoering van het werkplan VN Verdrag Gehandicapten. In aanloop om te komen tot een Seniorenbeleid zal er een conferentie plaatsvinden in samenwerking met de Zorgverzekeringskantoor BES en andere ketenpartners. In het kader van het Plan van Aanpak Verbetering Kinderrechten zal de afdeling Educatie & Welzijn de PO scholen stimuleren om te komen tot een samenwerkingsvorm met verschillende stakeholders o.a. kinderopvanginstellingen. Voor wat betreft de kinderopvang zal er vanuit de programma BES(t) 4 Kids in samenwerking met de Nederlandse Ministeries (SZW, OCW en VWS) en de andere BES eilanden gewerkt worden aan de kwaliteitsverbetering en toegankelijkheid van de kinderopvang (kindplaatssubsidies) . Het gaat hierbij om een traject van vier jaar.

In navolging van het project Integrale Wijk Aanpak zal de afdeling Educatie & Welzijn gezamenlijk met afdeling Beleid & Projecten en andere afdelingen binnen de directie vorm gaan geven aan buurthuiswerk als onderdeel van een integrale aanpak. Vaststellen en uitvoering geven aan het Beleidsplan Leerplicht Bonaire 2019-2021, waaruit gewerkt gaat worden vanuit de MAS (Methodische Aanpak Schoolverzuim) methode. Stimuleren van sport- en recreatieve activiteiten op het gebied van beweging van diverse doelgroepen in de wijken. Het aansluiten van de Openbare Bibliotheek Bonaire bij de Koninklijke Bibliotheek (KB) voor het uitlenen van E-books, E-readers en het volgen van korte online cursussen voor volwassenen. Verdere uitvoering geven aan de beleidsnota cultuur en het verder promoveren van museum Bonaire.

De ambitie van **afdeling MOA** voor het terugdringen van armoede en schulden blijft onverminderd. De doelgroep van de afdeling MOA betreft veelal minderbedeelde burgers met problemen op verschillende leefgebieden. Activering van de doelgroep verloopt door verschillende factoren (bijvoorbeeld het hebben van een licht verstandelijke beperking, verslavingsproblematiek, het ontbreken van sociale vaardigheden analfabetisme, relationele spanningen, sterke mate van afhankelijkheid) moeizaam. Veel veranderingen beginnen klein en vragen om maatwerk en persoonlijke benadering.

In 2018 is er gestaag gewerkt aan de inbedding van verschillende projecten en voorzieningen onder de afdeling MOA en zijn de voorzieningen voorzien van richtlijnen en kaders om het werk eenduidiger en transparanter in te richten. Vanuit kostenperspectief zal dit moeten leiden tot efficiënter gebruik van middelen. Echter sociale problematiek en het eerder genoemde maatwerk vereist duurzame inzet. In 2019 wordt er gewerkt aan de implementatie van het werkplein. Het verhogen van de arbeidsparticipatie leidt tot economische zelfredzaamheid. Om dit te bereiken maakt afdeling MOA gebruik van diverse instrumenten om de arbeidsparticipatie te verhogen en de plaatsingen van kwetsbare groepen op de arbeidsmarkt te realiseren. Ook de intensievere samenwerking tussen afdeling MOA en SZW dient zijn vruchten in 2019 af te werpen door een efficiëntere, klantvriendelijke benadering

vanuit 1 loket. Zowel het SZW als het OLB dragen bij aan capaciteit en financiële middelen.

Vanuit middelen uit de regio envelop zal er gestart worden met een stimulering van BBL (beroepsbegeleidende leerweg) plaatsen. Het plaatsen van studenten op de arbeidsmarkt dient tot gevolg te hebben dat er minder TWV's worden verstrekt juist door een beter match met de arbeidsmarkt. De beleidsvoorbereidingen zijn hiertoe in 2018 gestart. In 2019 staat de uitspraak over verduurzaming van diverse projecten centraal. De projecten, allen in het kader van armoedebestrijding, worden met name via de integrale middelen gefinancierd.

Naast een sterke arbeidsbemiddeling zijn de speerpunten voor 2019 het uitbreiden van de mogelijkheden tot bieden van schuldhulpverlening, de uitbreiding van algemeen maatschappelijk werk taken en de (preventieve) aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling.

Ook voor begrotingsjaar 2019 wil de **afdeling Burgerzaken** haar dienstverlening aan de burgers adequaat en efficiënt door ontwikkelen. Aandacht zal besteed worden aan het verder ontwikkelen van de interne infrastructuur teneinde de balies en met name de gastbalie in de publieksruimte adequater uit te rusten. De afdeling Burgerzaken zal in de eerste kwartaal van 2019 belast zijn met de organisatie van de Eilandsraadverkiezingen. Doel hiervan is het vernieuwen van het verkiezingsproces. De Gezaghebber, als voorzitter van het hoofdstembureau, wil nadruk leggen op het voorlichten aan de jonge kiezers die voor het eerst gaan stemmen tijdens de verkiezingen. Daarnaast wil de afdeling Burgerzaken de burgers structureel informeren over de diensten die zij verleent. Dit via een, in overleg met de afdeling communicatie, opgesteld communicatieplan. Tevens zal gewerkt worden aan verbetering van gegevensverstrekking aan binnen- en buitengemeentelijke afnemers. Samenwerking met de keten partners gericht op een goede gegevensuitwisseling zal ten dienste staan van dienstverlening aan de burgers, maar zal zich ook richten op preventie van fraude.

Directie Bedrijfsvoering en Ondersteuning (B&O)

Deze directie speelt een belangrijke rol in de ondersteunende werkzaamheden aan de diverse operationele directies, bureaus en kabinetten.

Voor meer informatie wordt verder verwezen naar de paragraaf Bedrijfsvoering

BELEIDSPLANNEN

Algemeen

Hierbij bieden wij u de beleidsplannen aan voor het dienstjaar 2019. De begrotingopzet is in samenspraak met het bestuurscollege en de directies tot stand gekomen met het uitgangspunt een beter inzicht in de financiën te geven.

In deze bijeenkomsten zijn de ambities en uitdagingen van het geheel ambtelijk en bestuurlijk apparaat besproken. Het openbaar lichaam Bonaire (OLB) is voornemens om verder te werken aan het bevorderen van deugdelijk bestuur en het verbeteren van het financieel beheer in het dienstjaar 2019.

De ambities en verwachtingen vanuit Den Haag zijn te hoog aangezien het OLB nog slechts kan beschikken over de onderkant van de door Ideeversa berekende bandbreedte. De actualisering door Ideeversa in 2015 leidde tot de conclusie dat de vrije uitkering OLB 20% lager is dan nodig om haar taken en verantwoordelijkheden op een acceptabele manier waar te kunnen maken. Met dit uitgangspunt is de begroting opgesteld op basis van de realisatie cijfers van het dienstjaar 2017 en rekening houdend met de cijfers van de eerste drie kwartalen van 2018. Om de begroting sluitend te krijgen is een enorme versobering noodzakelijk geweest.

Prestaties begrotingsjaar 2019

Na de exercitie om de ontwerpbegroting sluitend te maken is met de bestuurders overeengekomen om enkele activiteiten uit het bestuursprogramma voor de directies te indiceren als verwachte prestaties van het begrotingsjaar 2019. De realisatie van deze doelstellingen zal enorme creativiteit vergen van beide partijen. Er zal geen sprake zijn van nieuw beleid, slechts uitvoering van reguliere taken met huidige budgetten. Bovendien is het nodig gebleken de korting op de subsidies, zoals doorgevoerd met ingang van 2018, te handhaven. Het wordt elke jaar een grotere uitdaging om met de dezelfde budgetten aan een steeds groeiende bevolking dienstverlening op een gedegen manier te kunnen bieden.

Vrije uitkering

De vrije uitkering opgenomen in de ontwerpbegroting 2019 is gelijk aan het bedrag van 2018, zijnde \$28,1 mln. Dit is gelijk aan de vrije uitkering van 2017, opgehoogd met een loon- en prijsbijstelling van 0,7 mln.

Bijzondere Uitkeringen

Om het aantal wijzigingen zoveel mogelijk gedurende het dienstjaar te minimaliseren is dit jaar weer gekozen om slechts bedragen op te voeren waarover Bonaire een beschikking c.q. toekenningbrief beschikt. In de ontwerpbegroting 2019 is een bedrag van \$ 972.850 opgenomen voor Bijzondere Uitkeringen. Een lijst hiervan treft u in de bijlagen aan. Mochten er aan het eind van boekjaar 2018 nog saldi beschikbaar zijn zullen deze worden doorgeschoven naar het dienstjaar 2019.

Onderhoud gebouwen en infrastructuur

In de ontwerpbegroting 2019 zijn slechts bedragen opgenomen om noodzakelijke reparaties te kunnen uitvoeren. Het betreft onderhoud aan gebouwen, infrastructurele werkzaamheden w.o. wegen, dammen en haven- en sportfaciliteiten. Deze bedragen zijn bij lange na niet toereikend genoeg om het inmiddels achterstallig onderhoud in te halen en voort te zetten als regulier onderhoud. Het bestuurscollege van het openbaar lichaam Bonaire ziet de noodzaak om samen met het Rijk tot structurele oplossing te kunnen komen voor wat betreft het inhalen van jarenlange achterstanden van infrastructuur en het bouwen van een centraal overheidsgebouw.

De dromen van een centraal overheidsgebouw worden opgeschort, ondanks dat dit op termijn veel goedkoper is dan de huisvesting waarin het OLB nu is ondergebracht, laat staan de efficiency die hiermee zouden worden behaald.

Subsidies

Conform de subsidieverordening 2000 kan het openbaar lichaam Bonaire subsidie verlenen aan instellingen die activiteiten verrichten ter uitvoering van primaire en secundaire taken van het openbaar lichaam en waarvoor op de begroting gelden zijn gereserveerd. De omvang van de subsidie wordt in eerste instantie vastgesteld aan de hand van de behoefte op het betreffende zorggebied waarvoor subsidie is aangevraagd en de daarvoor beschikbare middelen. De situatie is in de praktijk heel verschillend.

De stichtingen zijn genooddaakt om jarenlang met dezelfde beschikbare budgetten de primaire en secundaire taken te blijven uitvoeren. De uitdaging van de gesubsidieerde instellingen is het verlenen van kwalitatieve zorg met vakbekwaam personeel en daarbij behorende voorzieningen aan een groeiende samenleving met meer verwachtingen. De instellingen worden geconfronteerd met het feit dat zij moeten besparen op kosten en de kwaliteit op peil houden. Voor 2018 is een algemene inkorting van 13.25% (US\$ 1,425,000) op de toegekende subsidies doorgevoerd. Deze korting blijft in 2019 gehandhaafd. Wel worden een aantal subsidies enigszins

verhoogd. Er wordt voor 2019 een bedrag van \$ 9.8 miljoen gereserveerd voor het toekennen van subsidies aan de gesubsidieerde instellingen om de primaire en secundaire taken uit te kunnen voeren.

Investeringsen

Door de schaarse middelen wordt er weer gekozen om in het dienstjaar 2019 slechts te investeren in Automatisering. In de ontwerpbegroting is rekening gehouden met US\$ 300,000 aan automatiseringskosten en de aflossing van de renteloze lening ten behoeve van de onderwijshuisvesting. We moeten hierbij opmerken dat de steeds verhogende afschrijvingskosten, technisch inkort op de te besteden middelen. Dit is een zorgpunt bij het activeren van de opgeleverde onderdelen onderwijs huisvestingen.

Conform ontvangen gegevens zijn de geschatte investeringen in het onderwijshuisvestingsproject aanmerkelijk toegenomen (US\$ 19,5 miljoen), waardoor ook de bijdrage van het Openbaar Lichaam Bonaire is toegenomen met US\$ 6.5 miljoen; de terugbetaling van deze verhoging van deze lening is verwerkt middels een verlenging van de looptijd van de huidige lening.

Hieronder volgt een korte toelichting op de opzet van de beleidsplannen per directie c.q. afdeling.

Functie	001 Bestuursorganen
----------------	----------------------------

Tot deze functie behoren alle baten en lasten die rechtstreeks verband houden met het functioneren van de bestuursorganen. Daartoe worden ook gerekend de kosten van de voorstellen van de eilandsraad exclusief de kosten van voorbereiding door het ambtelijk apparaat. Tot deze functie behoren Eilandsraad en raadscommissies, Ambtswoning gezaghebber, Gezaghebber, Bestuurscollege, Overleg staatkundige structuur Bonaire, Bureau Griffie, Rekenkamer BES, Ombudsfunctie en het project Bevordering Integriteit.

Doelstelling

Eilandsraad

De eilandsraad is een orgaan van gekozen volksvertegenwoordigers binnen het openbaar lichaam Bonaire.

De eilandsraad controleert het Bestuurscollege (BC) bestaande uit een gezaghebber en drie eilandgedeputeerden. De eilandsraad stelt de begroting vast van het openbaar lichaam en de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) verleent goedkeuring. Het budgetrecht ligt bij de eilandsraad dus ook formele wijzigingen dienen via de eilandsraad (en minister) doorgevoerd te worden.

Doelstelling

Bestuurscollege

Het Bestuurscollege is belast met o.a. de uitvoering van de vastgestelde begroting. Uiteraard speelt hetzelfde BC ook een sturende rol als het gaat om de voorbereiding om te komen tot een goedkeurende begroting.

Het bestuurscollege ziet goed bestuur als katalysator voor de toekomstige ontwikkeling van het openbaar lichaam Bonaire en heeft dit (goed bestuur) daarom als een van de hoogste prioriteiten aangemerkt. Goed bestuur is sterk bestuur. Goed bestuur is een middel om het ultieme doel, een uitmuntende dienstverlening aan alle burgers te bewerkstelligen. Deze stelling geeft aan dat de burger maatgevend is. Om het streven - sterk bestuur waar te maken, is het van cruciaal belang het voltallige bestuursapparaat te doordringen van de instelling dat de klant koning is. Het is vandaar belangrijk, de hiernavolgende slogan op na te houden; "Yes we can" en "Yes we care".

Een modern en goed georganiseerd ambtelijk apparaat met geïnstitutionaliseerde en objectief meetbare prestaties en verantwoordingsstructuren zijn van cruciaal belang waar een uitmuntende dienstverlening voor een ieder het doel is. De uitvoeringscapaciteit, daadkracht en deugdelijkheid van het apparaat zijn essentiële randvoorwaarden voor versterken van de brug tussen Kralendijk en Den Haag.

Doelstelling

Gezaghebber

De nieuwe staatkundige structuren hebben verschillende nieuwe wetten opgeleverd en tevens aanpassing van reeds bestaande wetten. De volgende wetten hebben implicaties voor de verantwoordelijkheden van de gezaghebber.

Wet openbare lichamen Bonaire, St. Eustatius en Saba (WoIBES)

De Gezaghebber ontleent zijn taken aan de WoIBES. In het kader van zijn diverse rollen (Bestuurscollege voorzitter, eilandsraad voorzitter en bestuursorgaan belast met openbare orde en Veiligheid).

Wet op de justitiële documentatie en op de verklaringen omtrent het gedrag BES

Sinds transitie datum zijn het aantal verzoeken voor Verklaringen omtrent het gedrag (VOG's) aanzienlijk toegenomen. De vergoeding die ten bate van Rijks kas komt is inmiddels vastgesteld door de Staatssecretaris.

Wet maritiem beheer BES

De gezaghebber dient samen met de rampencoördinator trainingen bij te wonen in Nederland als het gaat om rampenbestrijding. Dit kan oplopen tot 3 keer per jaar, gemiddeld 5 werkdagen per keer.

Regeling verkrijging en verlies Nederlanderschap

De gezaghebber is belast met de ceremonie rondom de naturalisatie. Deze ceremonie wordt minimaal 3 keer per jaar georganiseerd. Kosten die daarbij komen kijken zijn o.a. kosten voor geluidsinstallatie, pin met vlag van Nederland en Bonaire, hapjes en drankjes, stoelen voor de naturalisandi en familie. Er wordt jaarlijks een verslag gestuurd naar de Staatssecretaris van Veiligheid en Justitie belast met naturalisatie.

Paspoortuitgifte Nederland

De Gezaghebber is belast met de uitgifte van paspoorten en identiteitsbewijzen. In het kader hiervan is het wenselijk om een screening toe te passen op de functionarissen die belast zijn met paspoortuitgifte.

Tevens dienen de leges van de paspoorten aangewend te worden om de administratieve kosten van de Beveiligingsfunctionaris (inbindwerkzaamheden, papier, inkt etc) te betalen.

Veiligheidswet BES

Er is een nieuw rampenplan vastgesteld. Tevens dient een overzicht te komen van de risicogebieden op Bonaire ten einde bij rampen effectief te kunnen optreden. De gezaghebber is voorzitter van de Eilandelijke Beleids Team (EBT). Overige wetten die op indirecte wijze een speciale aandacht van de gezaghebber vereisen zijn:

Rijkswet Raad voor de Rechtshandhaving

Deze Rijkswet regelt de instelling, taken en bevoegdheden van de Raad voor de rechtshandhaving van Curaçao, van Sint Maarten en de BES eilanden in het kader van de wijziging van de staatkundige verhoudingen binnen het Koninkrijk.

Deze inter-landelijke Raad wordt belast met de algemene inspectie op de effectiviteit en kwaliteit van verschillende diensten en instellingen die deel uitmaken van de justitiële keten en richt zich op de effectiviteit en kwaliteit van de justitiële samenwerking tussen de desbetreffende landen en eilanden binnen het Koninkrijk. De Gezaghebber dient de volle ondersteuning te geven aan deze Raad.

Wet bescherming persoonsgegevens

De Wet bescherming persoonsgegevens (Wbp) regelt, ter bescherming van de privacy van de burger, wat er allemaal wel en niet mag met persoonsgegevens van burgers. In de Wbp staat wat de rechten van de burger zijn en wanneer deze gegevens gebruikt kunnen worden. De burger heeft bijvoorbeeld het recht op informatie, het recht op inzage in zijn gegevens en het recht op verzet tegen gebruik van zijn gegevens.

Behalve voornoemde nieuwe en aangepaste wetgeving, zijn er ook andere ontwikkelingen die een uitbreiding van taken en verantwoordelijkheden van de gezaghebber impliceren. Deze liggen voornamelijk op het gebied van coördinatie en mobilisering. Hiertoe dient de gezaghebber deel te vormen van verschillende overleg en organisatiestructuren.

Gezaghebbersoverleg

Er vinden per jaar 3 gezaghebbersoverleggen plaats: 2 op de bovenwinden en 1 op Bonaire. De gezaghebber dient samen met de Kabinetschef aanwezig te zijn bij de meetings op de bovenwinden (minimaal drie dagen inclusief reistijd).

De gezaghebber is gastheer bij het overleg op Bonaire. Hierbij zal een vergaderruimte moeten worden gereserveerd, koffie/thee en lunch worden aangeboden voor de gezaghebbers van de bovenwinden. Hiertoe dienen de voorzieningen in de begroting opgenomen te zijn, ten behoeve van vergader- en vervoerkosten (lokaal).

Grote driehoeksoverleg

Op jaarbasis vinden er 3 grote driehoeksvergaderingen plaats. Hierbij zijn aanwezig: de gezaghebbers van de Openbare lichamen, de Korpschef, de Procureur Generaal (PG) en het Openbaar Ministerie. De gezaghebber zal 2 keer moeten afreizen naar de Bovenwinden en zal 1 keer als gastheer moeten optreden. De criteria aangegeven in de vorige alinea zijn onverkort van toepassing bij de grote driehoeksoverleg.

Internationale aangelegenheden:

De gezaghebber is als vertegenwoordiger van het OLB betrokken bij internationale aangelegenheden. Voornamelijk wordt in dit kader aandacht geschonken aan:

- a) Caribbean Overseas Territories Council (COTC),
De gezaghebber zal zelf aanwezig moeten zijn bij verschillende soorten vergaderingen: in de regio, als tevens internationaal. De meeste kosten worden vanuit Europese Unie (EU) betaald.
- b) Relaties met ambassades en consulaten in de regio
De Gezaghebber werkt mee aan de uitvoering van het beleid van het Ministerie van Buitenlandse Zaken ten aanzien van de regio. Als onderdeel daarvan hoort het contacten leggen en onderhouden met de ambassades en consulaten in de regio;
- c) Diplomatieke diplomatie
In samenspraak met het OLB en het Ministerie van Buitenlandse zaken wordt gewerkt aan diplomatieke diplomatie van Bonaire in relevante partnerlanden.

Vertegenwoordiger van het openbaar lichaam Bonaire in zijn algemeenheid

De gezaghebber treedt in en buiten rechte als vertegenwoordiger van het openbaar lichaam Bonaire. Dit houdt in dat hij in het kader van verschillende onderwerpen en congressen naar het buitenland moet afreizen.

Integraal Beleid Bevordering Bestuurlijke Integriteit

In 2018 is het traject opgestart ter bevordering van de integriteit van bestuur en ambtelijk apparaat. Dit wordt ondersteund en uitgevoerd door bureau Integrity Governance and Integrity International.

Integrale Veiligheidsplan

De Gezaghebber zorgt, samen met het Kabinet, voor vakkundige vervulling van de rol als voorzitter en bestuurslid van het bestuurscollege, voorzitter van de eilandsraad, vertegenwoordiger van het openbaar lichaam in en buiten rechte, voor het professioneel uitoefenen van de hogere toezicht functie en het leveren van een belangrijke bijdrage aan het handhaven van de openbare orde en veiligheid.

Doelstelling

Griffier

Na de staatkundige hervorming van 10 oktober 2010 is de eilandsraad verplicht, op grond van de Wet openbare lichamen Bonaire, Sint Eustatius en Saba (WolBES), een griffier te benoemen in verband met het nieuwe dualistische systeem. Dit systeem geeft een duidelijke scheiding aan tussen Bestuurscollege en Eilandsraad. In dit systeem is het niet meer mogelijk dat de eilandsecretaris (van het openbaar lichaam Bonaire) ook secretaris (griffier) is van de Eilandsraad.

De eilandsraad van het openbaar lichaam Bonaire heeft inmiddels en ingevolge de Wet openbare lichamen Bonaire, St. Eustatius, en Saba (WolBES) op 24 januari 2012 de eilandgriffier benoemd. De griffie zorgt voor een zorgvuldige, klantgerichte ondersteuning en facilitering van de eilandsraad en haar commissie, als zodanig dat de raadsleden in staat gesteld worden een goede besluitvorming te realiseren.

De Griffier ondersteunt de eilandsraad en zijn commissies in hun kaderstellende, controlerende en volksvertegenwoordigende rol.

Doelstelling

Rekenkamer BES

Conform artikel 95 van de WolBes moeten de openbare lichamen een Gezamenlijke Rekenkamer instellen. Deze is ingesteld in de raadsvergadering van 2 oktober 2012. De rekenkamer bestaat uit drie leden. Elke eilandsraad benoemt een lid voor de periode van zes jaar. De Gezamenlijke Rekenkamer is er niet om klachten te behandelen. De Gezamenlijk Rekenkamer is onafhankelijk, heeft zijn eigen begroting en beslist zelf wat het onderzoeksobject(en) is (zijn) en controleert of het bestuurscollege de financiële middelen conform de wet en regels gebruikt. De Gezamenlijke Rekenkamer heeft zijn eigen verordening en formuleert elk jaar opnieuw het onderzoeksplan. Met zijn onderzoeken en adviezen draagt de gezamenlijke Rekenkamer bij aan een betere bestuurskwaliteit. Op deze wijze ondersteunt de gezamenlijke Rekenkamer de eilandsraad in het controleren van het bestuurscollege.

Doelstelling

Nationale ombudsman

De burger heeft recht op behoorlijke behandeling door de overheid. Meestal gebeurt dat ook, maar niet altijd. Dan kan de burger terecht bij de Nationale ombudsman, wiens missie is de burger te beschermen tegen onbehoorlijk overheidsoptreden.

De doelstelling van de Nationale ombudsman is als onafhankelijk orgaan oplossingen te bieden voor individuele klachten van burgers en een bijdrage te leveren aan de oplossing van structurele behoorlijkheidsproblemen onder

meer door onderzoek op eigen initiatief. Het voorkomen van klachtendoor onder meer het geven van preventief advies.

Prestaties algemeen

Gezaghebber

- Het uitoefenen van de functie voorzitter van de eilandsraad;
- Het uitoefenen van de functie voorzitter en lid van het bestuurscollege;
- Het handhaven van de openbare orde en veiligheid;
- Het opperbevel hebben voor de Brandweer bij Calamiteiten;
- Het vertegenwoordigen van het openbaar lichaam in en buiten rechte (representatieve taken)
- Het uitvoeren van de Rijkstaken zoals paspoort uitgifte, naturalisatie (examen en ceremonie);
- Het bevorderen van deugdelijkheid van bestuur en zorgvuldige behandeling van bezwaarschriften;
- Het bevorderen van eenheid van bestuur;
- Het bevorderen van burgerparticipatie (inclusie);
- Het toezien op tijdige voorbereiding, vaststelling en uitvoering van het beleid van het OLB en de daaruit voortvloeiende besluiten;
- Het toezien op goede samenwerking tussen het OLB en andere openbare lichamen en andere overheden;
- Het geven van leiding aan Kabinet van de Gezaghebber;
- Het bevorderen van bestuurlijke integriteit;
- Het bevorderen van bestuurlijke ontwikkeling;

Gedeputeerden

- Het voorbereiden en uitvoeren van besluiten;
- Het coördineren en plannen van het uitvoeren van beleid;
- Het uitvoeren van regelingen van het Bestuurscollege;
- Het toezicht houden op al wat het openbaar lichaam Bonaire aangaat;
- Het uitoefenen van representatieve taken;
- Het leidinggeven aan het Bureau Gedeputeerden.

Griffier

- Het mede zorg dragen voor een heldere, transparante besluitvorming door de raad;
- Het organiseren en begeleiden van de vergaderingen van raad, presidium, commissies, raadwerkgroepen en ondersteunen van de respectievelijke voorzitters;
- Het zorg dragen voor een adequate aanlevering van de vergaderstukken;
- Het organiseren en begeleiden van de raadsinformatieavonden;
- Het organiseren en begeleiden van de raadswerkbezoeken;
- Het adviseren van raad- en commissieleden;
- Het ontwikkelen van de rollen van de raad;
- Het adviseren van de ambtelijke organisatie en leden van het bestuurscollege inzake de besluitvormingsprocessen van de raad.

Rekenkamer BES

- Het organiseren en begeleiden van de vergaderingen van raad, presidium, commissies, raadwerkgroepen en
- Het doen van onderzoeken naar de doelmatigheid en doeltreffendheid van het door het bestuurscollege gevoerd beleid.

Ombudsfunctie

- Het stimuleren van de overheid haar relatie met de burgers te verbeteren;
- Het verder ontwikkelen van behoorlijkheidnormen;
- Het uitvoeren van onderzoek op eigen initiatief;
- Het doen van aanbevelingen;
- Het schrijven van een jaarverslag;
- Het oplossingsgericht behandelen van individuele klachten van burgers.

Prestaties begrotingsjaar 2019

Gezaghebber

- Het trekken en bewaken van projecten in het kader van veiligheid;
- Het onderzoeken naar mogelijke adequate locaties voor het verhuizen van de tank- en fuelpark;
- Het verder invulling geven van bestuurlijke ontwikkeling;
- Het uitvoeren van reguliere operationele/wettelijke taken.

Gedeputeerden

- Het bevorderen van goed bestuur;
- Het opzetten van een samenwerkingsstructuur OLB en RCN;
- Het bevorderen van broederschap met entiteiten in de regio;
- Het verder invulling geven van protocol met entiteiten in de regio;
- Het verder invulling geven van de bestuursprogramma;
- Het uitvoeren van reguliere operationele/wettelijke taken.

Griffier

- Het verder opbouwen van een professioneel bureau Griffier ter ondersteuning van de ER-leden.
- Rekenkamer BES
- Het leveren van een bijdrage aan transparantie van het bestuurlijk handelen door het verrichten van onderzoeken;
- Het versterken van publieke verantwoording;

Ombudsfunctie

- Het organiseren van periodieke bijeenkomsten met de burgers.

Functie	002 Bestuursapparaat
----------------	-----------------------------

Bij de functie 002 Bestuursapparaat behoren alle baten en lasten behorende bij de directies c.q. afdelingen belast met ondersteunende taken en prestaties ten behoeve van het geheel bestuurlijk en ambtelijk apparaat zoals: Financiën, Communicatie en Protocol, Post en Archief (P&A), Juridische en Algemene Zaken (JAZ), Personeel en Organisatie (P&O) en Informatie, Communicatie en Technologie (ICT). Deze afdelingen behoren naast Facilitaire Zaken (zie ook 022 Kostenplaatsen paragraaf 2) bij de directie Bedrijfsvoering en Ondersteuning. Bij de functie behoren ook Bureau Eilandsecretaris, Kabinet Gezaghebber en Bureau Gedeputeerden.

Sinds ontwerpbegroting 2015 is meer aansluiting tussen het directiemodel en de begroting rekening houdend met de wettelijke regelgeving. In het directiemodel zijn naast de gebruikelijke de volgende ondersteunende afdelingen gecreëerd: Directie en Staf; Beleid en Projecten en Officemanagement.

Bij het invoeren van het directiemodel is bij de directies gekozen om beleidsadviseurs van diverse beleidsgebieden te groeperen tot een afdeling. Een voorbeeld hiervan is de directie Ruimtelijk Ontwikkeling waarbij alle beleidsadviseurs gespecialiseerd op Economie (functie 300), Milieu en natuur (functie 723), Infrastructuur (functie 210) en Volkshuisvesting (functie 810) tot de afdeling Beleid en Projecten behoren. Dit is ook met alle administratieve krachten gebeurd bij de verschillende directies.

Gelezen het bovenstaande is te vermelden dat door de clustering de nieuwe afdelingen zoals Directie en staf, Beleid en Projecten; Beleid en Advies en Officemanagement niet direct aan een functie zijn te relateren vandaar dat er is gekozen om deze onder te brengen bij functie 002 Bestuursapparaat. Dit brengt met zich mee dat de kosten van 002 vanaf begroting 2015 ten opzichte van de voorgaande jaarrekeningen tot en met 2014 zijn gestegen. Een verschuiving van verschillende functies naar 002.

Het Eilandsecretariaat is in 2015 gestart met directiebrede en directie overstijgende bijeenkomsten teneinde de processen en werkafspraken tegen het licht te houden en tot verbetering komen. Dit is in 2017 doorgezet maar kon in 2018 niet worden gecontinueerd. Er wordt vanuit gegaan dat er in 2019 een volledig directieteam bestaat en dat daarmee weer meer evenwicht ontstaat in de organisatie.

Het bureau eilandsecretaris is ondersteunend aan het bestuurscollege en tevens verantwoordelijk voor het integraal verbinden van de verschillende directies en de verbinding tussen het bestuur, het ambtenarenapparaat en de samenleving. Het ziet toe op integrale samenwerking binnen het OLB en heeft daarbij een coördinerende, regisserende en controlerende rol. Vanuit haar overzicht over het totaal van de organisatie wordt de strategische adviesrol ingevuld en vindt uitvoering plaats van strategische keuzes en besluiten en van (directie) overstijgend beleid, de bedrijfsvoering en de organisatie. Daarbij speelt de positionering van het OLB in het speelveld een belangrijke rol. Dit om goed invulling te kunnen geven aan alle ontwikkelingen en veranderingen.

Doelstelling

Bestuursapparaat

- Het doorontwikkelen van beleid op o.a. financieel, communicatie, documentaire informatievoorziening, personeel en organisatie, informatisering en automatisering, risico management, aanbesteding en inkoop gebied;
- Het ontwikkelen, verbeteren en invoeren van middelen ter verbetering van de processen binnen de organisatie;
- Het moderniseren van de huidige organisatie;
- Het doorontwikkelen van de huidige organisatie tot een klantvriendelijke organisatie;
- Het ontwikkelen en realiseren van technische mogelijkheden om het gegevens- en informatie aanbod te vergroten, de gegevensverwerkende processen te optimaliseren en de communicatie tussen burgers en het openbaar lichaam Bonaire te optimaliseren;
- Het verlenen van een betrouwbare en professionele dienstverlening ;
- Het garanderen van een adequate ondersteuning aan de organisatie van het openbaar lichaam Bonaire.

Doelstelling

Bureau Eilandsecretaris

- Het geven van bestuurs - ondersteuning aan de gezaghebber en het bestuurscollege;
- Het ondersteunen van de Eilandsraad t.a.v. eilandsraadaangelegenheden en –verzoeken;
- Het leidinggeven aan het directieteam van het OLB: de algemene bedrijfsvoering, planning en strategie van de ambtelijke organisatie;
- Het coördineren van beleidsontwikkeling, projecten en bijzondere opdrachten;
- Het voorzien van informatie en het geven van advies aan de Gezaghebber en het Bestuurscollege;
- Rampenbestrijding.

Doelstelling

Directie en Staf

- Het ondersteunen van de directeuren;
- Het ondersteunen van werkzaamheden binnen de directies zoals administratieve- en secretariële ondersteuning, het personeelsbeheer, de communicatie, het financieel management w.o. het financieel beheer van de begroting van de directie, de verplichtingen - administratie en de controle van de rekeningen en de aanschaf van de benodigde middelen;
- Het optimaliseren van de dienstverlening en snelle afhandeling van binnengekomen klachten;
- Het ondersteunen en faciliteren van de verschillende afdelingen door voorbereiden en uitwerken van noodzakelijke informatie en gegevens;
- Het onderhouden van administratieve werkzaamheden gekoppeld aan het primaire proces, zoals het verwerken van vergunningen, overeenkomsten ten aanzien van grondtransacties, het in en uitboeken van stukken, afdelingsarchief, het beheer van kantoorartikelen en de schoonmaak;
- Het bijhouden en verzorgen van de personele administratie;
- Het verzorgen van de link naar de afdeling financiën en het begeleiden van de P&C cyclus.

Doelstelling

Beleid en Projecten Toezicht & Handhaving

- a. Voor de verdere professionalisering van de inspecteurs, wordt er jaarlijks een opleidingsplan opgesteld door het kernteam, voor het behandelen van specifieke thema's/onderwerpen die relevant zijn voor de inspectiewerkzaamheden. Dit plan wordt in januari ingediend bij het management ter goedkeuring en vaststelling.
- b. Realisatie van een meerjarig beleidsplan voor het toezicht en handhavingstaken.
- c. Om effectief en efficiënt toezicht en handhavingstaken te realiseren, worden alle inspectiewerkzaamheden per 1 januari 2019, met behulp van de digitale checklist uitgevoerd door alle inspecteurs van alle afdelingen.
- d. Continuering van de implementatie van de nieuwe klachtenregistratie en afhandelingssysteem. Voor de evaluatie kan een kleine "klantentevredenheid enquête" worden gedaan.
- e. Alle afdelingen zullen met de informatie van financiën over begrotingsoutput, per kwartaal adviseren hoe de resterende middelen het beste gebruikt kunnen worden.
- f. Per kwartaal overleg met afdeling P&O over personeel die een hoog ziekteverzuim registreren en/of afwezig zijn door andere oorzaken. Hiermee kan tijdig worden ingespeeld op de specifieke behoeftes van de medewerkers.

Doelstelling

Sociaal Nationaal Dialoog

- Het bereiken van sociaal economische doelstellingen met de sociale partners door middelen een dialoog;
- Het tot stand komen van een gestructureerde Tri partiet overlegplatform voor Bonaire;

Openbaar Lichaam Bonaire Begroting 2019

- Het tekenen van een Centraal Akkoord met werkgevers en werknemersorganisaties;
- Het voeren van structurele overleg aangaande onderwerpen van algemeen sociaal economisch en financiële aard binnen de Bonairiaanse gemeenschap.

Doelstelling

Verbetertraject financieel beheer

- Het komen tot goedkeurende verklaring op de getrouw- en rechtmatigheid van de jaarrekening van het OLB voor jaarrekening 2020.

Doelstelling

Bestuurlijke ontwikkeling

- Het komen tot doelmatig, doeltreffend, transparant, integer, deugdelijk, en rechtmatig bestuur dat past binnen Nederland. Het gaat dan om het bestuurscollege, de eilandsraad en het ambtelijk apparaat, alsmede de overheidsbedrijven;
- Het vergroten van de dienstverlening, slagkracht en flexibiliteit door het accent van het apparaat te leggen op het formuleren en vastleggen van uitvoerbaar en realistisch beleid, en zo te komen tot een scherpere focus op haar kerntaken.

Prestaties algemeen

Financiën

- Het doorontwikkelen van het financieel beleid en kaders;
- Het zorg dragen voor bruikbare en accurate management informatie;
- Het geven van invulling en coördineren van de planning & control cyclus;
- Het creëren van ruimte op de begroting om de taken en verplichtingen van het openbaar lichaam te kunnen uitvoeren;
- Het doorvoeren van budgethouderschap binnen de organisatie;
- Het tot stand komen van liquiditeitsbeheer;
- Het doorontwikkelen van kwartaalrapportages;
- Het ontwikkelen van risicomangement.

Communicatie en Protocol

- Het ontwikkelen van bestaand beleid voor interne - en externe communicatie;
- Het in kaart brengen van de standaard overheid communicatie taken;
- Het ontwikkelen van vastgelegde interne overlegstructuren ter uitwisseling van informatie;
- Het transparanter maken van overheidshandelen;
- Het creëren van klankbordgroepen ter vergroting van betrokkenheid en bereikbaarheid van publiek;
- Het opstellen van nieuwsbrieven, advertenties en publicaties voor de media;
- Het zorg dragen van persvoorlichtingen;
- Het opstellen van nieuwsbrieven;
- Het publiceren van advertenties in kranten.

Post en Archief

- Het optimaliseren van de uitvoering van de postbehandeling, de documentaire informatievoorziening en het archiefbeheer aan belanghebbenden binnen en buiten het openbaar lichaam Bonaire.

Juridische en Algemene Zaken

- Het ontwikkelen van het dereguleringsbeleid en juridische kwaliteitszorgbeleid;
- Het juridisch toetsen van (voorgenomen) beleid of uitvoering van beleid van de organisatie;
- Het uitvoeren van de Algemene Politie Keur namens de gezaghebber.

Personeel en Organisatie

- Het ontwikkelen van het organisatiebeleid;
- Het ontwikkelen van het personeelsbeleid;
- Het verstrekken, analyseren en adviseren inzake personeels- managementinformatie;
- Het opstellen van personeelsbegroting en verantwoording;
- Het voorzien van informatie en advisering op het gebied van P&O beleid en instrumenten;
- Het adviseren en begeleiden over de toepassing van rechtspositieregelingen en arbeidsvoorwaarden;
- Het bewaken van kwaliteit van de P&O gegevens en applicatiebeheer (PIMS, POVO en salarisadministratie);
- Het administreren, registreren, muteren en beheren van personeelsinformatie;
- Het uitvoeren van de salarisadministratie.

Informatie communicatie en technologie

- Het verzorgen van de beleidscyclus betreffende ICT;
- Het ontwikkelen van het ICT- beleid;
- Het adviseren van de ER, BC en ambtelijk apparaat van het OLB over de toepassing van het ICT beleid;
- Het ontwikkelen van het organisatiebeleid;
- Het verzorgen van de ICT voorziening w.o. het beheren en exploiteren van ICT faciliteiten en het inkopen van hard- en software.

Bureau Eilandsecretaris

Het Eilandsecretariaat is in 2015 gestart met directiebrede en directie overstijgende bijeenkomsten teneinde de processen en werkafspraken tegen het licht te houden en tot verbetering komen. Dit is in 2017 doorgezet maar kon in 2018 niet worden gecontinueerd. Er wordt vanuit gegaan dat er in 2019 een volledig directieteam bestaat en dat daarmee weer meer evenwicht ontstaat in de organisatie.

Het bureau eilandsecretaris is ondersteunend aan het bestuurscollege en tevens verantwoordelijk voor het integraal verbinden van de verschillende directies en de verbinding tussen het bestuur, het ambtenarenapparaat en de samenleving. Het ziet toe op integrale samenwerking binnen het OLB en heeft daarbij een coördinerende, regisserende en controlerende rol. Vanuit haar overzicht over het totaal van de organisatie wordt de strategische adviesrol ingevuld en vindt uitvoering plaats van strategische keuzes en besluiten en van (directie) overstijgend beleid, de bedrijfsvoering en de organisatie. Daarbij speelt de positionering van het OLB in het speelveld een belangrijke rol. Dit om goed invulling te kunnen geven aan alle ontwikkelingen en veranderingen.

Hieronder volgt een beschrijving van de verantwoordelijkheden van het Bureau Eilandsecretariaat per werkgebied:

In het kader van het geven van bestuurs-ondersteuning aan de gezaghebber en het bestuurscollege:

- Zorgdragen voor een goede voorbereiding van de bestuurscollegevergaderingen en vastlegging van bestuursbesluiten, alsmede de monitoring van de uitvoering ervan.
- Ondersteuning van het bestuurscollege in haar tactische en strategisch beleid waaronder het leveren van input voor het bestuursprogramma.
- Zorgdragen voor de vertaling van bestuursprogramma in concreet beleid en acties in de organisatie.
- Faciliteren van alle BC-vergaderingen en waar mogelijk het ondersteunen van het bestuurscollege met aanvullend advies bij bijvoorbeeld conceptovereenkomsten of het aanleveren van specifieke data.
- Ondersteuning van de gezaghebber bij de bevordering van een goede samenwerking en afstemming tussen de bestuursorganen alsmede de bewaking van het functioneren als collegiaal bestuur van het bestuurscollege.
- Periodieke overleggen in het kader van samenwerking met externen zoals met de liaisons van het RCN.

In het kader van ondersteuning van de Eilandsraad t.a.v. eilandsraadaangelegenheden en -verzoeken:

- Voeren van periodiek driehoeksoverleg tussen gezaghebber, griffier en eilandsecretaris ten behoeve van planning en monitoring van de eilandsraadaangelegenheden.
- Conciëren beantwoordingsbrieven van het Bestuurscollege.
- Afhandeling verzoeken voor ambtelijke ondersteuning en bijwonen noodzakelijke overleggen en vergaderingen.

In het kader van leidinggeven aan het directieteam van het OLB: de algemene bedrijfsvoering, planning en strategie van de ambtelijke organisatie:

- Het werken aan een goede afstemming tussen de bestuursorganen enerzijds en de ambtelijke organisatie anderzijds.
- Zorgdragen voor goed functionerend directieteam en directieteam-overleg waarin de samenwerking tussen de directies wordt bevorderd, knel- en aandachtspunten worden besproken en opgelost.
- Zorgdragen voor zorgvuldige werving en selectie van directeuren en andere sleutelposities.
- Regelmatig overleg met P&O en Financien i.v.m. werving van acute vacatures maar ook t.b.v. het stimuleren van efficiency en omgaan met schaarste.
- Verder professionaliseren van de dienstverlening van het OLB door het verzorgen van trainingen, opleidingen, uitvoeren van procesanalyses en regelmatige gesprekken en bijeenkomsten met units en afdelingen, het verbeteren van de dienstverlening, o.a. bij het verstrekken van vergunningen.
- Toepassing en monitoren van de interne klachtenregeling en opvolgen verbeteringen.
- Aanspreekpunt m.b.t. (klachten via) de Nationale Ombudsman.
- Zorgen voor mandatering van een groot aantal producten en diensten naar de desbetreffende directeuren c.q. afdelingshoofden voor effectieve en efficiënte besluitvorming.
- Waarneming van directeuren als plaatsvervangend directeur waar nodig, en het Organiseren van integrale bijeenkomsten tussen de directies en/of afdelingen

In het kader van het coördineren van beleidsontwikkeling, projecten en bijzondere opdrachten:

- Ondersteunen van directies met informatie ten behoeve van beleidsontwikkeling en verdere professionalisering.
- Ondersteuning bij de doorontwikkeling van het model met objectiveerbare maatstaven als aanzet voor het concreet maken van beleidsdoelstellingen en het kunnen monitoren van behaalde resultaten.
- Ondersteuning bij de doorontwikkeling van een concept model voor strategische macro-economische en ecologische analyse ter ondersteuning van een strategisch masterplan voor Bonaire.
- De stimulering van bewustwording m.b.t. de omgang met persoonsgegevens in het kader van de Wet Bescherming Persoonsgegevens op basis van een inventarisatie bij de directies en met het ontwikkelen van een checklist voor professionalisering.
- Intensivering van de samenwerking met de Ombudsman en actief oppakken en aanpakken van de klachten.
- Coördinatie beleidsontwikkeling, directie overstijgende projecten, bijzondere opdrachten en nieuwe initiatieven van het bestuurscollege.
- Het agenderen en oppakken van strategische bestuurlijke of maatschappelijke vraagstukken, die niet vanzelfsprekend een plaats krijgen in de staande organisatie.
- Deelname aan de stuurgroep voor de nominatie van het Bonaire National Marine Park voor Wereld Erfgoed status.
- Ondersteunen van de directies met kwantitatieve informatie en analyses, zoals het armoede model en het minimumloon model.
- Coördinatie en zorgdragen voor een goede samenwerking tussen de diverse Europees Nederlandse ministeries en de directies op Bonaire.
- Invulling van waarnemend TAO-functie in het kader van de EU en daarmee coördinatie van c.q. deelname aan bijeenkomsten in OCTA-verband).
- Ondersteuning en coaching van Innovation Manager

In het kader van het voorzien van informatie en het geven van advies aan de Gezaghebber en het Bestuurscollege:

- Zorgdragen dat de leden van het bestuurscollege over alle informatie beschikken, zoals goede informatieverstrekking ter voorbereiding van het Bestuurlijke overleg, waaronder kwantitatieve analyses.
- Ondersteuning geven in de vorm van administratief werk aan de gezaghebber, de gedeputeerden en het bestuurscollege.

Voor het onderdeel van Rampenbestrijding wordt u doorverwezen naar de functie 130 Rampenbestrijding.

Directie en staf Ruimte en Ontwikkeling

- Het bevorderen van een evenwichtige duurzame en ruimtelijke ontwikkeling
- Het behartigen en coördineren van beleid op het gebied van de ruimtelijke ordening, volkshuisvesting, bouw, milieu, natuur en cultuurhistorische erfgoed;
- Het bevorderen van de totstandkoming en de instandhouding van de tot de fysieke infrastructuur behorende voorzieningen.

Beleid en projecten Ruimte en Ontwikkeling

- Uitvoering van het monumentenverordening Bonaire en het opstellen van voor restauratieplannen OLB eigendommen en monumenten;
- Het volgen en analyseren van de multilaterale handelspolitiek en het bezien van de mogelijkheden en consequenties voor Bonaire;
- Het adviseren over de heersende sociaal economische situatie;
- Het adviseren over te ondernemen stimulerende en regulerende acties of maatregelen, onder meer ten aanzien van het toerisme, het verkeer en vervoer, nutsvoorzieningen, telecommunicatie, luchthaven en transport, landbouw, veeteelt en visserij en andere sectoren;
- Het adviseren over te ondernemen stimulerende en regulerende acties of maatregelen, onder meer ten aanzien van het verbeteren van de infrastructuur en reguleren van prijzen en tarieven van cruciale producten en diensten;
- Het communiceren en implementeren van Centrumvisie Kralendijk incl. uitvoeringsprojecten van deze visie;
- Het updaten van het Ruimtelijk Ontwikkelingsplan Bonaire (ROB);
- Het opstellen van diverse soorten beleid zoals grondbeleid, reclamebeleid etc.
- Het coördineren van grote (hotel)projecten en EU projecten
- Het updaten van het Ruimtelijk Ontwikkelingsplan Bonaire (ROB);
- Het renoveren en uitbreiden van straatnaamgeving – en aanwijzingborden;
- Het updaten Bouw- en Woningverordening Bonaire;
- Het laten doen van de benodigde verkeersonderzoeken ten aanzien van verkeersveiligheid en circulatie;

Openbaar Lichaam Bonaire Begroting 2019

- Het ontwikkelen van een verkeers- en vervoerbeleid voor een goed leef-, werk- en ondernemingsklimaat.
- Het opstellen en implementeren van het Milieuprogramma Bonaire;
- Het opstellen en implementeren van het Afvalbeheerplan Bonaire;
- Het verzorgen van het uitvoeringsprogramma Afvalbeheer op maat;
- Het opstellen en uitvoeren van het Afvalwaterplan;
- Het verder uitwerken van het Implementatieplan Inrichtingen- en activiteitenbesluit;
- Het opstellen van het Implementatieplan Asbestbeleid;
- Het opstellen van het Implementatieplan Vuurwerkbeleid;
- Het opstellen en implementeren van het Natuurplan Bonaire;
- Het implementeren van de projecten in het kader van de Natuurgelden;
- Het opstellen van het Nominatiedossier Werelderfgoed;
- Het opstellen en uitvoering van het delfstoffenbeleid;
- Het verzorgen van een regenwater structuurplan (integraal watermanagement);
- Het uitvoeren van de koepelcampagne Nos ta Biba di Naturalesa

Beleid en projecten Ruimte en Ontwikkeling – Unit Economie

- Het volgen en analyseren van de multilaterale handelspolitiek en het bezien van de mogelijkheden en consequenties voor Bonaire;
- Het adviseren over de heersende sociaal - economische situatie;
- Het adviseren over te ondernemen stimulerende en regulerende acties of maatregelen, onder meer ten aanzien van het toerisme, het verkeer en vervoer, nutsvoorzieningen, telecommunicatie, luchthaven en transport, landbouw, veeteelt en visserij en andere sectoren;
- Het adviseren over te ondernemen stimulerende en regulerende acties of maatregelen, onder meer ten aanzien van het verbeteren van de infrastructuur en reguleren van prijzen en tarieven van cruciale producten en diensten;
- Het fungeren als aanspreekpunt voor het bedrijfsleven inzake internationale regelgeving
- Het adviseren over het te voeren prijsbeleid;
- Het verrichten van onderzoek naar het algemeen prijspeil en daaraan gekoppelde kosten van levensonderhoud. Het verrichten van onderzoek naar het prijspeil binnen bepaalde sectoren;
- Het adviseren over het te voeren beleid gericht op het midden- en kleinbedrijf;
- Het (doen) verrichten van onderzoek gericht op de ontwikkelingen binnen het midden- en kleinbedrijf;
- Het participeren in overlegsituaties en ondersteunen van delegaties, commissies en project- en werkgroepen aangaande de vestigingsregeling voor bedrijven en de drank- en horecaverordening, de prijsverordening, het midden- en kleinbedrijf en aangaande betrekkingen met het buitenland.

Beleid en projecten Samenleving en Zorg

- Het schrijven van Projecten;
- Het ondersteunen van de afdelingen bij opstellen van beleid en schrijven van projecten;
- Het schrijven en voorbereiden van beleidsstukken/ en nota's;
- Het voeren van programma/project management;
- Het coachen van personeel;
- Het houden van afdelingsoverstijgend beleidsessies;
- Het coördineren van projectleiders overleg;
- Het organiseren van conferenties en workshops;
- Het ondersteunen bij /of uitvoeren van beleidsondersteunende onderzoeken.

Beleid en Advies Toezicht en Handhaving

- Advisering van de portefeuillehouder (gezaghebber) en het bestuurscollege over toezicht en handhavingsprioriteiten en handhavingsbeleid op het gebied van (openbare) orde en veiligheid in de openbare ruimte;
- Het geven van juridisch (handhaving)advies aan de portefeuillehouder (gezaghebber) en het bestuurscollege en directie belast met het verlenen van vergunningen (directie Ruimtelijke Ontwikkeling en directie Bedrijfsvoering en ondersteuning, afdeling JAZ);
- Intern organiseren van workshops en trainingen op het gebied van wet- en regelgeving op de verschillende handhavingsdomeinen, ten behoeve van de inspecteurs.
- Samenwerken met de directie ruimte & ontwikkeling op het gebied van vergunningverlening en economische vraagstukken en directie samenleving en zorg op het gebied van publieke gezondheidsbeleidsvraagstukken;

- Klanten die aan de balie komen voorzien van informatie over onze toezicht- en handhavingstaken;
- Informeren van klanten over procedures van de rijexamens;
- Het registreren van binnengekomen verzoeken en klachten in een klachtenregistratiesysteem en deze via de klachten coördinator doorgeleiden naar de desbetreffende afdelingen.
- Zorgdragen voor de aanlevering van cijfers door de verschillende afdelingen ten behoeve van de maandrapportages en jaarlijkse beleidsplannen, tevens voor materiaal dat gebruikt kan worden bij de uitvoering van onderzoeken;
- Registratie en archivering van binnengekomen correspondenties en bijhouden van de personeelsadministratie in verband met ziekteverzuim, vakanties en buitengewone vrijstellingen van dienst;
- Participatie in verschillende werkgroepen, waaronder: werkgroep prostitutiebeleid, werkgroep veiligheidsbeeld, werkgroep mensenhandel/mensensmokkel, werkgroep vuurwerkbeleid, werkgroep natuur & milieu, stuurgroep buitengewoon agent van politie (BavPol), stuurgroep noodherstel haven, werkgroep criminaliteitsbestrijding platteland, werkgroep havenbeveiliging cruise gebied;
- Begeleiden van stagiaires van de Mbo-opleidingen als een erkend leerorganisatie.

Sociaal Nationaal dialoog

- Het ondersteunen van het secretariaat van het sociaal dialoog;
- Het bevorderen van een adequaat overlegklimaat tussen de sociale partners en het OLB;
- Het houden van afzonderlijke sessies van lokale vakbonden;
- Het houden van afstemmingsvergaderingen met de vakbonden gezamenlijk;
- Het verwerken van de verslagen van de sessies;
- Het rapporteren van de voortgang van de interactie met de vakbonden;
- Het afstemmen met de coördinator voor de werkgevers vertegenwoordiging.

Verbetertraject financieel beheer

- Het weergeven van getrouw beeld in zowel de baten en lasten als de activa en passiva;
- Het weergeven van rechtmatigheid in de verantwoorde baten, lasten en balansmutaties;
- Het verder wegwerken van onzekerheden met het doel te komen tot een goedkeurende verklaring van de jaarrekening;
- Het bewaken van de reeds geïntroduceerde van interne maatregelen, beschreven werkprocessen en administratieve organisatie om de continuïteit te kunnen waarborgen.

Bestuurlijke Ontwikkeling programma

- Het hervormen en flexibeler maken van het hele openbaar lichaam;
- Het creëren van meer verbinding (tussen ambtenaren en bestuur);
- Het creëren van een efficiënte en slagvaardige organisatie;
- Het versterken van beleidsmatig functie ven het OLB;
- Het opzetten van een systeem van permanente opleidingen en ontwikkelplan;
- Het equiperen van mensen op de goede plek voor hun functie;
- Het doorlichten van werkprocessen en functies;
- Het ontwikkelen van eilandsbestuur;
- Het bijstaan van de gezaghebber bij het tot stand komen van een quickscan in de sfeer van integriteit;
- Het ondersteunen en adviseren van de gezaghebber door ter beschikking stellen van ondersteuning voor 3 jaren;
- Het ontwikkelen van de bestuurscollege tot een collegiaal bestuursorgaan;
- Het opstellen van een programmaplan op basis van de Wijk Ontwikkelings Plan (WOP) en het meerjarenplan (MJP).

Prestaties begrotingsjaar 2019

Financiën

- Het verbeteren van het financieel beheer;
- Het uitvoeren van reguliere operationele taken.

Communicatie en Protocol

- Het uitvoeren van Strategisch Communicatieplan;
- Het opzetten van gezamenlijke werkafspraken voor gezamenlijke diensten van het OLB en RCN;
- Het uitvoeren van reguliere operationele taken.

Post en Archief

- Het wegwerken van achterstanden bij sectie Archief;
- Het uitvoeren van de taak selectie van archieven van het eilandgebied Bonaire (vòòr 10-10-10);

- Het uitvoeren van reguliere operationele taken.

Juridische en Algemene Zaken

- Het vernieuwen van de Algemene Politie Keur -APK;
- Het toetsen van het juridische kader van de directie Toezicht en Handhaving;
- Het uitvoeren van reguliere operationele taken.

Personeel en Organisatie

- Het inventariseren en prioriteit stellen van vacatures OLB;
- Het verder doorontwikkelen van de integriteitcode;
- Het uitvoeren van reguliere operationele taken.

Informatie communicatie en technologie

- Het onderzoeken en aanschaffen van een Document Management Systeem (DMS);
- Het uitvoeren van reguliere operationele taken.

Facilitaire Zaken

- Het uitvoeren van reguliere operationele taken
- Het inrichten van een help desk functie ter verhoging van de efficiency van dienstverlening
- Ontwikkeling van een integraal schoonmaakbeleid
- Voortzetting van het interne reorganisatie traject

Bureau Eilandsecretaris

- Het uitvoeren van reguliere operationele taken.

Directie en staf: Samenleving en Zorg

- Het organiseren van teambuilding voor de directie;
- Het uitvoeren van reguliere operationele taken.

Beleid en projecten: Samenleving en Zorg

- Evaluatie van het inrichtingsplan Directie R&O en eventuele aanbevelingen voor wijziging van de indeling;
- Het (laten) opstellen van een klachtenprocedure en een aanvang maken met de implementatie ervan;
- Tijdig reageren op WOB verzoeken afkomstig van de afdeling JAZ;
- Tijdig reageren op verzoeken van de Ombudsman;
- Het introduceren van een budget- en Control cyclus waarvan deel uitmakend Directieplan, meerjarenbegroting, accountability, monitorings- en rapportagesystematiek, kwartaalrapportages aan het BC en de Eilandsraad; Het (laten) beschrijven van de voornaamste werkprocessen waaronder die van vergunningverlening en het geven van training voor de juiste applicatie ervan;
- Het uitvoeren van reguliere operationele taken.

Directie en staf : Ruimte en Ontwikkeling

- Het ontwikkelen van de financiële controllersfunctie om de directie en afdelingen te ondersteunen met het financieel beheer en de budget en controle cyclus waaronder ook een monitoringsfunctie;
- Het ontwikkelen van een efficiënte en effectieve afhandeling van de klachten, correspondentie met de Ombudsman en de W.O.B. verzoeken betrekking hebbende op de directie middels ondersteuning en aansturing door de kwaliteitsmedewerker;
- Centralisering van de registratie van inkomende en uitgaande correspondentie de directie aangaande.

Beleid en projecten: Ruimte en Ontwikkeling

- Algehele herziening van het Ruimtelijk Ontwikkelingsplan Bonaire (ROB);
- Ontwikkeling verkeer- en vervoersbeleid voor Bonaire;
- Ontwikkelen volkshuisvestingsbeleid voor Bonaire;
- Verder ontwikkelen en introduceren van een nationale hypotheekgarantie voor koopwoningen;
- Opstellen jaarprogramma 2019 voor projecten waarin opgenomen de prioriteitstelling van het bestuurscollege;
- Opstellen van een meerjarig uitvoeringsprogramma bouwrijp maken overheidsterreinen voor woningbouw- bedrijfs- en commerciële doeleinden;
- Ontwikkelen van een meerjaren implementatieplan voor de door het bestuurscollege vastgestelde Beleidsvisie 2014-2029 Landbouw, Veeteelt en Visserij Bonaire;
- Opstellen en implementeren van een actieplan voor de EU projecten;
- Ontwikkelen van een waterstructuurplan voor Bonaire;

- Overeenstemming bereiken met een toekomstige exploitant om middels een beheersovereenkomst het beheer en de exploitatie te voeren over het riolenstelsel en de rioolwaterzuiveringsinstallatie.

Beleid en projecten: Ruimte en Ontwikkeling - unit Economie, Handel en Industrie

- Implementeren van de in 2018 ontwikkelde integraal pakket van economische stimuleringsmaatregelen;
- Ontwikkelen en implementeren van een pakket van maatregelen die de koopkracht van de minder draagkrachtigen in de samenleving ken versterken;
- Weder ingebruikname van het macro economisch model Bonalyse;
- Ontwikkelen en implementeren van een regulier rapportagesysteem over de stand van zaken van de economie van Bonaire;
- Ontwikkelen van een economisch beleid voor Bonaire;
- Opstellen actieplan voor product ontwikkeling en -promotie voor de handel en industrie mogelijkheden met Bonaire en een voorlichtingscampagne hiervoor opzetten.

Beleid en Projecten: Ruimte en Ontwikkeling – unit Bouw en Erfgoed

- Inventarisatie van alle gebouwen van de overheid, inclusief schoolgebouwen, met vermelding van de bouwtechnische en onderhoudsstaat;
- Prioriteiten onderhoudsplan gebouwen inclusief geraamde begroting;
- Onderhoudsplan gebouwen voor regulier onderhoud;
- Ontwikkelen financieel haalbare meerjarenprogramma bijdragen gebouwd erfgoed voor de stichting monumentenfonds Bonaire.

Beleid en projecten: Ruimte en Ontwikkeling – unit Milieu en Natuurbeheer

- Vaststelling van het geactualiseerde Natuurbeleidsplan voor Bonaire;
- Implementatie van de nieuwe regelingen op het gebied van milieu in het kader van de Wet VROM BES
- Opstellen c.q. actualiseren van implementatieplan natuurprojecten en voortzetten van een effectieve implementatie ervan om zodoende in 2019 de projectdoelen te bereiken;
- Afronden van de in 2018 aangevangen evaluatie van de relatie met Stinapa en in dit kader het evalueren van de beheersovereenkomsten voor het Washington Park en het Onderwaterpark Bonaire en indien nodig voorstellen doen ter verbetering van de relatie en beheersafspraken.
- Diverse beheersplannen opstellen en implementeren voor stortplaatsen en afval brengplaatsen.

Realisatie: Ruimte en Ontwikkeling

- Verder verfijnen van het grondregistratie- en informatiesysteem en effectieve ingebruikname daarvan en een rapportagesysteem daarvoor ontwikkelen;
- Opzetten van een effectieve wachtlijst systeem, inclusief criteria voor opname op deze lijsten, voor terreinaanvragen voor diverse doeleinden en dit afstemmen met de wachtlijst van FCB;
- Implementatie van de aanbevelingen van het in 2018 vastgestelde kadernota grondbeleid
- Opmaken van exploitatieopzetten voor de diverse wijken van Bonaire die als basis zullen dienen voor de aanpassing van de huurprijzen en erfpacht tarieven;
- Ontwikkelen en implementeren van een effectief beheer van de domeingronden;
- Voortzetten van het opschonen van het adressenbestand van Bonaire.

Beheer Openbare Werken: Ruimte en Ontwikkeling

- Afronden van het in 2018 opgestarte ontwikkeling van een meerjarig onderhoudsprogramma voor het wegstelsel en het doen van voorstellen voor de implementatie van een inhaalslag;
- Afronden van het in 2018 opgestarte ontwikkeling van een meerjarig onderhoudsprogramma voor rooien t.b.v. de hemelwaterafvoer;
- ontwikkelen van wijkbeheersplannen en de implementatie ervan aanvangen en een rapportagesysteem ontwikkelen voor de vastlegging van de verrichte onderhoudswerkzaamheden.

Uitvoering LVV: Ruimte en Ontwikkeling

- Professionele dienst LVV als expertise/kenniscentrum en waarbij het landgoed als proeftuin dienst doet;
- Voortzetting uitvoering meerjaren implementatieplan voor de door het bestuurscollege vastgestelde Beleidsvisie 2014-2029 Landbouw, Veeteelt en Visserij Bonaire;
- Afronden van de verbetering van de infrastructuur van het slachthuis.

Beleid en Advies: Toezicht en Handhaving

- Verder doorvoeren van de herstructurering van de directie, met het invoeren van toezicht en handhavingsteams per domein.
- Participeren aan overleg momenten en vergaderingen met ketenpartners op het gebied van openbare orde en veiligheid.
- Intensiveren van de samenwerking met KPCN en Arbeidsinspectie op het gebied van vreemdelingen arbeid, inspectie bij bouwconstructies en overtreding drank & horecaverordening, door het uitvoeren van integrale inspectie en controle werkzaamheden.
- Het adviseren over juridische vraagstukken met betrekking tot handhaving aan het bestuurscollege, andere directies en ketenpartners.
- Het optimaal gebruikmaken van de begrotingsmiddelen door regulier monitoring van de begrotingsoutput, zodat er tijdig waar nodig interne verschuivingen en/of begrotingswijziging kan plaatsvinden.
- In samenwerking met afdeling P&O, organiseren van relevante informatie thema's voor alle medewerkers in het kader van bevordering van de integriteit.
- Het verzorgen van voorlichtingsprogramma's in samenwerking met afdeling communicatie op relevante en belangrijke thema's voor het breder publiek en bedrijven.

Functie

003 Burgerzaken

De afdeling Burgerzaken verwerkt persoonsgegevens van de bevolking in de basisadministratie persoonsgegevens. Doel van de basisadministratie is om afnemers te voorzien van gegevens, voor zover deze gegevens noodzakelijk zijn voor de vervulling van hun publiekrechtelijke taken. Hiervoor is de afdeling Burgerzaken afhankelijk van aangiften van de burger. Derhalve stelt de afdeling Burgerzaken dat de aangiften door burgers snel en gemakkelijk gedaan dienen te zijn, opdat de burger graag en snel een aangifte wil doen. De afdeling Burgerzaken valt onder de directie Samenleving en Zorg.

Doelstellingen

- Het benutten van technologische ontwikkelingen ten behoeve van de bevordering van de dienstverlening;
- Het beschrijven van de werkwijze verband houdende met de levering van producten en dienstverlening van de afdeling;
- Het investeren in de kwaliteit en beloning van het personeel;
- Het bevorderen van een nauwe samenwerking met andere instellingen/instanties met het doel de kwaliteit van de gegevens opgenomen in de registers te verhogen;
- Het bevorderen van de informatieverschaffing (voorlichting) aan de cliënten.

Prestaties algemeen

Bijhouden van de basisadministratie

Deze taken zijn onder andere,

- Het inschrijven van personen in de basisadministratie (PIVA) op grond van aangifte van verblijf en adres of op grond van geboorte;
- Het opnemen van gegevens betreffende vertrek op grond van aangifte van vertrek of ambthalf na intern onderzoek;
- Het opschorten van de bijhouding van de persoonslijst van overleden personen;
- Het actualiseren van verblijfplaatsgegevens, burgerlijke staat en naamgegevens van personen op grond van aangifte.

Verstrekken van gegevens uit de basisadministratie

Afdeling Burgerzaken voorziet de diensten van het openbaar lichaam Bonaire van gegevens. Diensten en derden die als afnemers mogelijk in aanmerking kunnen komen voor toegang tot de gegevens uit de basisadministratie persoonsgegevens zijn onder andere:

- Directie Ruimte en Ontwikkeling: de afdeling Realisatie;
- Directie Samenleving en Zorg: de afdelingen Educatie en Welzijn en Maatschappelijk Ondersteuning en Arbeid;
- Directie Toezicht & Handhaving: de afdelingen Handhavingsprojecten en taskforces en Warenkeuren dienst;
- Directie Bedrijfsvoering en Ondersteuning: de afdelingen Financiën; P&O en P&A.

Naast afnemers en derden verschaft afdeling Burgerzaken ook gegevens aan de ingeschrevene zelf. Dit geschiedt onder andere in de vorm van bewijzen van inschrijving, verklaringen van woonplaats, bewijzen van Nederlanderschap en bewijzen van burgerlijke staat.

Dienstverlening aan burgers

Afdeling burgerzaken verleent de volgende diensten aan burgers:

- Het aanvragen en uitreiken van paspoorten;
- Het aanvragen en uitreiken van ID-kaarten;
- Het vaststellen dat een document is afgegeven door een daartoe bevoegde persoon en dat de handtekening op het document inderdaad tot de ondertekenaar behoort (legalisatie en apostille);
- Het geven van een schriftelijk bewijs dat iemand in leven is (attestatie de vita);
- Het verschaffen van bewijzen van garantstelling als een ingezetene een buitenlander uit het buitenland laat overkomen (garantie verklaring);
- Het verrichten van voorouderonderzoeken of onderzoeken naar de afstamming van een familienaam en alle overige diensten uit burgerlijke stand (familieboek, roeren van het graf, transport lijk e.d.)

Prestaties begrotingsjaar 2019

- Het organiseren van bewustwordingscampagne voor de producten: paspoort en Identiteitskaarten;
- Het digitaliseren van aktes;
- Het uitvoeren van reguliere operationele taken.

Om haar productie te verhogen is de afdeling Burgerzaken van mening dat zij haar producten beter bekend dient te maken bij de burgers. Om de burgers te bereiken zal afdeling burgerzaken gebruik maken van alle lokale kranten, alle lokale radiozenders (in diverse talen), één lokale tv-zender, posters, flyers, de website van het openbaar lichaam Bonaire, facebook en ook haar eigen scherm in de wachtruimte voor het oproepen van de bezoekers.

Functie	020 Eigendommen niet voor openbare dienst bestemd
----------------	--

Doelstelling

Het beheren en exploiteren van gronden en gebouwen van het openbaar lichaam Bonaire (OLB). Conform het inrichtingsplan wordt de afdeling Realisatie (voormalig Domeinbeheer) verdeeld in Grondzaken en Vergunningen. Het onderdeel Vergunningen zorgt voor de toetsing van bouwvergunningaanvragen en tevens voor het toezicht bij de uitvoering. Het proces van vergunningen was vroeger geraamd onder functie 300 en 822. Ook de coördinatie van de toetsing van natuurvergunningaanvragen behoort tot de verantwoordelijkheid van de afdeling Realisatie.

Prestaties algemeen

- Het registreren van uitgegeven en uit te geven percelen;
- Het verzorgen van informatie ten behoeve van het financieel beheer;
- Het opstellen en onderhouden van een eilandelijke grondbeleid;
- Het implementeren van nota grondbeleid;
- Het verhuren, verwerven en verkopen van percelen;
- Het beheren van onroerende goederen van het OLB;
- Het ontwikkelen en toetsen van plannen;
- Het uitzetten van percelen;
- Het opstellen en beheer van grondexploitaties;
- Het toetsen van bouwvergunningaanvragen
- Het houden van toezicht bij de uitvoering van bouwvergunningen.
- Het coördineren van de toetsing van natuurvergunningaanvragen
- Het beheer en onderhoud van overheidsgebouwen inclusief de scholen;
- De monumentenzorg en restauratieplannen;

Prestaties begrotingsjaar 2019

- Verder verfijnen van het grondregistratie- en informatiesysteem en effectieve ingebruikname daarvan en een rapportagesysteem daarvoor ontwikkelen;
- Opzetten van een effectieve wachtlijst systeem, inclusief criteria voor opname op deze lijsten, voor terreinaanvragen voor diverse doeleinden en dit afstemmen met de wachtlijst van FCB;
- Implementatie van de aanbevelingen van het in 2018 vastgestelde kadernota grondbeleid;

- Opmaken van exploitatieopzetten voor de diverse wijken van Bonaire die als basis zullen dienen voor de aanpassing van de huurprijzen en erfpacht tarieven;
- Ontwikkelen en implementeren van een effectief beheer van de domeingronden;
- Voortzetten van het opschonen van het adressenbestand van Bonaire;
- Inventarisatie van alle gebouwen van de overheid, inclusief schoolgebouwen, met vermelding van de bouwtechnische en onderhoudsstaat;
- Prioriteiten onderhoudsplan gebouwen inclusief geraamde begroting;
- Onderhoudsplan gebouwen voor regulier onderhoud.

Prestaties begrotingsjaar 2019

- Het (laten) opstellen van een meerjaren onderhoudsprogramma voor het wegensysteem en het doen van voorstellen voor de implementatie van een inhaalslag;
- Het verder opschonen van de wachtlijsten van percelen voor commerciële- en woningbouw doeleinden;
- Het (laten) opstellen van een meerjarig uitvoeringsprogramma bouwrijp maken overheidsterreinen voor commerciële, bedrijfs- en woningbouwdoeleinden;
- Het ontwikkelen van een meerjaren programma voor inbreidingskavels in bestaande woongebieden gebruik makend van reeds aanwezige infrastructuur en utiliteitsvoorzieningen;
- Het (laten) opstellen van een meerjaren programma inhaalslag infrastructurele en utiliteitsvoorzieningen in bestaande woonwijken;
- Ten minste 75% van de ingediende bouwvergunningaanvragen worden binnen maximaal 6 weken afgehandeld;
- Het uitvoeren van reguliere operationele taken.

Met de Kadernota Grondbeleid Bonaire streeft het openbaar lichaam Bonaire een aantal doelen na. Dit zijn in willekeurige volgorde:

- Het zorg dragen voor een goede uitvoering van het ruimtelijk beleid;
- het op een goede wijze afstemmen van het gronduitgiftebeleid op het ruimtelijk beleid;
- het realiseren van kwalitatief goede woningbouwlocaties en locaties voor bedrijven;
- het genereren van extra incidentele en van structurele inkomsten ten behoeve van een kwalitatief goede ruimtelijke ontwikkeling van Bonaire;
- het mogelijk maken voor mensen met lagere inkomens om gronden in erfpacht te verkrijgen t.b.v. een eigen huis;
- het tegengaan van onwettige speculaties;
- het stimuleren van economische activiteiten;
- het verhalen van door het openbaar lichaam gemaakte kosten voor derden op deze derden;
- het werken aan de hand van open en transparante processen;
- het behoud van de waarden en de kwaliteiten van Bonaire en
- het leveren van een bijdrage aan een duurzaam Bonaire.

De door de Eilandsraad vast te stellen Kadernota Grondbeleid Bonaire zal gedurende 2019 op onderdelen verder uitgewerkt worden.

Functie	130 Rampenbestrijding
----------------	------------------------------

Doelstelling

Het bestrijden van rampen en het zoveel mogelijk beperken van ongevallen en materiële schade. Om rampenbestrijding zo effectief mogelijk te laten plaatsvinden zijn plannen noodzakelijk die periodiek worden geactualiseerd en worden nageleefd op het moment dat zich een ramp voordoet. Er is een opleidingsplan, een oefeningsplan, diverse algemene plannen alsmede plannen per ESF-groep.

De rampenbestrijding zelf is effectiever als hierop periodiek wordt geoefend en door training en opleiding van alle functionarissen die bij een ramp kunnen c.q. worden ingezet. Ook communicatie speelt een zeer voorname rol, zowel in de vorm van voorlichting en preventie als tijdens de ramp door het op de hoogte houden van de bevolking en het informeren over de voortgang en (hopelijk goede) afloop.

Vanaf 2017 wordt, samen met het ministerie van Justitie en Veiligheid, gewerkt aan de voorbereiding op een mogelijke instroom van asielvragende vluchtelingen. Met name vanuit Venezuela kan zo'n vluchtelingenstroom niet worden uitgesloten

Prestaties algemeen

Rampenbestrijding:

- De organisatie, waaronder het optuigen van de structuur en de processen en professionalisering van de rampenbestrijding op Bonaire.
- Ontwikkelen en uitwerken van een rampencommunicatieplan en aanvullende deelplannen.
- De coördinatie van alle rampentrainingen en andere activiteiten in relatie tot rampenbestrijding, waaronder periodieke bijeenkomsten met lokale hulpverleningsdiensten, utiliteitsbedrijven, handhavingsteams, infrastructurele teams, etc.
- De coördinatie met het Commando Plaats Incident (CoPI), het Eilandelijk BeleidsTeam (EBT) en de rampenstaf van de Rijksvertegenwoordiger en de Emergency Support Function-groepen (ESF-groepen/Bevolkingszorg).
- Afstemming met de openbare lichamen Saba en Sint Eustatius.
- Regulier contact onderhouden met de KMAR, het Ministerie van Defensie en het Ministerie van Justitie en Veiligheid.
- Naast het organiseren en coördineren ook het bijwonen van de diverse veiligheidstrainingen en oefeningen op Bonaire en andere eilanden.

Prestaties begrotingsjaar 2019

- Het organiseren van periodieke trainingen in het kader van rampenbestrijding;
- Het uitvoeren van reguliere operationele taken.

Bijzondere Uitkering

De ministerie van Justitie en Veiligheid geeft het openbaar lichaam Bonaire jaarlijks op grond van artikel 2 lid 1 kostenbesluit Veiligheidswet BES een bijdrage van € 100.000 in de vorm van een Bijzondere Uitkering. Deze uitkering is een bijdrage in de kosten die voortvloeien uit de organisatie van rampenbestrijding en de crisisbeheersing en de brandweezorg. Bij het ontvangen van een beschikking c.q. toekenningbrief zal het bedrag middels een wijziging worden opgevoerd op de begroting.

Functie	140 Overige beschermende maatregelen
----------------	---

Onder de functie overige beschermende maatregelen valt tegenwoordig de Afdeling Handhavingsprojecten & Taskforces en het Bureau rijbewijzen. (Voormalige SSV/Casino Controle). De Afdeling Handhavingsprojecten en Taskforces richt zich voornamelijk op bestuurlijke handhaving zoals controle op vergunningen, economische delicten en strafrechtelijke handhaving zoals naleving van milieu- en natuurregelgeving etc. De afdeling Rijbewijzen zal voortaan onder functie 211 vallen.

Doelstelling

- Handhavingstaken vertalen in handhavingsprojecten die uit het handhavingsprogramma voortvloeien en deze op een projectmatige wijze uitvoeren;
- Voorkomen van overtredingen van de wettelijke regels op het gebied van economische vergunningen, leefomgeving, orde en veiligheid in de openbare ruimte;
- Voorkomen dat toeristen worden lastiggevallen bij bad- en duikplaatsen, door uitvoeren van controles langs de noord- en zuidkust en extra bescherming bieden tijdens bezoek van cruiseschepen;
- Overheidsgoederen, waaronder gebouwen en dienstauto's geen schade oplopen of diefstal ondervinden;
- Trekking van de lokale loterij (FWNB) correct wordt uitgevoerd, door op te treden als getuige;
- Rampenbestrijding op een adequate manier kan geschieden door het bieden van ondersteuning bij de coördinatie hiervan;
- In 2019 wil de afdeling H&T hebben bereikt dat de taken opgenomen in de inrichtingsplan 2011 herschreven/aangepast zijn conform de nota: "Analyse m.b.t. de inzet van Inspecteurs Taskforces & Projecten bij de stembureaus" van 2015. Dit in samenwerking met P&O.

Prestaties algemeen: wat doen we

- Uitvoeren van handhavingsprojecten die uit het handhavingsprogramma voortvloeien
- Ondersteunen van de andere interne afdelingen bij de uitvoering van hun handhavingstaken (afdeling overstijgend);
- Voorkomen van o.a. geitendiefstal op het platte land door uitvoeren van preventieve toezicht (oor en oogfunctie);
- Bevorderen van de fysieke veiligheid in de wijken, door wekelijks uitvoeren van controles (patrouilles);
- Voorkomen van diefstal uit auto's bij de bekende toeristische bad- en duikroutes, door preventief toezicht in samenwerking met politie en andere handhavingspartners;
- Voorkomen en bestrijden van illegaal storten van afval en afgraven van diabaas zonder vergunning door bestuursrechtelijk te handhaven;
- Controle op naleving van winkelsluitingstijden door supermarkten en minimarkten;
- Controle op afdracht van precariorechten door bedrijven en personen en toezien op naleving voorwaarden van de casino vergunningen;
- Controle van overheidsgoederen, waaronder gebouwen en dienstauto's tegen schade of diefstal;
- Toezien op het verantwoorde en veilig opslag en verkoop van vuurwerk;
- Optreden als getuige bij de trekking van de lokale loterij (FWNB);
- Controle op de naleving van de vergunning voorwaarden bij de lokaliteit Hotel Paradise Inn (Pachi);

Prestaties begrotingsjaar 2019: wat gaan we doen - Afd. H&T.

- Specifieke aandacht voor de coördinatie van interne multidisciplinaire taskforces belast met toezicht en handhaving op het gebied van economische overtredingen en overtredingen in de buitenruimte, om de inspectietaken beter te laten aansluiten tussen de verschillende domeinen;
- Uitvoeren van specifieke inspecties (projectmatig) in samenwerking met het KPCN op de handhavingsdomeinen economie (drank & horeca) en milieu (illegale afvalstortingen);
- Gerichter en intensiever patrouilleren op het platteland en langs de bad- en duikplaatsen en verdachte situaties signaleren en melden bij het KPCN;
- Ter bescherming van toeristen, het intensiveren van illegaal taxivervoer en op een onverantwoord manier vervoeren van passagiers (toeristen);
- Intensiveren van de preventieve handhaving van de fysieke veiligheid in de wijken en de buitenruimte, ter bevordering van de veiligheid;
- Op verzoek van de gezaghebber ondersteuning bieden bij het coördineren van rampenbestrijding
- Strakker toezien op naleving van het reclamebeleid (o.a. afdracht precariorechten en het plaatsen van reclame in de buitenruimte, ter preventie van illegale uitbreiding van terrassen en andere objecten op de openbare weg);
- 100% Gebruik van digitale checklijsten bij uitvoering van de toezicht en handhavingstaken;

Functie	210 Wegen, straten en pleinen
----------------	--------------------------------------

Het centrum van Kralendijk is het economisch hart van Bonaire. Het is tevens van historische waarde en daardoor een trekpleister voor bezoekers. Het is bovendien het eerste panorama dat cruiseschippassagiers zien bij aankomst. Het centrum wordt steeds krapper gezien de groei van het aantal bezoekers en de commerciële activiteiten. Met zicht op de toekomst moeten er nu mogelijkheden worden gecreëerd om de binnenstad evenwichtig te laten meegroeien met de ontwikkelingen zonder het eigen karakter aan te tasten.

Het wegennet verkeert in een zorgelijke staat. Het is onveilig en niet betrouwbaar. Het achterstallig onderhoud is in de laatste 8 jaar fors opgelopen. Het bestuurscollege kiest na jaren van weerkerende discussies over mogelijke modaliteiten voor financiering van de inhaalslag van het achterstallig onderhoud – voor een andere, meer constructieve benadering. Een projectmatige aanpak waarbij elk deelgebied direct wordt geïdentificeerd en voorzien van een kostenraming, in plaats van een eilandbrede benadering die het vinden van een oplossing nodeloos ingewikkeld maakt.

Doelstelling

Het formuleren, aansturen en controleren van het beleid en beheer met betrekking tot de totstandkoming en van de instandhouding van de bouwkundige werken en fysieke infrastructuur en bijbehorende (nuts-) voorzieningen. De afdeling Openbare Werken bij de directie Ruimtelijk Ontwikkeling bestaat uit de Onderhoud Werken (functie 210) en Uitvoering LVV (functie 341).

Prestaties algemeen

- Het zorgdragen voor het nodige wegenonderhoud, verkeersaangelegenheden en het zorg dragen voor de schoonmaak en het verfraaien van de openbare ruimten en aanleg van afwatering;
- Het beheer en onderhoud van overheidsgebouwen inclusief de scholen;
- De monumentenzorg en restauratieplannen;
- Het inhalen van de achterstand van de onderhoud van wegen in de wijken.

Prestaties begrotingsjaar 2019

- Afronden van het in 2018 opgestarte ontwikkeling van een meerjarig onderhoudsprogramma voor het wegensysteem en het doen van voorstellen voor de implementatie van een inhaalslag;
- Afronden van het in 2018 opgestarte ontwikkeling van een meerjarig onderhoudsprogramma voor rooien t.b.v. de hemelwaterafvoer;
- Ontwikkelen van wijkbeheersplannen en de implementatie ervan aanvangen en een rapportagesysteem ontwikkelen voor de vastlegging van de verrichte onderhoudswerkzaamheden.

Functie	211 Verkeersmaatregelen te land
----------------	--

Tot deze functie behoren de verkeersplannen, de verkeersregelingen en de overige verkeersmaatregelen te land. Het Bureau Rijbewijzen zorgt voor een correcte afname van de theorie- en rijexamens. Hiernaast is het Bureau namens de gezaghebber verantwoordelijk voor de registratie en de administratieve afhandeling van de afgegeven rijbewijzen voor de burgers op Bonaire. Het bureau is thans verantwoordelijk voor de afname van de theorie- en rijvaardigheidstesten.

- Het Bureau Rijbewijzen neemt een bijzondere plaats in binnen de directie. Het bureau is om
- organisatorische reden onder de management van de afdeling Handhavingsprojecten en Taskforces
- geplaatst. Het bureau wordt verder voor haar administratieve taken ondersteund door het
- Office management.

Doelstelling

- Op een professionele manier afnemen van theorie- en praktijk rijexamens;
- Invoeren van een geautomatiseerd systeem voor het bijhouden van de administratie van afgenomen rijvaardigheidstesten (tbv statistieken);
- Digitalisering en automatisering van de theorie examens;
- Deskundigheidsbevordering door middel van o.a kijkstage op de eilanden van de voormalige Nederlandse Antillen om een regionale afstemming te bevorderen m.b.t. rijexamens;

Openbaar Lichaam Bonaire Begroting 2019

- Een adequate lokaliteit voor de afdeling met de benodigde ruimte, apparatuur en kantoormeubilair;
- Geactualiseerd en werkbare regelgeving m.b.t rijexamens.

Prestaties algemeen

- afname van theorie- en rijvaardigheidstesten door gecertificeerde rijexaminatoren;
- administreren en verzorgen van statistieken van afgenomen rijexamens en rijbewijzen;

Prestaties begrotingsjaar 2019

- Verzorgen van relevante trainingen op het gebied van service gerichtheid en brainstorm sessies /trainingen met betrekking tot de invoering van de nieuwe verkeerswetgeving.
- Uitvoering geven aan de nieuwe WVVB m.b.t. de theorie-examens

Functie	222 Verkeersmaatregelen te water
----------------	---

Doelstelling: wat willen we bereiken

- Het bevorderen van de orde en veiligheid in de havens en de wateren van Bonaire. (in de ruimste zin des woord) conform de nieuwe wetgeving en verordeningen.
- Het aanleggen, beheren, onderhouden en exploiteren van de havens.
- Het instellen en laten uitvoeren van een loodsbedrijf.
- Assisteren bij coördinatie van rampen bestrijding en calamiteiten op zee.
- Coördineren en assistentie verlenen bij SAR cases (Search and Rescue).
- Optimaal en adequaat uitvoeren van het beleid van de haven.
- Onderhoud van (alle) havenfaciliteiten van Kralendijk.
- Invoeren van vaarbewijs en keuringen van alle geregistreerde vaartuigen.
- Het op maritiem gebied adviseren van het bestuurscollege.

Prestaties algemeen: wat doen we

- Afwikkelen/afhandelen van loodsen, meren en ontmeren van schepen en aanwijzen van ligplaatsen voor schepen en vaartuigen;
- Verzorgen van de orde en veiligheid en de beveiliging van de haven van Kralendijk;
- Zorg dragen voor de veiligheid op het water en coördineren van rampenbestrijding op zee;
- handhaving van de wettelijke regelingen scheepvaart en het marine milieu;
- Inning en afdracht van de loods-, lig-, meergelden-, en de precariorechten;
- Adviseren BC gevraagd en ongevraagd betreffende haven en maritiem gerelateerde- en beleidszaken;
- H&L draagt zorg dat de pieren en kade in een zo goed mogelijke staat blijven.
- Het vertegenwoordigen van Bonaire namens het BC in binnen en buitenland.
- Bijhouden van het vaartuigen register, het uitgeven van inschrijvingen en het reguleren van het sportduiken onder en nabij de pieren.
- Keuring van alle in het vaartuigenregister bestaande vaartuigen.

Prestaties begrotingsjaar 2019: wat gaan we doen

- Op peil houden kwaliteit van het personeel. (opleiding en trainingen).
- Waar mogelijk (compleet) wegwerken van achterstallig onderhoud aan infrastructuur.
- Investering in personeel zodat dienstverlening op peil blijft.
- Aanpassen van wetgeving en tarieven ter verhoging van de inkomsten.
- Aanboren van nieuwe bronnen van inkomsten.
- Voorlichting geven i.v.m. invoering vaarbewijs, keuring en bijlage 6 certificering van commerciële schepen (o.a. plezier vaartuigen).

Functie	300 Economische zaken
----------------	------------------------------

Bonaire heeft alles in zich om zich- gebruikmakend van de synergie tussen de assets van het Nederlandse staatsbestel en de eigen potentie- te ontwikkelen tot de 'Parel' van het Caribisch gebied. Een eiland met een open economie gericht op internationale dienstverlening en voorpost van Nederland in het Caribisch gebied en Latijns-Amerika. Een eiland dat de daadwerkelijke verbinding kan leggen tussen Europa en Zuid- Amerika.

Daartoe dient Bonaire zijn gunstige geografische en staatsrechtelijke positie ten volle te benutten. De geografisch en staatsrechtelijk voordelige positie van Bonaire, de relatief grote nog onbewerkte ruimte die veel kansen biedt voor een gediversifieerde en duurzame ontwikkeling, en de wil van Bonaire om zich te meten met belangrijke spelers in het Caribisch gebied, in samenhang met de ontwikkeling op gebieden waar Bonaire niet hoeft te concurreren, kunnen een solide en welvarende toekomst waarborgen.

Een economie die zich naast toerisme (functie 560) breder richt op dienstverlening en schone industrie. Een economie die ruimte biedt voor innovatie, export van kennis, verhogen van de productiviteit en die ondernemersvriendelijk is. Een economie van insluiting en participatie waarbij alle relevante partners structureel worden betrokken bij de verdere opbouw.

Functie 300 bestaat uit twee directies; Ruimte Ontwikkeling met Unit Economie en Directie Toezicht en Handhaving afdeling Handhaving Ruimte en Ontwikkeling. De personeelskosten van het personeel die belast zijn met de Unit Economie worden geraamd bij functie 002. Volgens het inrichtingsplan zijn deze ondergebracht bij de afdeling Beleid en Projecten (002.10.18). De opbrengsten van Vestiging, drank en horeca vergunningen worden op deze functie verantwoordt.

Doelstelling afdeling Handhaving Ruimte en Ontwikkeling

- Professioneel uitvoeren van inspecties en controles op de domeinen leefomgeving, ecologie, milieu, economie, ijkwezen en elektriciteit installaties, door gebruik te maken van moderne inspectie en handhavingsinstrumentarium, waaronder digitale checklist.
- Door het gebruikmaken van digitale checklijsten de toezicht en handhavingstaken tot een hoger niveau van slagvaardigheid brengen;
- Dienstverlening aan het WEB verder professionaliseren, door het ijken van water- en elektriciteitsmeters en controle van zonnepanelen conform de Wet Elektriciteit en drinkwater BES;
- Op een professionele en slagvaardige manier weegapparaten, pompstations en andere apparaten onderhevig aan ijking, adequaat ijken conform de IJkwet BES;
- Door het verhogen van het toezicht op milieuovertredingen (vooral illegale afvalstortingen) in samenwerking met afdeling projecten & taskforces en andere ketenpartners (Stinapa en Selibon), de overtredingen reduceren met 50%;
- Het verscherpen van het toezicht op en minimaliseren van geluidoverlast, door metingen uit te voeren door getrainde en kundige inspecteurs.
- Bedrijven en particulieren kennis te laten nemen van de vigerende wet- en regelgeving op het gebied van bouwen en wonen, door het adequaat informeren door middel van het opstellen van een folder en deze beschikbaar stellen aan belanghebbenden;
- Het werken in taskforces, zodat de inspecties op elkaar aansluiten, wat meer duidelijkheid verschaft aan de klanten;

Prestaties algemeen: wat doen we?

- Toezicht uitvoeren op de naleving van en waar nodig handhaven van overtredingen van wet- en regelgeving op het gebied van leefomgeving zoals natuur, milieu, (veilig)bouwen, wonen, ruimtelijke ordening, afval(stoffen) en afval water, bodem, geluid, externe veiligheid en lucht;
- Toezicht uitvoeren op de naleving van en waar nodig handhaven van overtredingen van wet – en regelgeving op het gebied van economie waaronder, prijzenbeleid, economische en strategische voorraden, ijkwezen en drank- en horecavergunningen;
- Het doen van keuringen van elektriciteit installaties en het toetsen van aanvragen voor installateurvergunning elektra en het keuren van zonnepanelen;
- Werken in diverse taskforces op de verschillende handhavingsdomeinen;
- Het uitvoeren van inspecties met behulp van digitale checklists, ter bevordering van de efficiency en effectiviteit van de inspecties.
- Het verzorgen van relevante voorlichting en informatieprogramma's in de lokale media voor de burgers en bedrijven;

- Aandragen van cijfers over de output van de afdeling ten behoeve van management rapportages.
- Adviseren van het bestuurscollege over de haalbaarheid en handhaafbaarheid van vergunningsvoorwaarden;

Prestaties begrotingsjaar 2019: wat gaan we doen?

- Het ontwikkelen van beleid en toetsingskader voor vergunningverlening aan installateurs van elektriciteitsinstallaties conform de nieuwe wet en regelgeving (Wet elektriciteit en drinkwater BES);
- Aan de hand van een gedoog- en sanctiebeleid het bestuurscollege adviseren over het toepassen van maatregelen bij overtredingen van wet en regelgeving en vergunningsvoorwaarden op de domeinen leefomgeving en economie.
- Door het inventariseren van "slapende" en "inactieve" bedrijven, opschonen van het bedrijvenbestand van de directie, zodat de inspecties en controles efficiënter uitgevoerd kunnen worden en het bestuurscollege voorzien wordt van een gedegen advies hierover;
- 100% gebruikmaken van digitale checklijsten voor de uitvoering van toezicht en handhavingstaken op de domeinen drank & horecaverunningen, milieuvergunningen en bouwvergunningen;
- Verscherpen van het toezicht en handhaven van containers dat als woning worden gebruikt in een woongebied, zodat dit vermindert, vanwege het ontsierend effect op de leefomgeving en vanwege het ongedierte dat zich vestigt onder de containers;;
- Aanscherpen controle op rechtmatigheid van verleende bouwvergunningen; Meer toepassing bestuursrecht binnen het handhavingstraject (last onder dwangsom, last onder bestuursdwang enz.);
- Opstellen van duidelijke regels voor het benoemen van erkende installateurs en welke normen voor deze gelden. Hiervoor zal een voorstel worden opgesteld voor de aanpassing van de wet voor het regelen een installateursvergunning;
- Het uitvoeren van geluidsmetingen bij verzoeken voor handhaving bij geluidsoverlast. Hiervoor zullen de inspecteurs worden getraind in het gebruik van geluidmeters en zal er een voorstel worden gedaan voor de te hanteren normen;
- De mogelijkheid onderzoeken voor de invoering van weekenddiensten voor de inspecteurs van de afdeling bouw, zodat zij inspecties kunnen uitvoeren oom het fenomeen van "zelfbouwers" te controleren;
- Uitbreiden van de keuringen van de zonnepanelen;
- Introduceren van een digitale basiskaart voor meerdere domeinen, zodat meer domeinen deze kunnen raadplegen;

Doelstelling unit Economie van de Directie Ruimte en Ontwikkeling

- De unit Economie van de directie Ruimte en Ontwikkeling draagt zorg voor de voorbereiding, uitvoering, voortgang en kwaliteit van de beleidsadvisering met betrekking tot de sociaal economische ontwikkelingen van het Openbaar Lichaam Bonaire, het macro-economisch beleid, de economische betrekkingen met het buitenland, de ontwikkelingssamenwerking, alsmede het ondersteunen, monitoren en evalueren van de uitvoering van het gekozen beleid.

Prestaties algemeen

- Het volgen en analyseren van de multilaterale handelspolitiek en het bezien van de mogelijkheden en consequenties voor Bonaire;
- Het adviseren over de heersende sociaal - economische situatie;
- Het adviseren over te ondernemen stimulerende en regulerende acties of maatregelen, onder meer ten aanzien van het toerisme, het verkeer en vervoer, nutsvoorzieningen, telecommunicatie, luchthaven en transport, landbouw, veeteelt en visserij en andere sectoren;
- Het adviseren over te ondernemen stimulerende en regulerende acties of maatregelen, onder meer ten aanzien van het verbeteren van de infrastructuur en reguleren van prijzen en tarieven van cruciale producten en diensten;
- Het fungeren als aanspreekpunt voor het bedrijfsleven inzake internationale regelgeving;
- Het adviseren over het te voeren prijsbeleid;
- Het verrichten van onderzoek naar het algemeen prijspeil en daaraan gekoppelde kosten van levensonderhoud. Het verrichten van onderzoek naar het prijspeil binnen bepaalde sectoren;
- Het adviseren over het te voeren beleid gericht op het midden- en kleinbedrijf;
- Het (doen) verrichten van onderzoek gericht op de ontwikkelingen binnen het midden- en kleinbedrijf;
- Het participeren in overlegsituaties en ondersteunen van delegaties, commissies en project- en werkgroepen aangaande de vestigingsregeling voor bedrijven en de drank- en horecaverordening, de prijsverordening, het midden- en kleinbedrijf en aangaande betrekkingen met het buitenland.

Prestaties begrotingsjaar 2019

- Implementeren van de in 2018 ontwikkelde integraal pakket van economische en stimuleringsmaatregelen;

- Ontwikkelen en implementeren van een pakket van maatregelen die de koopkracht van de minder draagkrachtigen in de samenleving ken versterken;
- Weder ingebruikname van het macro economisch model Bonalyse;
- Ontwikkelen en implementeren van een regulier rapportagesysteem over de stand van zaken van de economie van Bonaire;
- Ontwikkelen van een economisch beleid voor Bonaire.

Functie	<i>310 Handel en industrie</i>
----------------	---------------------------------------

Doelstelling

Het zorgdragen voor de voorbereiding, uitvoering, voortgang en kwaliteit van de promotie van de economische mogelijkheden aan personen en bedrijven, alsook van de innovatie van de economische mogelijkheden van Bonaire. Onder deze Functie worden de uitgaven en inkomsten met betrekking tot handel en industrie waaronder het stimuleren van economische activiteiten, organiseren van jaarbeurzen, handelsmissies, handel bevorderen met het buitenland.

Prestaties algemeen

- Het stimuleren van midden- en kleinbedrijf;
- Het stimuleren van vestiging van bedrijven;
- Het stimuleren van de ontwikkeling van nieuwe producten en de verbetering van bestaande producten;
- Promoten van Bonaire bij potentiële buitenlandse investeerders.

Prestaties begrotingsjaar 2019

- Opstellen actieplan voor product ontwikkeling en -promotie voor de handel en industrie mogelijkheden met Bonaire en een voorlichtingscampagne hiervoor opzetten.

Functie	<i>341 Overige agrarische zaken, jacht en visserij</i>
----------------	---

Doelstelling

Het bevorderen van de landbouw, veeteelt en visserij onder de Bonairiaanse samenleving. Het bieden van ondersteuning bij het verder ontwikkelen van een economisch en ecologisch gezonde landbouw, veeteelt en visserij sector op de eerste plaats voor de eigen consumptie.

Prestaties algemeen:

- Het coördineren van de (uitvoerende) werkzaamheden op het gebied van landbouw, veeteelt en visserij;
- Het opzetten en uitwerken van een beheersprogramma voor het hergebruik van gezuiverd afvalwater voor agrarische doeleinden;
- Het coördineren van inkoop, verkoop en bemiddeling van producten en goederen van agrarische aard;
- Het ontwikkelen, onderhouden en monitoren van de aanwezige faciliteiten ten behoeve van de landbouw (plots), veehouderij (slachthuis) en visserij;
- Het geven van meer voorlichting en instructies;
- Het terugkeren van relatief grootschalige, duurzame en gemechaniseerde landbouw op Bonaire;
- Het produceren van geitenvoer voor de landbouwers (kunukero's);
- Het benutten van het gezuiverde afvalwater (RWZI / TWZI);
- Het verzorgen waterbasin; pompen + leiding voor irrigatie.

Prestaties begrotingsjaar 2019

- Professionele dienst LVV als expertise/kenniscentrum en waarbij het landgoed als proeftuin dienst doet;
- Voortzetting uitvoering meerjaren implementatieplan voor de door het bestuurscollege vastgestelde Beleidsvisie 2014-2029 Landbouw, Veeteelt en Visserij Bonaire;
- Afronden van de verbetering van de infrastructuur van het slachthuis.

Functie

400 Algemeen beheer

Ieder kind heeft (een) talent en het bestuurscollege wil dat de lokale jeugd dat talent zo goed mogelijk benut. Daarvoor moeten het OLB, het ministerie van Onderwijs, schoolbesturen en lokale instellingen en instellingen in Nederland de juiste kaders en randvoorwaarden bieden. Wij willen dat onze jeugd kwalitatief goed onderwijs aangeboden krijgt op alle niveaus en in al zijn facetten, dat zij de talenten waarover zij beschikken kunnen benutten zodat leerlingen en studenten zich optimaal kunnen ontwikkelen en dat kinderen en jongeren onderwijs zoveel mogelijk volgen in hun eigen woonomgeving. Een duurzaam goede samenwerking tussen scholen, schoolbesturen en instellingen is de inzet van het bestuurscollege.

Doelstelling

Het signaleren, aankaarten, stroomlijnen en opvangen van in de praktijk ontstane problematiek op het Primair Onderwijs (PO) en Voortgezet Onderwijs (VO). De afdeling Educatie en Welzijn draagt zorg voor de inhoudelijke en beleidsmatige verbindingen op drie niveaus in het lokale beleid: op het niveau van de politiek-bestuurlijk betrokkenen, op het ambtelijk niveau – schoolbestuurlijke verhoudingen en op het niveau van school en de daarbij betrokkenen. De afdeling Educatie en Welzijn (E&W) valt onder de directie Samenleving en Zorg.

Prestaties algemeen

- Het signaleren en opvangen problemen in PO en VO;
- Het ontwikkelen van beleid voorschoolse educatie;
- Het professionaliseren van uitvoering Leerplichtwet BES;
- Het mede-ontwikkelen van de methode "Wereldoriëntatie";
- Het organiseren van 'Plataforma di Enseñansa'(minimaal 6 keer per jaar);
- Het stimuleren ouderbetrokkenheid;
- Het subsidiëren van zorgcontract met Stichting Voeding op School;
- Het minimaliseren van voortijdig schoolverlaten;
- Het optimaliseren van veiligheid in en om de school; i.s.m. alle partijen de wijze van uitvoering van het convenant 'Een Veilige School' evalueren;

Prestaties begrotingsjaar 2019

- Het overgaan van voorschoolse opvang naar voorschoolse educatie;
- Het stimuleren en samenwerken van het tot stand komen van nieuwe concepten zoals 'Brede school en Educatie Kindcentra' bij schoolbesturen;
- Het uitvoeren van reguliere operationele en wettelijke taken.
- Reis-en verblijfkosten verhogen met \$ 5000 ivm werkbezoeken Leerplicht te Saba en Statia, uitwisseling, deelname symposium van de beleidsadviseurs E&W. Het totaalbedrag komt dan uit op \$ 7000,00
- Voorlichting en Promotie verhogen met \$ 2000 t.o.v begroting 2018 dus het wordt dan een totaal bedrag van \$ 3000 voor 2019. Toelichting doordat er foldermateriaal ontwikkeld moet worden voor voorlichting aan de burger over de Leerplichtwet en ook over de reguliere operationele taken.

Functie

**480 Gemeenschap,
uitgaven/inkomsten van het
onderwijs**

Doelstelling

Bij eilandsverordening worden regels gegeven met betrekking tot het verstrekken van voeding en kleding aan, alsmede het mogelijk maken van vervoer naar en van school voor leerlingen die zonder deze voorzieningen redelijkerwijs niet in staat zouden zijn de school geregeld te bezoeken (WPO BES, art. 5). De doelstelling van het schooltransport: het zo optimaal mogelijk bieden van de mogelijkheid voor transport van huis naar school, van school naar huis ten behoeve van alle leerlingen op het eiland.

Voorziening in huisvesting:

Het openbaar lichaam draagt zorg voor de voorzieningen in het onderwijs huisvesting. Deze huisvesting is zodanig dat kan worden voldaan aan de redelijke eisen die het onderwijs aan de huisvesting van scholen in het openbaar lichaam stelt. De eilandsraad of het bestuurscollege behandelt daarbij de door het openbaar lichaam in stand gehouden scholen en de andere scholen op gelijke voet (WPO BES, art. 78).

Prestaties algemeen

Uitvoeren van de Wet primair onderwijs (WPO BES) artikel 5 en 78 door

- Het zorg dragen voor een bestand van bussen die bereid en capabel zijn om de leerlingen op een verantwoorde wijze te transporteren;
- Het reorganiseren van leerlingenvervoer;
- Het uitvoeren verordening kleding, voeding en vervoer;
- Het verstrekken van gelden voor kleding voor die ouders die leerplichtige kinderen hebben maar deze kleding niet kunnen betalen (in samenwerking met MOA);
- Het uitvoeren van het onderwijs huisvestingplan Bonaire 2012-2017 i.s.m. OCW;
- Het opstellen van een onderhoudsplan (in samenwerking met R&O);
- Het zorg dragen van onderwijshuisvesting.

Prestaties begrotingsjaar 2019

- Het instellen c.q. monitoren van een schooltransport werkgroep;
- Het opstellen van plan met betrekking tot fysieke gesteldheid schoolgebouwen;
- Het uitvoeren van reguliere operationele taken.
- Leerlingenvervoer:

Functie	482 Volwassen educatie
----------------	-------------------------------

Volwasseneneducatie omvat vormen van onderwijs, bestemd voor personen die het volgen van onderwijs niet als hoofdactiviteit hebben.

Doelstelling

Het bevorderen van vak- en beroepsonderwijs, algemeen vormend avondonderwijs, scholing en vorming in het algemeen, ongeacht geloofsovertuiging, volgens normen, die uit het oogpunt van maatschappelijk zorg aanvaardbaar zijn.

Probleem van laaggeletterdheid onder de volwassen bevolking aanpakken om te voorkomen dat ze in een isolement raken en aan de rand van de samenleving belanden.

Prestaties algemeen

De taken teneinde de doelstelling te bereiken, die gerekend worden tot secundaire taken van de overheid, worden binnen het kader van door de overheid uitgestippeld beleid uitgevoerd door stichting Fundashon Formashon Pa Mayan (FORMA). De stichting gaat daarvoor een zorgcontract aan met het OLB, waarvoor zij een subsidie ontvangt, waarmee men tezamen met eventuele elders vandaan te werven fondsen en/of donaties de nodige infrastructuur/faciliteiten/mogelijkheden moet scheppen/bieden om de doelstelling te kunnen verwezenlijken.

Prestaties begrotingsjaar 2019

- Het ontwikkelen beleid volwasseneneducatie;
- Het er op toezien dat er opleidingen, cursussen en trainingen verzorgd worden die gericht zijn op de vraag op de arbeidsmarkt.

Conform de Wet sociale kanstrajecten jongeren BES dient elk openbaar lichaam een projectbureau in stand te houden dat tot taak heeft:

- Het uitvoeren van de educatieve intake;
- Het beheren van het deelnemersregister;
- Het nemen van een beschikking op een aanvraag voor een kanstraject toelage;
- Het houden van toezicht op de uitvoeringsinstantie.

Functie	510 Openbaar bibliotheekwerk
----------------	-------------------------------------

Doelstelling

Iedere burger op Bonaire moet zich kunnen ontwikkelen, bewust en actief deelnemen aan de maatschappij. Het streven is dat elke burger in staat wordt gesteld om kennis, informatie en cultuur tot zich te nemen. Een aantrekkelijke, kwalitatief hoogwaardige, vernieuwende bibliotheek kan hierin een rol spelen. Op dit moment heeft de bibliotheek in zijn algemeenheid een collectie van minder dan 15.000 boeken. Om de maatschappij te kunnen bedienen is een collectie van ongeveer 25.000 boeken nodig. Bibliotheek valt onder de afdeling E&W en behoort bij de directie Samenleving en Zorg.

Prestaties algemeen

- Het bewust worden van de rol van bibliotheek in de samenleving;
- Het toegankelijk maken van een algemene informatiecollectie;
- Het begeleiden in het zoeken naar informatiecollectie;
- Het continue actualiseren en uitbreiden van collecties;
- Het investeren in nieuwe media;
- Het investeren in nieuwe technologie;
- Het beschikken over specifieke informatie betreffende Bonaire en de voormalige Antillen.
- Het bevorderen van lezen;
- Het aansluiten van beschikbare collectie met leesgedrag en de behoeftes van de bezoekers en leden;
- Het maken van bibliotheek ontmoeting en leesplezier omgeving- Sentro di Informashon i Kultura;
- Het bevorderen van samenwerking met andere partners;
- Het leggen van contacten in de regio;
- Het op peil behouden van kwaliteit van het personeel.

Prestaties begrotingsjaar 2019

- Het onderzoeken naar mogelijkheid tot verzelfstandiging;
- Het aanschaffen van nieuwe boeken;
- Het moderniseren van de volwassenen boeken collectie;
- Het uitbreiden activiteiten aanbod;
- Het creëren van draagvlak binnen gemeenschap;
- Het uitvoeren van reguliere operationele taken.

Functie	530 Sport
----------------	------------------

Een gezonde geest en een gezond lichaam zijn voorwaarden om als burger volwaardig mee te draaien in de maatschappij. Gezond leven, gezond eten en voldoende lichaamsbeweging houden niet alleen het lichaam maar ook de geest in goede conditie. Het bestuurscollege streeft ernaar faciliteiten die nodig zijn om lichaamsbeweging te bevorderen te optimaliseren en zo bij te dragen aan een Boneiru Salú. Voor het bestuurscollege is het belangrijk om zoveel mogelijk jongeren het belang van sport en bewegen te laten inzien en deel te laten nemen aan een of meerdere sporten binnen een georganiseerde sportorganisatie. Bij het openbaar lichaam Bonaire valt sport onder de onderafdeling Instituto pa Deporte di Bonaire (Indebon). Indebon valt onder de afdeling E&W en behorend bij de directie Samenleving en Zorg.

Doelstelling

- Het promoten van een gezonde leefstijl binnen een gezonde samenleving;
binnen een gezonde samenleving.

Prestaties algemeen

- Het uitvoeren van het beleid op sport, bewegen en recreatie, gericht op verschillende groepen in de samenleving;
- Het organiseren van de schoolsport in het algemeen;
- Het organiseren/begeleiden van sportinstellingen en activiteiten;
- Het verhogen van het sport en bewegen in het algemeen

- Het coördineren van het onderhoud aan de sportaccommodaties die in beheer zijn van het OLB.

Prestaties begrotingsjaar 2019

- Het invoeren van nieuwe sportstructuur;
- Het introduceren van sportkalender;
- Het introduceren onkostenvergoeding gebonden aan certificeringprogramma's voor coaches;
- Het actief aanmoedigen van jongeren om deel te nemen aan georganiseerde sport;
- Het uitvoeren van reguliere operationele taken.

Functie

540 Kunst

Cultuur is een universeel recht van alle kinderen en jongeren. Steeds meer experts en beleidsmakers erkennen het belang van cultuurervaringen voor de zelfontplooiing en persoonlijke ontwikkeling van jong en oud, individueel en in groepsverband. En als het gaat om de vraag wanneer we het best met cultuur in aanraking komen, is het devies; 'hoe vroeger hoe beter'. Het bestuurscollege wil de brug tussen jongeren en de wereld van kunst en cultuur helpen verstevigen. Er moet een goede relatie zijn tussen openbaar lichaam en de uitvoering van cultuurbeleid, contractmanagement, opdrachtverlening cultuur organisaties en accountfunctie voor cultuur. Bij het openbaar lichaam Bonaire is de onderafdeling Sekshon Kultura, Arte i Literatura (SKAL) belast met cultuur. SKAL. De onderafdeling SKAL valt onder de afdeling E&W en behorend bij de directie Samenleving en Zorg.

Doelstelling

- Het helpen verstevigen van de brug tussen jongeren en kunst en cultuur;
- Het 'zelf' verder willen ontwikkelen van culturele competenties;
- Het promoten van de Bonerianse cultuur, normen en waarden binnen de samenleving;
- Het ontwikkelen en promoten van cultureel erfgoed;
- Het behouden en beschermen van de Bonerianse geschiedenis (bibliotheek, nationaal archief, audio en visueel materiaal, grot en indianentekeningen);
- Het stimuleren van cultuur via media;
- Het bevorderen van cultuur toerisme;
- Het bevorderen van cultuureducatie;
- Het bevorderen van een culturele samenleving;
- Het verbeteren culturele documentatie en registratie;
- Het verbeteren van de culturele infrastructuur.

Prestaties algemeen

- Het uitvoeren van cultuurbeleid w.o. cultuurkalender;
- Het ontwikkelen van culturele Tv- en radioprogramma's;
- Het ontwikkelen en promoten van culturele en kunst projecten op scholen en buurtcentra;
- Het organiseren diverse lokale festivals zoals Siman di Kultura;
- Het ondersteunen van projecten ter bescherming van culturele - erfgoed zoals BONAI;
- Het promoten van culturele en artistieke expressie;
- Het deel laten nemen van de jongeren aan activiteiten c.q. evenementen zoals Arte di Palabra, cultuurquiz,
- Het erkennen van personen in de samenleving die een bijdrage hebben geleverd op sociaal cultureel gebied in de vorm van Buluarte, Sambarku en Chapi di Lucha;
- Het ondersteunen van inter-eilandelijke en regionale uitwisselingen.

Prestaties begrotingsjaar 2019

- Het uitvoeren van reguliere operationele taken conform Cultuur kalender.

Nationale feestdagen

De nationale feestdagen die op Bonaire worden aangehouden zijn als volgt.

1 januari	Nieuw Jaar
februari/maart	Carnaval; kindercarnaval en volwassenencarnaval
27 april	Koningsdag
30 april	Rincondag
01 mei	Dag van de arbeid
06 september	Bonairedag
15 december	Koninkrijksdag

Functie	541 Oudheidkunde/musea
----------------	-------------------------------

Onder deze functie vallen gemeentelijke baten en lasten verband houdend met het verzamelen, conserveren, systematisch rangschikken en voor een ieder toegankelijk maken van uitingvormen van cultuur of culturen of dood materiaal door de natuur gevormd, waarbij de bewuste objecten in het algemeen niet worden overgedragen aan het publiek, maar in bezit of bruikleen blijven bij de bedoelde instellingen. Het museum valt onder het beheer van de onderafdeling SKAL.

Doelstelling

- Het geven van uitvoering aan het gekozen beleid;
- Het behouden en beschermen van het culturele erfgoed;
- Het ontwikkelen van culturele erfgoed in het algemeen;
- Het bevorderen van cultuureducatie en cultuurtoerisme.

Prestaties algemeen

- Het organiseren van museale expositie;
- Het organiseren van museumdag;
- Het leggen van contacten met lokale en regionale musea;
- Het continue investeren in museale collectie door aankopen van artefacten;
- Het produceren en faciliteren van informatiematerialen.

Prestaties begrotingsjaar 2019

- Het uitvoeren van reguliere operationele taken.

Functie	560 Maatschappelijke leefbaarheid en openluchtrecreatie
----------------	--

Tot deze functie behoren openlucht recreaties zoals dierentuinen, volksfeesten, carnaval vieringen, bevordering van toerisme en subsidies aan derden voor de openlucht recreatie voorzieningen.

Doelstelling

- Het streven naar economische diversificatie;
- Het innoveren van de economische pijler toerisme;
- Het behouden en verder uitbouwen van concurrentiepositie;
- Het intensiveren van het 'branden' en 'marketen' van het product Bonaire voor de realisatie van een duurzame toeristische en economische ontwikkeling;
- Het promoten van volksfeesten.

Prestaties algemeen

- Het bijdragen in de volksfeesten : Karnaval, Dia di Rincon, Dia di Boneiru en Regatta;
- Het vrijmaken van middelen om Bonaire te kunnen promoten;
- Het promoten van cruisetoerisme;
- Het intensiveren van bestaande markten en ontwikkeling van nieuwe markten;
- Airlift marketing en support;
- Productontwikkelingen E-marketing;
- Het verhogen van airlift bij de bestemmingen Europa, Noord - Amerika en Latijns - Amerika.

Prestaties begrotingsjaar 2019

- Het promoten van wijkfeesten;
- Het extra bijdragen in het promoten van Bonaire alsmede om andere carriers van het Amerikaans continent te overtuigen Bonaire in hun vluchtschema op te nemen;
- Het uitvoeren van reguliere operationele taken.

Functie	600 Algemeen beheer sociale voorziening en maatschappelijke dienstverlening
----------------	--

Doelstelling

Uitgangspunt van MOA blijft het stimuleren van een inclusieve samenleving, waarin iedereen participeert en zoveel mogelijk mensen werk hebben. Dit betekent voor MOA een continue investering in kwetsbare burgers die ondersteuning nodig hebben. Uiteraard staat hierbij centraal het benutten van de eigen kracht en capaciteiten van de cliënt en zijn systeem. Als alle andere mogelijkheden zijn uitgeput kan er een beroep gedaan worden op de overheid.

MOA houdt vast aan de ingezette koers, zoals bepaald in de begroting van 2018 en verbindt deze met actuele ontwikkelingen in een steeds veranderende samenleving. Wij voorzien een groei in de bevolking, een stijging in de kosten van primair levensonderhoud bij burgers en er zijn nog onvoldoende vooruitzichten op een verbeterde koopkracht op het eiland.

MOA moet zich dus in verschillende opzichten voorbereiden op de nabije toekomst. Om de gewenste verbeteringen aan te jagen en voor elkaar te krijgen is een verhoging van de financiële middelen vereist.

Als MOA pakken wij met kracht door op urgente maatschappelijke opgaven. Centraal staat het terugdringen van armoede, in het bijzonder bij kinderen. Gestreefd wordt naar een meer integrale uitvoering in het sociaal domein waarbij de cliënt centraal staat. In 2018 zijn de verbindingen tussen het wijkteam en MOA gelegd, waardoor intensief ingezet wordt op preventie op verschillende gebieden, o.a. armoedebestrijding en schuldhulpverlening. In 2018 zijn de voorbereidende stappen gezet naar de borging en verduurzaming van de integrale projecten binnen de wijkaanpak die direct in verband staan met MOA.

Als het gaat om de Unit arbeid behoren alle voorzieningen, die zowel afzonderlijk door het OLB als in samenwerking met het Rijk in het kader van de stimulering van het Arbeidsmarktbeleid bestaan. Op een gezonde arbeidsmarkt zijn vraag en aanbod in balans; nu en in de toekomst. De verantwoordelijkheid daarvoor ligt bij werkgevers, werknemersorganisatie, het onderwijs en de overheid. Als Openbaar Lichaam hebben wij de rol van actieve initiatiefnemer, regievoerder en ondersteuner van de samenwerking tussen de partners.

Het verhogen van de arbeidsparticipatie leidt tot economische zelfredzaamheid. Om dit te bereiken maakt MOA gebruik van diverse instrumenten om de arbeidsparticipatie te verhogen en de plaatsingen van kwetsbare groepen op de arbeidsmarkt te realiseren. Ook de intensievere samenwerking tussen MOA en SZW dient zijn vruchten in 2019 af te werpen door een efficiëntere, klantvriendelijke benadering. In 2018 is er geïnvesteerd in het op elkaar afstemmen van werkprocessen en het op eenduidige en professionele wijze inzetten van interne instrumenten.

De kosten voor het bestrijden van armoede (functie 610) en participatie in arbeidsmarkt (functie 611) zijn geïntegreerd in de functie 600 en vallen onder het beheer van MOA.

Prestaties algemeen

- Het begeleiden van het proces schuldhulpverlening;
- Het uitvoeren van de begrafeniswet BES;
- Het bevorderen van maatschappelijke participatie;
- Het bevorderen van participatie op arbeidsmarkt door het inzetten van integrale vormen van ondersteuning;
- Het verstrekken van eenmalige financiële/materiële steun aan doelgroepen middels regelingen voor bijzondere bijstand en/of subsidies;
- Het uitvoering geven aan het armoedebeleid;
- Het zorgdragen van verduurzaming van de samenwerking met ketenpartners in het sociaal domein;
- Het toetsen van tewerkstellingsvergunningen;
- Het bieden van ondersteuning bij het Centraal Dialoog.

Prestaties begrotingsjaar 2019

- Het uitvoeren van reguliere operationele en wettelijke taken op efficiënte en doelmatige wijze;
- Het uitvoeren van kindgericht armoedebeleid; o.a. door de implementatie van de kindpas waardoor participatie aan sport, cultuur en onderwijs voor alle kinderen toegankelijk is.
- Het toekennen van schoolbenodigdheden en schooluniformen aan gezinnen met een minimum inkomen;
- Het inzetten en bekostigen van kinderopvang als arbeidsmarktinstrument en ter bevordering van de ontwikkeling van kinderen;

- Door middel van personele inzet in het woonteam het verlagen van schulden bij burgers en preventieve interventies plegen om schulden te voorkomen;
- Het realiseren van meer toeleiding naar de arbeidsmarkt; in het bijzonder voor de doelgroep met een beperking;
- Het bevorderen van maatschappelijk verantwoord ondernemen bij ondernemers;
- Door middel van de samenwerking tussen overheid, onderwijs en het bedrijfsleven inspelen op de vraag en het aanbod van de arbeidsmarkt;
- Het regievoeren en fungeren als verbindende partner op het gebied van arbeidsmarktbemiddeling;
- Het opstellen en implementeren van beleidsregels inzake loonkostensubsidie.

Functie	611 Werkgelegenheid
----------------	----------------------------

Tot deze functie behoren alle voorzieningen van het Rijk (in de vorm van bijzondere uitkeringen) die in het kader van de werkgelegenheid bestaan.

Doelstelling Unit Arbeid

Het zorg dragen voor de voorbereiding, uitvoering, voortgang en kwaliteit van de beleidsadvisering met betrekking tot arbeidsvoorzieningvraagstukken en het adviseren over de toelating van buitenlandse arbeidskrachten, de afstemming tussen vraag en aanbod op de arbeidsmarkt door arbeidsbemiddeling en informatieverstrekking en het ondersteunen, monitoren en evalueren van de uitvoering van het gekozen beleid. De afdeling MOA valt onder de directie Samenleving & Zorg.

Prestaties algemeen Unit Arbeid

- Het uitvoeren van arbeidsmarktbeleid;
- Het toeleiden naar de arbeidsmarkt;
- Het registreren en beheren van arbeidsgegevens;
- Het afstemmen tussen vraag en aanbod op de arbeidsmarkt;
- Het zorg dragen van arbeidsbemiddeling en informatieverstrekking;
- Het intensiveren samenwerking tussen overheid, onderwijs, Raad voor onderwijs en Arbeidsbemiddeling (ROA) en het bedrijfsleven;
- Het verstrekken en professionalisering van arbeidsbemiddeling;
- Het introduceren van een vangnet bij baanverlies;
- Het zorg dragen van beleidsadvisering;
- Het toetsen van tewerkstellingsvergunningen;
- Het ondersteunen van sociaal nationaal dialoog.

Prestaties begrotingsjaar 2019

- Reguliere taken en het voortzetten van de bijzondere uitkeringen i.v.m. werkgelegenheid.

Functie	620 Maatschappelijke begeleiding en advies
----------------	---

Doelstelling

Het bieden van ondersteuning, begeleiding en (juridisch) advies waardoor de zelfredzaamheid en/of het sociaal functioneren van mensen wordt hersteld of bevorderd. Het geven van organisatorische, inhoudelijke en strategische ondersteuning aan organisaties zodat daar waar nodig zo snel mogelijk effectieve en op een uniforme wijze hulp ingezet kan worden. Deze functie is vanaf 2015 komen te vervallen. Maatschappelijk werk zal voortaan onder functie 630 Sociaal cultureel werk/ jeugd – en jongerenwerk: Ondersteuning samenlevingsopbouw vallen.

Prestaties algemeen

- Het opheffen van (rechts-) ongelijkheid;
- Het versterken en deskundigheidbevordering van het NGO-veld;
- Het organiseren van conferenties en/of workshops ten behoeve van de deskundigheid en uniformiteit binnen het welzijnsveld jeugdzorg.

Prestaties begrotingsjaar 2019

Zie functie 630.

Functie	630 Sociaal cultureel werk / jeugd- en jongerenwerk
----------------	--

Kinderen en jongeren moeten kansrijker, veiliger en gezonder kunnen opgroeien. Waar nodig dienen hun ouders in hun verantwoordelijkheid te worden gesteund. Het Boneriaanse Centrum voor Jeugd & Gezin (CJG- Sentro pa Hubentut i Famia) heeft hierbij een cruciale centrale rol. Samen met de verschillende actoren in het jeugddomein wordt ingezet om te komen tot een jeugd beleidskader waarin verschillende maatregelen worden opgenomen om er voor te zorgen dat kinderen en jongeren zich maximaal kunnen ontwikkelen.

Doelstelling

Sociaal cultureel werk

Het bieden van sociaalagogische dienstverlening (op vrijwillige basis) aan personen en groepen, gericht op hun cultureel en maatschappelijk functioneren in de samenleving in de vorm van recreatie, educatie, kunst en cultuur en de ondersteuning van groepen mensen in hun directe leef- en woonomgeving.

Het bieden van ondersteuning, begeleiding en advies waardoor de zelfredzaamheid en/of het sociaal functioneren van mensen wordt hersteld of bevorderd

Ondersteuning samenlevingsopbouw

Het bieden van organisatorische, inhoudelijke en strategische ondersteuning aan organisaties zodat daar waar nodig zo snel mogelijk effectieve en op een uniforme wijze hulp ingezet kan worden.

Jeugd- en jongerenwerk

Het bieden van gevarieerd basisaanbod van sociaal-culturele voorzieningen voor kinderen en jongeren en jeugdparticipatie ter stimulering van de ontwikkeling of ter preventie van problemen.

Prestaties algemeen

Sociaal cultureel werk, ondersteuningsamenlevingsopbouw en jeugd en jongerenwerk

- Het stimuleren van activiteiten op het gebied van recreatie, kunst & cultuur, educatie & samenlevingsopbouw;
- Het beheren en onderhouden van ontmoetingsfaciliteiten ten behoeve van het sociaal cultureel werk;
- Het ondersteunen en stimuleren van integrale wijkaanpak;
- Het versterken en deskundigheidbevordering van het NGO-veld;
- Het organiseren van conferenties en/of workshops ten behoeve van de deskundigheid en uniformiteit binnen het welzijnsveld;
- Het bieden van naschoolse opvang voor jeugd & jongeren ter stimulering van de ontwikkeling en ter preventie van problemen;
- Het toegankelijk maken van buurtcentra voor de buurt;
- Het coördineren van jobprogramma's;
- Het bevorderen van jeugdparticipatie;
- Het initiëren van jeugdadviseraad.

Prestaties begrotingsjaar 2019

Sociaal cultureel werk , ondersteuning samenlevingsopbouw en jeugd en jongerenwerk

- Het opstellen van jeugdbeleidskader, de stichting CJG speelt hierbij een cruciale rol;
- Het verbeteren van kwaliteit naschoolse opvang voor jongeren;
- Het uitvoeren van reguliere operationele en wettelijke taken.
- Het NGO Platform Bonaire heeft voor het begrotingsjaar ad US\$ 97.000,00 nodig. De verhoging is ten behoeve van personeelskosten, huisvestingskosten en promotiekosten. De verhoging is ad. US\$13.755 ten opzichte van 2018.

Functie	640 Bejaardenzorg
----------------	--------------------------

Ouderen en mensen met een beperking (functie 651) wil het bestuurscollege zo veel mogelijk bij de (buurt) activiteiten betrekken, maar ook hun talent en ervaringen benutten. Het is van belang dat degenen die dat kunnen zo lang mogelijk zelfstandig in hun eigen omgeving kunnen blijven functioneren en meedoen. Hun woning en omgeving moet hier op zijn of worden aangepast.

Doelstelling

Bevordering van het lichamelijke, geestelijke, sociale welzijn en participatie van senioren in de Bonairiaanse samenleving.

Prestaties algemeen

- Het subsidiëren en ondersteunen dagopvangcentra ter bevordering van de maatschappelijke participatie van ouderen;
- Het vertegenwoordigen van het OLB in het senioren platform;
- Het bevorderen van mantelzorg;
- Het verbeteren van zelfstandige woonsituatie van de ouderen;
- Het organiseren van gezamenlijke activiteit (bv. in het kader van viering Internationale dag van de ouderen);
- Het promoten van sectorale arbeidsovereenkomsten gekoppeld aan een algemeen burgerlijk pensioenfonds, ter aanvulling op AOV;
- Het extra aandacht geven aan ouderen die in een hulpbehoevende situatie verkeren;
- Het ondersteunen van ouderen met slechts AOV als enige vorm van inkomen;
- Het bevorderen van de samenwerking tussen verpleegtehuizen en verzorgingstehuizen en combinatievoorzieningen op wijkniveau;
- Het opzetten van wijkgerichte maatschappelijke voorzieningen voor de Bonairiaanse ouderen.

Prestaties begrotingsjaar 2019

- Het vaststellen van senioren en mindervalide beleid;
- Het bestendigen van de project Zelfmanagement 60 + en MIVA;
- Het uitvoeren van de reguliere operationele en wettelijke taken.

Functie	650 Kinderopvang
----------------	-------------------------

Op Bonaire is het gebruikelijk dat zowel de man als de vrouw binnen een gezin werkt. Een groot deel van de bedrijven en overheidsinstellingen op Bonaire beginnen om 7:30 en 8:00 uur. Voor de allerkleinsten is er een ruime keuze van kinderopvang. Kinderopvang moet goed en veilig zijn. Zodat kinderen zich veilig voelen en de ruimte krijgen om zich te ontwikkelen. Ouders die gaan werken moeten hun kind met een gerust hart achter kunnen laten bij een kinderopvang. Het openbaar lichaam neemt verschillende maatregelen om de kinderopvang te verbeteren. Bijvoorbeeld door kwaliteits- en veiligheidseisen te stellen aan kinderopvangbedrijven.

Doelstelling

Creëren van voorwaarden voor kwalitatief goede kinderopvang zodat alle kinderen van 0 tot 4 jaar zich op verschillende gebieden kunnen ontwikkelen in een veilige omgeving. Hieronder valt kinderdagverblijven.

Prestaties algemeen

- Het zorgdragen voor kinderopvangbeleid;
- Het inzetten op voorschoolse opvang in samenspraak met RCN en schoolbesturen;
- Het uitdragen van visie;
- Het uitvoeren van de verordening kinderopvang;
- Het verbeteren en verder vergroten van veiligheid op kinderopvangcentra;
- Het verbeteren van kwaliteit van kinderopvangcentra;
- Het nog beter beschermen van kinderen tegen geweld;
- Het zorgdragen voor richtlijnen (verordening en handleiding);
- Het introduceren van een kwaliteitsinspecteur voor de kinderopvang ;
- Het houden van toezicht op de kwaliteit van de kinderopvang en zo nodig handhaven Het uitvoeren van overgangsregeling kindercentra die niet aan kwaliteitseisen voldoen.

Prestaties begrotingsjaar 2019

- Het uitvoeren van reguliere en operationele taken.

Functie	651 Dagopvang gehandicapten
----------------	------------------------------------

Doelstelling

Bevorderen van emancipatie, maatschappelijke participatie en volledige integratie van minder validen/gehandicapten op Bonaire.

Prestaties algemeen

- Het bevorderen van zelfredzaamheid van gehandicapten op Bonaire;
- Het stimuleren van sociale veiligheid en verbetering van de woonsituatie van gehandicapten/minder validen;
- Het opzetten van een overkoepelend platform voor gehandicapten op Bonaire
- Het ontwikkelen van een gehandicapten/minder validen beleid in samenwerking met belangenorganisaties op dit gebied;
- Het stimuleren en ondersteunen bewustwordingscampagne toegankelijkheid van de verschillende belangenorganisaties.

Prestaties begrotingsjaar 2019

- Het stimuleren en ondersteunen bewustwordingscampagne toegankelijkheid van de verschillende belangenorganisaties;
- Het uitvoeren van reguliere operationele taken.

Functie	700 Algemeen beheer volksgezondheid
----------------	--

Het bestuurscollege van het Openbaar Lichaam Bonaire en de rijksoverheid zijn vanaf 10-10-10 gezamenlijk verantwoordelijk voor kwalitatieve voorzieningen op het gebied van de volksgezondheid op Bonaire. Nederland is hierbij verantwoordelijk voor de curatieve zorg en het Openbaar Lichaam Bonaire voor de uitvoering van publieke

gezondheidszorg. De publieke gezondheidszorg, waarbij preventie, gezondheidsbewaking, gezondheidsbescherming en gezondheidsbevordering centraal staan, is daarom ook het gebied waarop het Openbaar Lichaam Bonaire zijn energie en focus op richt.

De Afdeling Publieke Gezondheid van de Directie Samenleving & Zorg is de leidende afdeling binnen een gestructureerde publieke gezondheidszorg, waarbij door het (laten) uitvoeren van preventie activiteiten de gezondheid van de gehele bevolking en risicogroepen (o.a. jeugd en ouderen, migranten) van Bonaire wordt bewaakt, beschermd en bevordert. De afdeling publieke gezondheid is voor het lokaal bestuur een vanzelfsprekende deskundige partner met een adviesrol. De Afdeling Publieke Gezondheid investeert in het bundelen van krachten en het stimuleren van samenwerking met alle relevante partners en is voor de inwoners van Bonaire een herkenbare organisatie. De afdeling Publieke Gezondheid speelt in opdracht van de directeur Publieke Gezondheid, tevens een belangrijke rol in de Geneeskundige hulpverlening bij ongevallen en rampen (GHOR).

Noemenswaardig is dat er een traject van positionering en opbouw van Publieke Gezondheid reeds gestart is in 2012 met daarbij het vormen van een sterk netwerk met relevante actoren en de doorontwikkeling van de afdeling Publieke Gezondheid tot een volwaardige "Public Health department".

De ambitie van het Openbaar lichaam Bonaire is om een groot deel van het wettelijke takenpakket op het terrein van de Publieke Gezondheid eind 2021 sterk gepositioneerd te hebben. Het te behalen resultaat gaat gepaard met het streven naar de nodige voorwaarden, zoals toereikend financiële middelen, personele capaciteit (kwaliteit en kwantiteit), nodige faciliteiten en instrumenten, zoals vervoer en communicatiemiddelen en adequate huisvesting voor de afdeling Publieke Gezondheid, de leidende instantie binnen de Publieke Gezondheid. In het kader hiervan zullen simultaan op verschillende vlakken investeringen moeten blijven plaatsvinden ten behoeve van opbouw van de Publieke Gezondheidszorg.

Doelstelling

- Het bewaken, beschermen, bevorderen van de volksgezondheid door onderzoek, monitoring, surveillance, beleid en uitvoering;
- Het zorgen voor/ bevorderen van de inhoudelijke opbouw van een sterke publieke gezondheidszorg & GHOR;
- Het ontwikkelen van de afdeling Publieke Gezondheid tot een Bonerianse Gemeentelijke Gezondheidsdienst of "Public Health Department".

Prestaties algemeen

- Uitvoering van de wettelijke taken uit de Wet Publieke Gezondheid en andere relevante wettelijke regelingen
- Monitoring, evaluatie en analyse van de gezondheidsstatus van de bevolking
- Surveillance, onderzoek en beheersing van risico's en bedreigingen
- Het opstellen en uitvoeren van beleid op het gebied van publieke gezondheidszorg;
- Het bevorderen van de totstandkoming en de continuïteit van en de samenhang binnen de publieke gezondheidszorg en de afstemming ervan met de curatieve gezondheidszorg en de geneeskundige hulpverlening bij ongevallen en rampen;
- Het coördineren, faciliteren, stimuleren en (laten) uitvoeren van preventieprogramma's ten behoeve van de bevolking op het terrein van publieke gezondheidszorg;
- Het bewaken van gezondheidsaspecten in bestuurlijke beslissingen;
- Het opstellen van een Preventienota (elk 4 jaar volgend op onderzoek);
- Het minimaliseren van de impact van calamiteiten en rampen op de gezondheid.
- Het verder uitvoeren van verschillende deelprojecten ter opbouw en versterking van de Publieke Gezondheidszorg;
- Het versterken en verder opbouwen van alle secties van de afdeling Publieke Gezondheid (beleid & onderzoek, gezondheidsbevordering en ziektepreventie, Infectieziektebestrijding Technische Hygiëne & vector controle).
-

Prestaties begrotingsjaar 2019

- Uitvoering van de wettelijke taken uit de Wet Publieke Gezondheid en andere relevante wettelijke regelingen;
- Het verder ontwikkelen van de afdeling Publieke Gezondheid tot een Bonerianse Gemeentelijke Gezondheidsdienst of "Public Health Department";
- Het opstellen van een beleidsnota voor Bonaire;
- Het versterken en verder opbouwen van Jeugdgezondheidszorg (van 0 tot 4 jaar naar 0 tot 19 jaar);
- Het verder ontwikkelen van vector controle;
- Het verder ontwikkelen van technische hygiënezorg (o.a. inspectie kinderopvang en inspectie tattoo- en piercing shops);
- Het uitvoeren van medische controles binnen de genotindustrie via contract met derden;
- Het inzetten van schouwartsen via contracten met derden;

Functie	710 Preventieve en curatieve gezondheidszorg
----------------	---

Het openbaar lichaam Bonaire (OLB) is verantwoordelijk voor preventie en het bevorderen van de gezondheid, veiligheid en welzijn van de burgers.

De Afdeling Publieke Gezondheid van de Directie Samenleving & Zorg is een leidende afdeling binnen de publieke gezondheidszorg, waarbij door het (laten) uitvoeren van preventie activiteiten de gezondheid van de algehele bevolking en risicogroepen (o.a. jeugd en ouderen,) van Bonaire wordt bewaakt, beschermd en bevorderd.

Doelstelling

- Het bewaken, beschermen en bevorderen van de volksgezondheid door preventie- en gezondheidsbevorderingsactiviteiten, gezondheidsprogramma's en –projecten.

Prestaties algemeen

- Uitvoering van de wettelijke taken uit de Wet Publieke Gezondheid en andere relevante wettelijke regelingen;
- Het bijdragen aan opzet, uitvoering en afstemming van preventieprogramma's, met inbegrip van programma's voor de gezondheidsbevordering;
- Het opstellen van beleid m.b.t. jeugdgezondheidszorg en beleidsturing en uitvoering van Jeugdgezondheidszorg;
- Het bestrijden van infectieziekten en het uitvoeren van reguliere taken infectieziektebestrijding;
- Het voorbereiden van beleid en activiteiten op op het gebied van ouderengezondheidszorg.
- Het faciliteren van het behandelen van patiënten na een duikongeval;

Prestaties begrotingsjaar 2019

- Het uitvoeren van reguliere wettelijke taken;
- Het uitvoeren van preventie- en gezondheidsbevorderingsactiviteiten, gezondheidsprogramma's en – projecten gericht op verschillende voor Bonaire actuele gezondheidsproblemen zoals obesitas, (overmatig) gebruik van genotmiddelen (drugs & alcohol), seksueel overdraagbare aandoeningen (SOA's), door vector overdraagbare ziekten, zoals zika, chikungunya en dengue.
- Het verzorgen van reizigersadviesing;
- Het onderhouden van monitoring –en registratiesysteem voor diverse infectieziekten;
- Het (laten) uitvoeren van activiteiten op het gebied van jeugdgezondheidszorg (leeftijd 0 tussen 19) via de afdeling Jeugdgezondheidszorg van het Centrum voor Jeugd & Gezin;
- Het nemen van algemene preventieve maatregelen op het gebied van infectieziektebestrijding, inclusief bron- en contactopsporing, bron- en contactopsporing bij meldingen;
- Het (laten) uitvoeren van rijksvaccinatieprogramma en het aanbieden van vaccinaties voorkomend uit het Rijksvaccinatieprogramma.

Functie	720 Slachthuizen
----------------	-------------------------

Doelstelling : Wat willen we bereiken

- Dat het slachtproces conform de wettelijke regels plaatsvindt en dat het gekeurde vlees van goede kwaliteit is voor de consumptie;
- Aanbieders van vee zekerheid geven dat hun vee in goede gezondheid verkeert door controle van de gezondheid van het vee en dat deze klaar is voor de slacht;

- Dat het slachthuis op een schone en adequate manier wordt gereinigd, om te voorkomen dat er onhygiënische situaties ontstaan;
- De administratieve afhandeling van geslacht vee op een adequate manier geschiedt, zodat er een goed overzicht is van de werkzaamheden bij het slachthuis en goed overzicht van de inkomsten wordt verschaft;

Prestaties algemeen

- Het toezien dat het slachtproces conform de wettelijke regels verloopt;
- Het keuren van vee en vlees dat bij het slachthuis wordt geslacht;
- De keurmeester ondersteunt de inspectie van bedrijven die vlees verkopen, om illegaal geslacht vlees tijdig te onderscheppen en aan te pakken;
- De keurmeester keurt geïmporteerd vlees en vis bij importbedrijven (moet nog worden aangevangen na BC besluit);
- Het geven van voorlichting en instructies bij het slachten van vee;
- Toezicht op de hygiëne binnen het slachthuis;

Prestaties begrotingsjaar 2019

- Er is een projectvoorstel met medewerking van het ministerie van EZ & K, opgesteld voor de renovatie en/of nieuwbouw van een slachthuis. Hierbij zal aandacht worden besteed aan alle aspecten die te maken heeft met de taken van de keurmeesters, waaronder toezicht op het slachtproces en de hygiënische voorwaarden van het slachthuis;
- In afwachting op de uiteindelijke beslissing over het voorstel, zal gecontinueerd worden met het toezicht op het slachtproces en keuring van geslacht vee;
- Continuering en uitbreiden van de importkeuring van vlees, naar het keuringen van andere producten die onder de warenwet ressorteren;
- Onderzoek doen naar de mogelijkheid om een training cq. opleiding "assistent keurmeester" op te starten;
- Samen met de afdeling warenkeuring & openbare hygiëne (weer) opstarten van het bestrijden van illegaal slachten van vee, m.n. geiten en verkoop van ongekeurd vlees.
- Concrete afspraken maken met Stinapa voor slachtingen van geiten in het Washington park;
- Adviseren van het bestuurscollege voor het afgeven van erkenningscertificaten voor bedrijven die vis willen exporteren;

Functie

721 Reiniging

Doelstelling

Het bijdragen aan een bestuurlijk- en maatschappelijk breed gedragen, milieuhygiënisch verantwoord, technisch betrouwbaar, financieel realistisch en economisch haalbaar afvalmanagement, waarmee in voldoende mate invulling wordt gegeven aan een 'duurzame identiteit' voor Bonaire.

Prestaties algemeen

Er op toezien dat Selibon en eventueel anderen voldoen aan de bepalingen van beheersovereenkomsten die het Openbaar Lichaam Bonaire met hen heeft afgesloten.

Prestaties begrotingsjaar 2019

- Diverse beheersplannen opstellen en implementeren voor stortplaatsen en afval brengplaatsen.

Functie

722 Riolering en waterzuivering

Doelstelling

Het inzamelen, transporteren en zuiveren van afvalwater, zoals vastgelegd in het Afvalwaterplan ter bescherming van het milieu en de belasting daarvan door afvalwater te beperken en zoveel mogelijk te voorkomen en daartoe regels te stellen.

Prestaties algemeen

- Beheer en onderhoud van rioleringsstelsel en rioolwater zuiveringsinstallatie.

Prestaties begrotingsjaar 2018

- Overeenstemming bereiken met een toekomstige exploitant om middels een beheersovereenkomst het beheer en exploitatie te voeren over het riolenstelsel en de rioolwaterzuiveringsinstallatie.

Functie	723 Milieu en natuurbeheer
----------------	-----------------------------------

Doelstelling

Het instandhouden van het draagvermogen van het Bonaireaanse milieu ten behoeve van een duurzame ontwikkeling.

Prestaties algemeen

- Het uitvoeren van het programma Duurzaam Bonaire (Masterplan).
- Het opstellen en implementeren van het Milieuprogramma Bonaire;
- Het opstellen en implementeren van het Afvalbeheerplan Bonaire;
- Het verzorgen van het uitvoeringsprogramma Afvalbeheer op maat;
- Het opstellen en uitvoeren van het Afvalwaterplan Bonaire;
- Het verder uitwerken van het Implementatieplan Inrichtingen- en activiteitenbesluit (Wet VROM BES);
- Het opstellen en implementeren van MER procedures (Wet VROM BES);
- Het opstellen van het Implementatieplan Asbestbeleid;
- Het opstellen van het Implementatieplan Vuurwerkbeleid;
- Het opstellen en implementeren van het Natuurplan Bonaire;
- Het implementeren van de projecten in het kader van de Natuurgelden;
- Het opstellen en uitvoeren van het Delfstoffenbeleid;
- Het verzorgen van een Regenwater structuurplan (integraal watermanagement);
- Het uitvoeren van de koepelcampagne Nos ta Biba di Naturalesa.

Prestaties begrotingsjaar 2019

- Vaststelling van het geactualiseerde Natuurbeleidsplan voor Bonaire;
- Implementatie van de nieuwe regelingen op het gebied van milieu in het kader van de Wet VROM BES
- Opstellen c.q. actualiseren van implementatieplan natuurprojecten en voortzetten van een effectieve implementatie ervan om zodoende in 2019 de projectdoelen te bereiken;
- Afronden van de in 2018 aangevangen evaluatie van de relatie met Stinapa en in dit kader het evalueren van de beheersovereenkomsten voor het Washington Park en het Onderwaterpark Bonaire en indien nodig voorstellen doen ter verbetering van de relatie en beheersafspraken.
- Diverse beheersplannen opstellen en implementeren voor stortplaatsen en afval brengplaatsen.

Functie	725 Overige Openbare Hygiëne
----------------	-------------------------------------

Het bestuurscollege van het openbaar lichaam Bonaire en de rijksoverheid zijn gezamenlijk verantwoordelijk voor kwalitatieve voorzieningen op het gebied van de gezondheidszorg op Bonaire. Nederland is hierbij verantwoordelijk voor de curatieve zorg en het openbaar lichaam Bonaire voor de uitvoering van Publieke Gezondheidszorg, waarbij preventie, gezondheidsbewaking, gezondheidsbescherming en gezondheidsbevordering centraal staan.

Doelstelling

Toezicht en Handhaving

Speciale aandacht zal dit jaar besteedt worden aan de gezondheid van de bevolking en bezoekers door:

- Het verzorgen van voorlichting en informatie aan burgers en bedrijven, om de bewustwording van het belang van voedselveiligheid te verhogen, nadat de gezondheidskaarten zijn afgeschaft;
- Door intensivering van de controle op de warenwet, door verhoging van de controles op houdbaarheidsdatum van producten en etikettering, voorkomen dat er producten aangeboden worden die niet voldoen aan de wettelijke regels;
- Bevorderen van de openbare hygiëne bij cruisevarende markten ter bescherming van de volksgezondheid in het algemeen en de gezondheid van cruisetoeeristen;
- Compliance promotion ter bevordering van de naleving bij nieuwe opstartende ondernemingen en bestaande lokaliteiten;

- Door het opstellen van een opleidingsplan voor inhoudelijk en materiedeskundigheid van de inspecteurs, de persoonlijke competenties vergroten;

Prestaties algemeen

- Toezicht en Handhaving

•

Het overzicht van de kerntaken van de afdeling Openbare Hygiëne is als volgt:

- Het signaleren, ontwikkelen, vastleggen en uitvoering van beleid en het implementeren ervan;
- Het bewaken van de openbare hygiëne en het identificeren en anticiperen van hygiënische problemen en handhavinginstrumentaria ontwikkelen in tools;
- Voorlichting en informatiebijeenkomsten organiseren op het gebied van voedselveiligheid ter borging van gezondheids- en consumentenbescherming;
- Compliance promotion bij Pre-operationele keuring i.h.k.v. het verkrijgen van een Drank en Horeca vergunning, ter bevorderen van de naleving bij nieuwe (startende) onderneming;
- Toezichthouden gedurende publieke- en culturele activiteiten conform de APK, D&H-vergunning en wettelijke eisen;
- Compliance promotion bij ondernemers i.h.k.v. gebruiksmaterialen conform ventvergunning van voertuigen e.d.;
- Toezicht op roeren van grafkelders;
- Toezicht op productie en distributie influent en effluent;
- Brede integrale samenwerkingsverbanden met ketenpartners in taskforces.
- Het geven van advies aan het BC ihkv verlenen van drank & horecaverunning.
- Het uitvoeren van pre-operationele Keuringen (voor alle onder de Drank en Horeca vergunningen en APK).
- Controle in en rond het havengebied ivm cruisemarkt en fruitbarkjes;
- Opstellen van rapportages
- Pre-operationele controle op irrigatiewater

Prestaties begrotingsjaar 2019

Toezicht en Handhaving

- Voorlichting en educatie via media en andere kanalen ter bevordering van bewustwording over voedselveiligheid, (persoonlijke hygiëne) en productveiligheid.
- Intensivering van het toezicht op de naleving van Warenwet en Besluit etikettering
- Doelgericht handhaven van supermarkten en horeca- eetgelegenheden en waar nodig sanctioneren;
- Het bewaken van de openbare hygiëne, het identificeren van hygiënische problemen en beleid ontwikkelen
- Het geven van voorlichting en diverse voorlichtingscampagnes organiseren op scholen en aan div. groepen en bedrijven naar aanleiding van de afschaffing van gezondheidskaarten;
- Implementatie Importkeuring vlees;
- Werken in diverse Tasks forces intern als extern bijv. RCN (Ship Sanitation, gevaarlijke stoffen (zoals Asbest en vuurwerk);
- Opleidingsplan voor inhoudelijk en materiedeskundigheid en persoonlijke vorming (Opleidingsplan 2019)
- Toezicht op het roeren van grafkelders

Doelstelling

Samenleving & Zorg

- Door opsporen, handhaven, bewaken en toezicht houden, bijdrage leveren aan de gezondheidsbescherming van de lokale bevolking;
- Het geven van voorlichting en informatie ter bevordering van de bewustwording op het gebied van voedselveiligheid en hygiëne;
- Het zorg dragen voor de beleidsadvisering met betrekking tot gezondheidsbescherming en de beheersing van de daaraan verbonden kosten van het openbaar lichaam Bonaire;
- Het ondersteunen, monitoren en evalueren van het gekozen beleid.

Prestaties algemeen

Samenleving & Zorg

- Het bewaken van de openbare hygiëne en het identificeren van hygiënische problemen;

Openbaar Lichaam Bonaire Begroting 2019

- Het uitvoeren van afname van watermonsters in het kader van de Wet kwaliteitdrinkwater;
- Het geven van voorlichting en opvoeding op het gebied van hygiëne, voedselveiligheid en warenkeuring;
- Het begeleiden en keuren van lokaliteiten conform Drank en Horeca verordening (preoperationele keuring);
- Het houden van toezicht gedurende publieke activiteiten conform APK (evenementen en buffet vergunning);
- Het houden van toezicht en controle op restaurants en eetgelegenheden en alle andere zaken die eet- en drinkwaren verkopen
- Het begeleiden en het laten keuren van personen, middelen en voertuigen conform ventvergunning;
- Het houden van toezicht en controle op naleving van de Warenwet;
- Het houden van toezicht op het roeren van grafkelders;
- Het houden van toezicht op productie en distributie van water (influent = instromend en effluent-uitstromend)
- Het uitvoeren van controle bij de barkjes in de Haven;
- Het uitvoeren van controle in samenwerking met Scheepvaart inspectie van het RCN (Ship Sanitation);
- Het voeren van overleg met andere directies op het gebied van vergunningen en publieke gezondheidzorg;
- Het werken in diverse taskforces samen met de andere afdelingen van de directie;
- Het toezien op het slachtproces bij het slachthuis door de keurmeesters.
- Het organiseren van diverse voorlichtingcampagnes op het gebied van de publieke volksgezondheid in samenwerking met de directie Samenleving & Zorg;
- Het uitvoeren van pre-operationele keuringen bij beginnende bedrijven;
- Het geven van voorlichting aan scholen, crèches, groepen en bedrijven;
- Het controleren van het adequaat gebruik van afvalwater zuiveringsstelsel door kunukero's;
- Het gebruikmaken van digitale checklijsten voor de toezicht en handhaving op het gebied van drank- en horeca vergunningen;
- Het uitbreiden van de adviseringstaken op het gebied van voedselveiligheid en openbare hygiëne aan het BC;
- Het opstellen van maand rapportages.

Prestaties begrotingsjaar 2019

Samenleving & Zorg

- Het uitvoeren van Wet Drinkwater BES;
- Het uitvoeren van reguliere operationele wettelijke taken.

Doelstelling

Vectorcontrole

- Door vectorcontrole activiteiten en voorlichtingscampagnes een bijdrage leveren aan ziektepreventie, gezondheidsbevordering en gezondheidsbescherming van de Bonairiaanse bevolking.

Prestaties algemeen

Vectorcontrole

- Het uitvoeren van vectorcontrole;
- Het samenwerken met de afdeling infectieziekten ter preventie van o.a. Dengue, Zika en Chikungunya;
- Het bewaken van de openbare hygiëne en het identificeren van hygiënische problemen;
- Het geven van voorlichting en opvoeding op het gebied van hygiëne;
- Het uitvoeren van haven controle;
- Het opstellen en administratief bijhouden van rapporten en indexen.

Prestaties begrotingsjaar 2019

Vectorcontrole

- Het uitvoeren van reguliere operationele en wettelijke taken.

Functie	822 Overige Volkshuisvesting
----------------	-------------------------------------

Doelstelling

Een aantrekkelijke, diverse en toekomstbestendige woningvoorraad. Een woningvoorraad die in balans is en voorziet in de woningbehoefte van de samenleving en de balsa biedt voor een vitale en leefbare Bonaire.

Prestaties algemeen

- Het behouden van een autonome FCB als enige sociale huisvestingstichting;
- Oplossen volkshuisvestingsvraagstukken en daarover adviseren;
- Aanpakken huurvraagstukken door de Huurcommissie;

Prestaties begrotingsjaar 2019

- Ontwikkelen volkshuisvestingsbeleid voor Bonaire;
- Verder ontwikkelen en introduceren van een nationale hypotheekgarantie voor koopwoningen;

Functie	910 Reserveringen en voorzieningen
----------------	---

Tot deze functie behoren:

- a) Reserves van de algemene dienst;
- b) Voorzieningen van de algemene dienst;
- c) Reserves en voorzieningen van taken van dienst, bedrijven en derden.

Doelstelling

- Het ontwikkelen en uitvoeren van reserveringsbeleid (Financiële beheersverordening) en het bewaken van onder- en overschrijdingen van de vastgestelde boven- en ondergrenzen;
- Mede met dit reserveringsbeleid een kwalitatief goed financieel beheer bewerkstelligen;
- Het vormen van een algemene reserve als buffer voor het opvangen van financiële tegenvallers, welke niet in de exploitatie opgevangen kunnen worden;
- Het vormen van bestemmingsreserves voor toekomstige investeringen of uitgaven, welke het jaarlijkse investeringsniveau en/of exploitatie te boven gaan;
- Het vormen van voorzieningen met als voornaamste doel, het egaliseren van fluctuaties in de exploitatielasten en het afdekken van bekende risico's.

Prestaties algemeen

- Het toewerken naar verbeteringen van de financieel beheer;
- Het opbouwen van weerstandsvermogen in de vorm van algemene reserve en bestemmingsreserves;
- Het opbouwen van voorzieningen;

Prestaties begrotingsjaar 2019

- Het treffen van reserves en voorzieningen na de resultaten van de uitbestede deelprojecten van het traject Verbetering financieel beheer zoals "Niet uit de balans blijvende verplichtingen", "Waarderingen van debiteuren, onvoorzien en kortlopende schulden";
- Het verder saneren van balanswaarderingen;
- Het verder elimineren van risico's.

Functie	911 Geldleningen
----------------	-------------------------

Doelstelling

Het is het openbaar lichaam Bonaire niet toegestaan geld te lenen op de vrije kapitaalmarkt. Wel is het verantwoordelijk voor de aflossing van aangegane renteloze leningen. Verder is wettelijk geregeld dat aanvullend op de vrije uitkering financiering ten behoeve van investeringen kunnen worden gearrangeerd bij BZK en andere ministeries. De rente vrije aflossing van deze financiering gebeurt conform de economische levensduur en gaat ten laste van de vrije uitkering.

Prestaties algemeen

Het OLB is door de bestaande wetgeving en beperkte financiële ruimte volstrekt afhankelijk geworden van bijdragen vanuit de ministeries. Dit probleem is kenbaar gemaakt tijdens de bestuurlijke overleggen. Op dit moment is nog niet duidelijk of hiervoor een oplossing kan worden gevonden.

Prestaties begrotingsjaar 2018

Het OLB zal al of niet actief naar financieringen zoeken teneinde diverse maatschappelijk en/of economisch verantwoorde investeringen te kunnen doen. Zodra hier mogelijkheden voor zijn zal financiering worden gevraagd op basis van artikel 89 van de Wet FinBES. Als dat niet mogelijk blijkt zullen alternatieven moeten worden bedacht. Daarbij kan onder meer gedacht aan het opzetten van PPS-constructies. Daarbij moet bedacht worden dat Bonaire nooit op eigen kracht de achterstanden zal kunnen wegwerken.

Functie	912 Vrijgekomen middelen
----------------	---------------------------------

Tot deze functie worden uitsluitend gerekend de op de kapitaaldienst tot uitdrukking te brengen vrijgekomen middelen door:

- afschrijvingen op geactiveerde kapitaaluitgaven.

Doelstelling

- Binnen de systematiek van het baten en lastenstelsel, welke door het Besluit Begroting en Verantwoording BES is
- voorgeschreven, worden investeringen met een meerjarig (economisch) nut geactiveerd. Dat wil zeggen dat de
- lasten van deze investeringen niet in één begrotingsjaar genomen worden, maar dat deze lasten verdeeld worden
- over het totaal aantal jaren van de (verwachte) economische levensduur. Dit houdt in dat de afschrijvingslast op
- termijn weer vrijvalt. Op de voormalige Kapitaaldienst, nu de investeringsstaat genoemd, wordt dit bedrag
- weergegeven. Binnen de exploitatie (Gewone Dienst) wordt deze functie niet gebruikt.

Prestaties algemeen

De doelstelling van deze sub-functie is om de financiële consequenties weer te geven van de vrijval van kapitaallasten (in het bijzonder de afschrijvingslasten).

Prestaties begrotingsjaar 2019

- Het uitvoeren van reguliere operationele taken.

Functie

913 Dividenden

Doelstelling

Jaarlijks een acceptabel dividend, voortvloeiend uit een optimale bedrijfsvoering bij de diverse overheids-NV's. Het streven is dat in 2019 het dividendbeleid in de Eilandsraad vastgesteld en geïmplementeerd. In het dividend beleid worden criteria opgenomen over de wijze hoe dividenden worden uitgekeerd. Dit beleid is uiteraard breder dan alleen de dividendkwestie. Ook transparantie, maatschappelijke relevantie en adequate bedrijfsvoering zullen hierbij een rol spelen.

Prestaties algemeen

- Het implementeren en uitvoeren van dividendbeleid;
- Het uitkeren van dividend door overheids NV's.

Prestaties begrotingsjaar 2019

- Het scherp controleren dat de overheids NV's hun jaarrekeningen op tijd aanleveren;
- Het vaststellen van de dividendbeleid door de eilandsraad;
- Het uitkeren van dividend door Bonaire Holding Maatschappij N.V. gelijk aan de kortlopende schuld van het OLB.

Functie

920 Belastingen

Doelstelling

Het heffen en innen van lokale belastingen

Prestaties algemeen

Ten aanzien van het heffen en innen van lokale belastingen is er in 2011 een nieuwe situatie ontstaan bij het ingaan van het nieuwe fiscale stelsel. In de aanloop naar die situatie zijn voorbereidingen getroffen in samenwerking met de Belastingdienst/CN. Die hebben ertoe geleid dat de Belastingdienst/CN voor de inning zorgt. De heffing daarentegen blijft de verantwoordelijkheid van het openbaar lichaam Bonaire en specifiek voor het Hoofd Financiën als heffingsambtenaar.

Een van de besluiten in het staatkundige hervormingstraject is de keuze om grondbelasting een lokale aangelegenheid te laten zijn en vastgoedbelasting een rijksaangelegenheid. Deze keuze heeft verstreckende

consequenties, ook in de samenwerking met de Belastingdienst/CN. Dit omdat beide belastingvormen complementair zijn en geen overlap vertonen. Particulieren en bedrijven betalen of Grondbelasting of Vastgoedbelasting. Dit betekent dat als er mutaties plaatsvinden van de ene naar de andere situatie, dat direct gevolgen heeft voor zowel de Belastingdienst/CN als het OLB. Het is de uitdaging om de zaken met betrekking tot de lokale belastingen de komende tijd steeds verder te verbeteren en te professionaliseren.

Prestaties begrotingsjaar 2019

- Het intensiveren van controle en inningen op belastingen;

Functie	921 Vrije uitkeringen
----------------	------------------------------

Doelstelling

Komen tot een realistische vrije uitkering, gebaseerd op referentie kaders (Ideeversa) die uitgaan van een acceptabel voorzieningenniveau. Vertalen van ontwikkelingen t.a.v. de vrije uitkering naar consequenties voor de begroting en van daaruit te bepalen beleidskeuzes van het openbaar lichaam Bonaire.

Prestaties algemeen

Begin 2012 is de vrije uitkering aanzienlijk verhoogd tot de onderkant van de bandbreedte zoals berekend n.a.v. diepgaande analyse van een onafhankelijk onderzoeksbureau Ideeversa. Het zal duidelijk zijn dat OLB daarmee haar dienstverlening "slechts" op een minimaal niveau kan waarmaken. In 2015 gheeft er een update plaatsgevonden door hetzelfde Bureau Ideeversa. Daarin wordt aangegeven dat er een ophoging van 20% nodig is om de taken en verantwoordelijkheden op een minimaal niveau uitgevoerd te krijgen. Dit nog afgezien van het wegwerken van onderhoudsachterstanden tot een voor Nederland acceptabel niveau waarover diverse afspraken zijn gemaakt. Tot nu toe heeft Nederland niets gedaan om de vrije uitkering op te hogen naar een acceptabel niveau.

Prestaties begrotingsjaar 2019

Op grond van het kabinetsstandpunt en hetgeen daaruit voortvloeit zal blijvend verder worden gewerkt om de vrije uitkering op een fatsoenlijk peil te krijgen. Daarbij zal tevens aandacht zijn voor de achterstanden in het onderhoud van infrastructuur. Verwezen wordt in dit kader naar het resultaat van de onderzoek naar de hoogte van de Vrije Uitkering door Ideeversa.

Functie	922 Algemene uitgaven/inkomsten
----------------	--

Doelstelling

Alles wat niet rechtstreeks onder een sub-functie kan worden ondergebracht wordt geraamd op sub-functie 922 Algemene uitgaven/inkomsten. Voorbeelden zijn hierbij de stelposten op inflatie op goederen en diensten, de stelpost op salarissen en sociale lasten (ambtsjubilea, overwerk, gratificaties, stagevergoedingen en overige secundaire arbeidsvoorwaarden). Conform artikel 13 lid 3 a van de wet FinBES dient de openbaar lichamen een post onvoorzien in de begroting bevatten.

Prestaties algemeen

Minimaliseren en beter beheren van de stelposten;

Prestaties begrotingsjaar 2019

- Stelposten
- Uitkering gezagdragers
- VUT-uitkeringen
- Onderstand bij wijze van pensioen
- Overige sociale lasten
- Stichting Overheidsaccountants Bureau
- Algemene uitgaven/inkomsten
- Saldi Bijzondere Uitkeringen
- Afwikkeling Studieleningen OCV

Functie	990 Saldi van kostenplaatsen
----------------	-------------------------------------

Doelstelling

Bij het opstellen van de begroting wordt de sub-functie 990 saldi van kostenplaatsen niet gebruikt. Deze subfunctie wordt bij het tussentijdse aanpassing door middel van begrotingswijziging van de verdeeldienst gebruikt. Als er tussentijdse aanpassingen gedurende het jaar zijn verwerkt, dienen deze aan het eind van het jaar bij het opstellen van de jaarrekening op de juiste subfunctie te worden verantwoord.

Prestaties algemeen

Op rekeningsbasis deze sub-functie alleen te belasten met onvermijdelijke prijs- en hoeveelheidsverschillen op de gehanteerde kostenplaatsen. De doelstelling is om dit bedrag zo laag mogelijk te houden.

Prestaties begrotingsjaar 2019

Deze sub-functie zo weinig mogelijk te belasten en de werkelijke kosten tijdens het opstellen van de jaarrekening naar de juiste functies en sub-functies door te belasten. Functie 990 Saldi Kostenplaatsen moet nihil blijven.

Functie	992 Saldo gewone dienst
----------------	--------------------------------

Doelstelling

Tot deze functie behoort het saldo van de gewone dienst. In geval van een tekort wordt dit aan de batenkant gepresenteerd. Overschotten aan de lastenkant.

Prestaties algemeen

Weergeven van de tekorten en overschotten van de gewone dienst.

Prestaties begrotingsjaar 2019

In de begroting 2019 wordt een sluitende begroting op de gewone dienst verwacht. Dit saldo wordt gebruikt voor diverse balansafwikkelingen. Een en ander conform het baten- en lastenstelsel. Normaliter worden de overschotten op de Gewone dienst gebruikt voor investeringen op de Kapitaaldienst.

Functie	993 Saldo kapitaaldienst
----------------	---------------------------------

Doelstelling

Tot deze functie behoort het saldo van de kapitaal dienst. In geval van een tekort wordt dit aan de batenkant gepresenteerd. Overschotten worden verwerkt aan de lastenkant.

Prestaties algemeen

Weergeven van de tekorten en overschotten van de kapitaal dienst.

Prestaties begrotingsjaar 2019

In de begroting 2019 wordt een overschot op de kapitaaldienst begroting verwacht. In 2019 is de Vrijgekomen middelen (zie functie 912) toereikend om de investeringen en renteloze leningen te kunnen financieren. Dit wordt schematisch weergegeven in de bijlagen.

022 Kostenplaatsen Paragraaf 2

Doelstelling

De door het openbaar lichaam Bonaire ingestelde kostenplaatsen en de daarin begrepen uitgaven van taken worden via een tarief aan de onderscheidene in de begroting en/of rekening opgenomen subfuncties en andere kostendragers doorberekend. Het gaat om organisatie eenheden die taken verrichten voor meer dan een subfunctie, zoals centrale inkoop/centrale salarisadministratie/centraal wagenpark. Het openbaar lichaam maakt ook in 2019 gebruik van de Kostenplaatsen paragraaf 2: Afdeling Facilitaire Zaken.

De afdeling Facilitaire Zaken vormt onderdeel van de directie Bedrijfsvoering en Ondersteuning. De doelstelling van de afdeling Facilitaire Zaken is als volgt.

- Het doorontwikkelen van beleid op facilitaire dienstverlening en inkoop gebied;
- Het ontwikkelen, verbeteren en invoeren van middelen ter verbetering van de processen binnen de organisatie;
- Het modernisering van de huidige organisatie;
- Het doorontwikkelen van de huidige organisatie tot een klantvriendelijke organisatie;
- Het verlenen van een betrouwbare en professionele dienstverlening en;
- Het garanderen van een adequate ondersteuning aan de organisatie van het openbaar lichaam Bonaire.

Prestaties algemeen

- Het ontwikkelen van het inkoopbeleid en inkoopinstrumenten van het OLB;
- Het ontwikkelen van het interieur verzorgingsbeleid van het OLB;
- Het ontwikkelen van het energiemangement beleid;
- Het verzorgen van de bode en chauffeursdiensten;
- Het uitvoeren van de kantoorinrichtingbeheer;
- Het uitvoeren van de inventarisbeheer;
- Het uitvoeren van het wagenparkbeheer;
- Het uitvoeren van de telefooncentralebeheer
- Het uitvoeren van de interieurverzorging van de openbare ruimtes;
- Het uitvoeren van de bewaking en controle van water & energieverbruik;
- Het verzorgen van de inkoop bedrijfsmiddelen;
- Het uitvoeren van het magazijnbeheer.

Prestaties begrotingsjaar 2019

- Het uitvoeren van reguliere operationele taken

033 Kostenplaatsen Vervoermiddelen

Doelstelling

De door het openbaar lichaam Bonaire ingestelde kostenplaatsen en de daarin begrepen uitgaven van taken worden via een tarief aan de onderscheidene in de begroting en/of rekening opgenomen subfuncties en andere kostendragers doorberekend. Bij het overstappen naar de directiemodel zijn verschillende afdelingen ondergebracht op een locatie. Dit is ook met de dienstwagens gebeurd. Om de dienstwagens beter te kunnen beheren en beheersen door de directeuren is gekozen om voor de kosten van de dienstwagens per directie een kostenplaats te maken.

Prestaties algemeen

- Het beter beheren van vervoermiddelen door de directeuren;
- Het beheersen van vervoermiddelen door de directies van het OLB;
- Het uitvoeren van betere controle op de kosten met betrekking tot het wagenpark.

Prestaties begrotingsjaar 2019

- Het uitvoeren van reguliere operationele taken;

044 Kostenplaatsen Huisvesting

Doelstelling

De door het openbaar lichaam Bonaire ingestelde kostenplaatsen en de daarin begrepen uitgaven van taken worden via een tarief aan de onderscheidene in de begroting en/of rekening opgenomen subfuncties en andere kostendragers doorberekend. Bij het overstappen naar de directiemodel zijn verschillende afdelingen ondergebracht op één locatie. Om de kosten per locatie beter te kunnen beheren en beheersen door de directeuren is gekozen om voor de kosten van huisvesting per directie een kostenplaats te maken.

Prestaties algemeen

- Het beheersen van de huisvestingskosten per directie van het OLB;
- Het beter controleren van de huisvestingskosten per locatie per directie van het OLB;

Prestaties begrotingsjaar 2019

- Het uitvoeren van reguliere operationele taken;
- Het zoeken naar adequate huisvesting voor het bestuurskantoor.

Hieronder volgt een schema van de locaties waarin de directies en afdelingen van het openbaar lichaam Bonaire zijn gevestigd:

	Bureau/Directie	Adressen
	Overig	
1	Pasangrahan	Wilhelminaplein 2
2	BC kantoor	Plasa Wilhelmina 1
3	Hulpkantoor BC	Kaya Rincon 60
	Directie Bedrijfsvoering en Ondersteuning	
4	Financiën, ICT, JAZ en Communicatie en Protocol	Kaya J.A. Abraham Blvd 27
5	Personeel en Organisatie	Kaya Aruba z/n
6	Post en Archief	Kaya Grandi 51
	Directie Ruimte en Ontwikkeling	
7	Directie en Staf, Beleid en Projecten diverse Units en Realisatie – Grondzaken en Vergunningen	Kaya Amsterdam 23
8	Uitvoering LVV	Kaminda Lagun 32
9	Openbare Werken	Bulevar Gobernador N. Debrot 44
10	Slachthuis	Kaminda LAgun 24
	Directie Samenleving en Zorg	
11	Directie en Staf, Beleid en Projecten, Educatie en Welzijn, Publieke Gezondheid en Maatschappelijke Ondersteuning en Arbeid	Kaya Neerlandia 1
12	Burgerzaken	Kaya Neerlandia 40
13	SKAL- Museum	Kachi Craane 34-34A
14	Indebon- Rincon	Kaya Botote 5
15	Indebon	Kaya Amsterdsam z/n
16	Bibliotheek	Kaya Gramel
17	Bibliotheek- Rincon	Kaya Rincon 62
18	Integrale wijkaanpak	Kaya Korona 5 A, B, C, D, F en G

Directie Toezicht en Handhaving		
19	Directie en Staf, Beleid en Advies, Handhavingsprojecten en Taskforces, Bureau Rij- en Vaarbewijzen en Kentekenregistratie bewijzen, Handhaving Ruimte en Ontwikkeling en Handhaving Zorg en Samenleving	Kaya Korona 89
20	Haven en Loodswezen	Kaya Charles E.B. Hellmund 1

Opmerking

De kosten van huisvesting m.b.t. Integrale wijkaanpak (IWA) worden gedekt met gelden vanuit Nederland (Bijzondere Uitkering IWA).

PARAGRAFEN

Paragraaf Lokale heffingen en belastingen

Inleiding

De paragraaf lokale heffingen geeft inzicht in de diverse belastingen van het openbaar lichaam en de consequenties daarvan voor de inwoners van Bonaire en is als volgt opgebouwd.

- Beleidsmatige ontwikkelingen;
- Overzicht belastingopbrengsten van het openbaar lichaam;
- Kwijtschelding van belastingen van het openbaar lichaam;
- De belastingmiddelen.

Overzicht belastingopbrengsten van het openbaar lichaam

In de onderstaande tabel wordt de gerealiseerde belastingopbrengsten per middel vergeleken met de cijfers van 2017 en de begroting over 2018. De stijging van de totale belastingopbrengsten werd voornamelijk veroorzaakt door een forse stijging van de leges en retributies. Deze laatste stijging was het resultaat van ambtshalve aanslagen die werd geheven op de casino's als gevolg van het niet indienen van aangifte vergunningsrecht hazardspelen. De desbetreffende 2 casino's zijn in beroep gegaan op het geheven bedrag, welk proces nog steeds in behandeling is bij het Hof van Justitie. Een van de casino's heeft de zaak al verloren in eerste aanleg en heeft besloten om in hoger beroep te gaan. Toch is besloten hier het voorzichtigheidsbeginsel te hanteren en zijn de inkomsten uit vergunningsrecht hazardspelen teruggebracht tot het oude niveau. Verder is de cruise pax (head tax) in 2017 relatief fors gestegen door een verdere verhoging van het aantal cruise schepen die ons eiland heeft bezocht gedurende 2017. Verwacht wordt dat dit structureel is en zelfs gaat oplopen met de nieuwe tarieven (van 2\$ naar 3,5\$). Met deze ophoging is nog geen rekening gehouden gezien dat bc nog geen beslissing hierover heeft genomen.

Op grond van de stand van zaken half oktober 2018 wordt er in totaliteit per saldo een lichte verhoging verwacht in 2019. Het bouwvolume is in 2018 fors opgelopen en verwacht wordt dat dit in 2019 zal worden gecontinueerd. De voorgenomen verbeteringen m.b.t. inning en incasso's zullen eveneens tot een lichte stijging van inkomsten leiden.

Opbrengsten lokale lasten	Rekening 2017	Begroting 2018	Begroting 2019
Motorrijtuigenbelasting	3.078.716	3.000.000	4.000.000
Toeristenbelasting	2.057.014	2.500.000	2.500.000
Verhuurautobelasting	651.501	650.000	800.000
Erfpachten en huur	2.866.117	2.520.382	3.060.382
Reinigingsrechten	1.338.047	1.243.300	1.243.300
Leges en retributies	2.730.521	1.659.900	1.884.900
Havenbelasting	1.719.985	2.000.000	1.500.000
Grondbelasting	1.555.254	1.810.000	1.810.000
Opcenten op de Vastgoedbelasting	715.209	750.000	750.000
Precariorechten	437.876	300.000	300.000
Cruise pax	809.168	500.000	800.000
Totaal	17.959.408	16.933.582	18.648.582

Beleidsmatige ontwikkelingen

Als onderdeel van verbetertraject financieel beheer zijn er eind 2016 3 aandachtsgebieden waarop aanbevelingen zijn gegeven door de adviseurs voor wat betreft de te nemen maatregelen om tot een volledige verantwoording van de opbrengsten te komen. Deze zijn n.l.:

1. onzekerheden rondom de administratieve organisatie en interne controle van diverse opbrengsten;
2. waardering van debiteuren en belastingvorderingen;
3. ontbreken van de beschrijving van de administratieve organisatie en interne controle mbt de directie Ruimte en Ontwikkeling.

Door onderbezetting op de afdeling Financiën is gedurende 2017 weinig vooruitgang geboekt om te garanderen dat de opbrengsten volledig worden geregistreerd. In 2018 zijn de nodige stappen genomen voor de implementatie van de aanbevelingen. Dit zal vanaf 2019 naar verwachting zichtbaar worden.

Verder zal er ook aandacht worden gegeven aan het versimpelen van bepaalde belastingwetgeving om de kwaliteit van de heffing en incasso te bevorderen. Opdracht is gegeven aan een fiscalist om het OLB hiermee te assisteren. Een concept rapport is inmiddels gereed. Verwacht wordt dat de (gedeeltelijke) implementatie in de loop van 2019 gestalte zal krijgen.

Overzicht diverse heffingen

Motorrijtuigenbelasting

Gedurende 2017 en 2018 is er veel aandacht besteed aan de opschoning van de MRB bestand, samen met een effectief incasso beleid dat werd uitgevoerd door BCN. Verder heeft het tijdig verwerken van binnenkomende bezwaren de nodige aandacht gekregen, wat cruciaal was om de database op te kunnen schonen. Het is ons nog niet gelukt om de database op een gewenst kwaliteitsniveau te krijgen, reden waardoor de nodige exercities door zullen gaan gedurende het jaar 2019.

Toeristenbelasting

In 2018 is door de fiscalist bekeken op welke manier de toeristenbelasting effectiever kan worden geheven c.q. geïncasseerd. In 2019 zal hier verder invulling aan worden gegeven.

Verhuurautobelasting

Eind 2017 is er een actie genomen om de potentiële belastingplichtigen die geen aangifte doen alsnog aan te manen door ambtshalve aanslagen te sturen. Hiervoor is er gebruik gemaakt van de motorrijtuigenbelasting bestand om te kunnen bepalen wie de mogelijke belastingplichtigen zijn en op basis hiervan zijn de aanslagen bepaald. Belastingdienst/CN zet zich in om deze gelden te incasseren. Aan de andere kant hebben een aantal belastingplichtigen bezwaar ingediend om alsnog te kans te mogen krijgen om de aangiften in te dienen.

Erfpachten en huur

De opschoning en actualisering van het erfpacht- en huurbestand is een continu proces. Periodieke afstemming met de Directie Ruimte en Ontwikkeling en het Kadaster resulteert in beter inzicht in de verstrekte en beschikbare percelen enerzijds en anderzijds de daarvoor in te

vorderen canons. Verdere automatisering van de administratie is gepland voor boekjaar 2018 en 2019.

Havenbelasting

Het proces om de kwaliteit van de haven faciliteiten en diensten te verbeteren zijn doorgegaan in 2018, waarbij onderzoeken zijn gedaan wat acties genomen moeten worden om de beoogde doelstelling te kunnen bereiken. De uitvoering van deze acties zijn in 2018 begonnen in samenwerking met Port of Amsterdam en zullen in 2019 worden voortgezet.

Grondbelasting

Gedurende 2017 is het afstemmingsproces tussen de afdeling Financiën en de diverse directies verder geïmplementeerd. Daarnaast zijn opdrachten verleend aan taxateurs om geveltaxaties te verrichten bij verschillende percelen om vervolgens de grondslag voor de aanslagen te actualiseren. Ook in 2019 zullen deze acties worden voortgezet met als doel de opschoning van het bestand en automatiseren van de administratie.

Eilandsverordening lokale kwijtschelding

Conform de huidige wet- en regelgeving moet het openbaar lichaam een verordening opstellen met als doel het beleid ten aanzien van kwijtschelding vast te stellen. Het betreft het kunnen toepassen van heldere afspraken om onder voorwaarden aan burgers en ondernemers kwijtschelding te kunnen verlenen. Daarbij wordt zoveel mogelijk aangesloten op het beleid binnen de Belastingdienst/CN. De verordening is nog niet vastgesteld door de eilandsraad.

Paragraaf Weerstandsvermogen

Inleiding

Het openbaar lichaam loopt tal van risico's. Een deel van deze risico's wordt afgedekt door specifieke maatregelen. Voorbeelden hiervan zijn het afsluiten van verzekeringen en het inrichten van de Interne Controle. Naast de afgedekte risico's, loopt het openbaar lichaam ook altijd risico's die niet of niet kunnen worden afgedekt. Zo kan bijvoorbeeld het openbaar lichaam wel een schatting maken van de kosten die gemoeid zouden zijn met het optreden van een calamiteit. Een verzekering hiertegen zou echt te duur worden. Een dergelijke calamiteit zou tot onvoorziene kosten kunnen leiden. Om te voorkomen dat er ingrijpende beleidswijzigingen moeten worden doorgevoerd bij het voordoen van niet afgedekte risico's, dient het openbaar lichaam de capaciteit te bezitten om dergelijke zaken op te kunnen vangen. Die capaciteit wordt weerstandscapaciteit genoemd.

Het weerstandsvermogen geeft de relatie aan tussen de risico's waar geen maatregelen voor zijn getroffen en de capaciteit die het openbaar lichaam heeft om de niet begrote kosten op te vangen (artikel 10 Besluit Begroting en Verantwoording)(BBV-BES).

Het eigen vermogen van het openbaar lichaam wordt gevormd door de algemene reserve en bestemmingsreserves en kan worden ingezet om tegenvallers op te vangen. Ook de bestemmingsreserves worden dus tot het eigen vermogen gerekend.

Voorzieningen behoren niet tot de weerstandscapaciteit. Het gaat hier om zogenaamd "geormerkt" geld waarover niet vrij kan worden beschikt om elke willekeurige tegenvaller op te vangen.

De gewenste c.q. aanwezige weerstandscapaciteit

De weerstandscapaciteit c.q. het weerstandsvermogen geeft antwoord op de vraag in hoeverre het openbaar lichaam in staat is om nog niet afgedekte risico's op te vangen. Het is voor de hand liggend dat het minimale weerstandsvermogen minimaal gelijk is aan de uitkomst van een risicoanalyse. Een control risk assessment zal deels antwoord moeten geven op dit vraagstuk.

In het geval dat er een niet afgedekt risico zich voordoet, zal deze uiteindelijk door het openbaar lichaam moeten worden opgevangen. Daarvoor is weerstandscapaciteit noodzakelijk. Het openbaar lichaam staat dus voor de uitdaging om de niet afgedekte risico's en de aanwezige opvangcapaciteit op elkaar af te stemmen en gefaseerd toe te groeien naar een weerstandsvermogen dat voldoende is.

Aandachtspunt is echter dat de liquiditeitspositie van openbaar lichaam Bonaire mede bepalend is voor de mogelijkheden om op een zeker moment ook daadwerkelijk bepaalde kosten op te kunnen vangen. Zeker omdat die positie, voor zover die het toelaat, ook voortdurend wordt bewaakt en financiële ruimte onmiddellijk wordt ingezet voor uitvoering.

Met een weerstandscapaciteit van US\$ 30.4 mln per 31-12-2017 beschikt OLB over voldoende middelen om het totaal van de berekende risico's te dekken, er tevens vanuit gaande dat niet alle risico's zich in een keer zullen voordoen.

De berekening van risico's zal bestaan uit een inschatting van de vermoedelijke schade van een gebeurtenis, rekening houdend met de kans dat deze gebeurtenis zich kan voordoen.

Berekening gewenst weerstandsvermogen

De gewenste weerstandscapaciteit wordt berekend door de omvang van het risico gelijk te stellen met het minimale vrije eigen vermogen die aanwezig moet zijn om eventuele uitgaven met betrekking tot het risico gevallen te dekken.

Overzicht weerstandscapaciteit

Er kan onderscheid gemaakt worden tussen incidentele weerstandscapaciteit, die wordt ingezet om de incidentele financiële gevolgen van risico's op te vangen en structurele weerstandscapaciteit, die wordt ingezet om de structurele financiële gevolgen van risico's op te vangen. De incidentele weerstandscapaciteit bestaat uit de algemene nog niet bestemde reserve en de stille reserves, die gerealiseerd kunnen worden door verkoop van bezittingen, die niet dienstbaar zijn aan de bedrijfsuitoefening van het openbaar lichaam. De structurele weerstandscapaciteit bestaat uit de post onvoorzien, het gemiddelde meerjarig begrotingssaldo en de onbenutte belastingcapaciteit.

Middelen (bedragen x US\$1 miljoen)	Incidenteel			Structureel		
	2016	2017	2018	2016	2017	2018
Algemene reserve	26.8	27.7	27.7			
Bestemmingsreserves	0.3	0,2	0,2			
Resultaat	2.2	2,5	2,5			
Af: toevoeging bestemmingsreserve	0.2	0,0	0,0			
Af: afname algemene reserve	1.1	0,9	0,9			
Stille reserves	PM	PM	PM			
Post onvoorzien				0	0	0,3
Begrotingssaldo				0	0	0
Onbenutte belastingcapaciteit						
- Hondenbelasting				0	0	PM
- Onderdekking leges en retributies				0	0	PM
Totaal	28.6	30,4	30,4	0	0	0.3

De definitie van een risico

Een risico kan gedefinieerd worden als "de kans op het optreden van een gebeurtenis met een bepaald (negatief) gevolg voor de betrokkenen". Het openbaar Lichaam loopt tal van risico's. In de vakliteratuur over dit onderwerp worden wel belangrijke risicocategorieën genoemd. Het betreffen onder andere risico's als gevolg van aansprakelijkheid, overheids-N.V.'s, publiek private samenwerking, subsidierelaties, openeinderegelingen, gebiedsuitbreidingen (het uitgeven van gronden in erfpacht), het implementeren van wet- en regelgeving en risico's uit het reguliere bedrijfsproces, lopende claims etc.

Een systematische aanpak voor de inventarisatie en beoordeling van risico's is een belangrijke voorwaarde om beter inzicht te krijgen in het risicoprofiel van het openbaar Lichaam. Daartoe zijn diverse modellen ontwikkeld. In hoofdlijnen komt het er op neer dat de risico's en beheersmaatregelen worden geïnventariseerd, rekening houdend met benoemde risicocategorieën en –gebieden. Daarna volgt een inschatting van de kansen en gevolgen. Door

de factor kans (dat een risico optreedt) te vermenigvuldigen met het ingeschatte gevolg, ontstaat een indicatie van het financiële gevolg. De risico's, waarvoor geen beheersmaatregelen getroffen zijn, worden op deze wijze gekwantificeerd en daarmee is de benodigde weerstandscapaciteit inzichtelijk.

Inventarisatie van de aanwezige risico's

In het onderstaande overzicht zijn de nu bekende risico's opgenomen. Hierbij hebben wij om redenen van eenvoud de risico's met een verwacht schadebedrag van minder dan US\$ 100.000 niet opgenomen. Er is nog geen inzicht in de niet kwantificeerbare risico's.

Overzicht kwantificeerbare risico's

Naam risico	Incid. /struct.	Maximale schade (milj. US\$)	Kans optreden	Omvang risico (milj. US\$)
Aanspreken voor verliezen Bonaire Holding maatschappij N.V.	I	20.5	0-10%	2.0
Jalan Investment N.V.	I	1.1	0-20%	0.2
Economy Rent A Car N.V.	I	0.6	0-20%	0.1
Overig	I	1.0	0-10%	0.1
Totaal		23.2		2.4

Uit bovenstaande tabel kan geconcludeerd worden dat de weerstandcapaciteit van USD 30.4 miljoen voldoende is om de berekende omvang risico bedrag van USD 2.4 miljoen te dekken in het geval dat de risico zich manifesteert in het boekjaar 2019.

De onderstaande tabellen geven een gedetailleerd overzicht van de bovengenoemde kwantificeerbare risico's.

1.	Aanspreken voor verliezen Bonaire Holding maatschappij N.V.
Omschrijving	Bonaire Holding Maatschappij heeft een geplaatst aandelenkapitaal van US\$ 24.022.346 hiervan is een bedrag van US\$ 20.536.313 nog niet volgestort door het openbaar lichaam Bonaire. Hierdoor loopt het openbaar lichaam Bonaire boven het bedrag van het gestorte kapitaal risico voor bedrijfsverliezen van BHM en haar dochterondernemingen
Impact	US\$ 20.536.313
Maatregelen	Er is een statutenwijziging toegezegd door de directie van BHM. Het openbaar lichaam Bonaire zal toezien op de daadwerkelijke uitvoering van deze statutenwijziging in 2018.
Status	Het betreft een doorlopend risico. Na de statutenwijziging is het risico beperkt tot de resultaten uit de voorgaande periode, maar wel voor een maximaal bedrag van US\$ 20.536.313.

2.	Jalan Investment N.V.
Omschrijving	Naar aanleiding van de opzegging het recht van erfpacht op een perceel heeft Jalan N.V. om een voorlopige voorziening verzocht en verkregen. Op grond van de voorlopige voorziening mag het eilandgebied tot dat in een bodem procedure is beslist niet de uitvoering van de tussen Jalan en Bonaire gesloten development agreement frustreren. Er loopt momenteel nog een bodem procedure zowel in conventie als reconventie. Bonaire is veroordeeld tot

	betaling van een dwangsom tot maximaal US\$ 1.117.318 (ANG 2 miljoen). Indien zij zich niet houdt aan het verbod. Tevens valt te verwachten dat indien in de bodem procedure wordt beslist dat de opzegging onrechtmatig was een schade vergoeding wordt geëist.
Impact	US\$ 1.000.000
Maatregelen	Om tot een vergelijk te komen tussen het OLB en Jalan Investments N.V. hebben er gesprekken plaatsgevonden met Jalan. Jalan stelt zich op het standpunt dat zij gecompenseerd wensen te worden. Het OLB stelt zich op het standpunt dat er geen sprake is van een dwangsom. Indien niet voldaan wordt aan de wensen tot compensatie van Jalan hebben ze aangezegd een eerder geroyeerde procedure tot schadevergoeding opnieuw aanhangig zullen maken dan wel alsnog over te gaan tot inning van de dwangsom.
Status	In afwachting hiervan zijn de procedures op de parkeerrol geplaatst.

3.	Economy Rent A Car N.V.
Omschrijving	Economy Rent A Car heeft in twee instanties met succes beroep aangetekend tegen haar opgelegde aanslagen inzake Autoverhuurbelasting. De gevoerde procedures betreffen de aanslagen over de periode april-juni 2013 ad USD 28.000. Ondertussen claimt Economy Rent A Car terugbetaling van de door haar afgedragen over een veel langere periode voor een bedrag ad. 670.000 USD.
Impact	US\$ 670.000
Maatregelen	Het OLB heeft ondertussen ambtshalve aanslagen uitgestuurd naar de belastingplichtigen die geen aangifte deden voor de verhuurbelasting motorrijtuigen, waardoor Economy Rent A Car niet meer tot de minderheid behoort die aangifte doet voor deze belasting.
Status	In afwachting van de rechter om een datum vast te stellen voor de behandeling van deze zaak.

Paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen (incl. “wegwerken achterstanden”)

Inleiding

Volgens artikel 11 van het Besluit Begroting en Verantwoording openbare lichamen BES dienen de openbare lichamen een helder en volledig overzicht in de kapitaalgoederen te geven voor een goed inzicht in de financiële positie. Daarnaast is in de brief van minister van BZK van 8 juni 2011 (inzake kabinetsstandpunt referentiekader Caribisch Nederland) aangedrongen op een aanvullende paragraaf “Wegwerken achterstanden”. Deze extra paragraaf is gewenst om na te gaan wat er gaande is m.b.t. de achterstanden in het onderhoud van wegen, gebouwen, haven (o.a. a.g.v. Omar) en overige infrastructuur. De informatie hierover wordt in onderhavige paragraaf verwerkt.

Het openbaar lichaam Bonaire is verantwoordelijk voor het beheer en onderhoud van de openbare ruimte. Hieronder worden de meest belangrijke kapitaalgoederen weergegeven:

- Verharde wegen;
- Zandwegen;
- Semi verharde wegen;
- Rotondes;
- Straatverlichting;
- Haven (kaden);
- Rioleringen;
- Duikers;
- Dammen;
- Labado's;
- Openbare plantsoenen;
- Openbare pleinen en parken;
- Overheidsgebouwen.

In algemene zin kan worden vastgesteld dat het onderhoud van de verschillende kapitaalgoederen niet op orde is. Er is sprake van grote onderhoudachterstanden. De financiële situatie laat echter niet toe dat dit achterstallige onderhoud voortvarend wordt weggewerkt. De begroting bevat een beperkt budget voor regulier onderhoud. Met de eenmalige donatie in oktober 2011 is het mogelijk gebleken Passangrahan volledig te restaureren. Halverwege 2014 was de oplevering en vanaf dat moment vormt dit gebouw weer de huisvesting voor de eilandsraad, griffie, fracties e.d. Het gebouw is inmiddels weer aan onderhoud toe omdat er geen regulier onderhoud volgens een onderhoudsprogramma plaatsvindt.

Middelen voor achterstallig onderhoud van overige kapitaalgoederen zijn slechts marginaal beschikbaar. Er zijn in 2010 afspraken gemaakt met het Rijk over financiële bijdragen aan inhaalslagen wat achterstallig onderhoud betreft (zie Bestuurlijk Akkoord van 22 april 2010,

waarin staat aangegeven dat het Rijk aanvullende middelen zou toereiken als Bonaire meerjaren renovatie en onderhoudsplannen zou aanleveren).

Wegen

Het rapport "Beheer wegen Bonaire (2012-2016)" van CEC/Witteveen & Bos is begin 2017 geactualiseerd. Er is USD 90 miljoen nodig voor het onderhoud van de wegen. Dit is een aanzienlijk bedrag dat het Openbaar Lichaam Bonaire niet kan opbrengen. Naast dit bedrag zal ook een aanzienlijk bedrag benodigd zijn voor de implementatie van een nog te ontwikkelen Waterplan voor Bonaire. Het afvoeren van hemelwater is namelijk belangrijk om de kwaliteit van de wegen te kunnen behouden.

Het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat is in 2018 door het Openbaar Lichaam Bonaire benaderd met het verzoek om zowel een financiële als deskundige bijdrage te leveren aan de voorgenomen inhaalslag met de wegen- en waterplan die in ontwikkeling is. Er is hiermee een goede basis gelegd voor verdergaande besprekingen over een financiële bijdrage van het Rijk. Vanaf mei 2018 wordt door het Openbaar Lichaam Bonaire gewerkt aan een 5 jarig uitvoeringsprogramma Wegen en Water waarbij niet alleen de projecten, kosten en fasering van de uitvoering worden vermeld maar ook de wijze waarop op een duurzame wijze in meerjaren onderhoud wordt voorzien. De verwachting is dat door deze aanpak het Rijk nu wel bereid is de overeenkomst uit 2010 na te komen.

Gebouwen

In 2019 zal voor wat betreft de overheidsgebouwen, inclusief de scholen, een inventarisatie worden gemaakt met vermelding van de bouwtechnische en onderhoudsstaat. Op basis daarvan zal gebaseerd op de prioriteiten een meerjaren renovatieprogramma opgesteld worden en zal inzichtelijk welke orde van grootte het achterstallig onderhoud heeft. Op basis van dit meerjaren renovatieplan zal het Rijk benaderd worden voor een financiële bijdrage voor de uitvoering ervan.

Daarnaast zal ook een onderhoudsplan opgesteld worden voor regulier onderhoud.

Herstel schade n.a.v. Omar (haven)

In 2018 is, in overleg met het ministerie van Infrastructuur & Waterstaat en Port of Amsterdam, gestart met de renovatie van de zuid en middenpier. Een groot deel van de schade is in 2008 veroorzaakt door Omar.

De hier bedoelde werkzaamheden worden gefinancierd door vanuit middelen die voorheen voor integrale wijkaanpak waren bestemd. Verwacht wordt dat de werkzaamheden begin 2019 kunnen worden opgeleverd.

Masterplan Onderwijshuisvesting OLB/RVD

Mede door een flinke rentevrije lening (US\$ 19,1 mln +\$ 6,5 mln) draagt het openbaar lichaam Bonaire financieel flink bij om de onderhoudsachterstanden bij de scholen weggewerkt te krijgen. Het ministerie van Onderwijs & Wetenschappen geeft hier als ministerie het goede voorbeeld door te stellen dat het onderwijs op hetzelfde niveau als in Nederland moet worden gebracht. Het steekt daarin veel energie en middelen, net als in de renovatie en nieuwbouw van de diverse scholen. Nadat het project van de Skol Amplio Papa Cornes werd afgerond, wordt er thans met vereende krachten gewerkt aan de renovatie van de Kolegio Rayo di Solo. Met de

renovatie wordt ook de indeling van de school verbeterd. De multifunctionele en administratieve ruimtes komen op een centralere plek en er komt een nieuw, overdekt sanitair blok bij.

De leerlingen en het onderwijzend personeel zijn al vóór aanvang van de renovatie tijdelijk ondergebracht in de oude schoolgebouwen van Colegio Papa Cornes. Deze gebouwen fungeren voor de duur van het onderwijshuisvestingsprogramma achtereenvolgens voor verschillende scholen als tijdelijke huisvesting. De verhuizing van de school naar de tijdelijke locatie is in goede samenwerking met het Schoolbestuur voorbereid en uitgevoerd.

De renovatie maakt deel uit van het onderwijshuisvestingsplan van Bonaire zoals deze in 2012 tussen het Ministerie van OCW en het openbaar lichaam Bonaire werd ondertekend. Doel van dit programma is om te komen tot schoolhuisvesting die optimaal bijdraagt aan de leerprestaties van de leerlingen.

Paragraaf Bedrijfsvoering

Inleiding

Doelstelling reorganisatie (directiemodel)

In het IVB-programma (juni 2008) is de doelstelling van de reorganisatie als volgt geformuleerd: "De kwaliteit van het bestuurlijk en ambtelijk functioneren is een belangrijke factor voor de ontwikkeling van de levensstandaard en de kwaliteit van het leven voor de bevolking van Bonaire. Mede ingegeven door de staatkundige verandering is de noodzaak ontstaan om de huidige vorm en het functioneren van het overheidsapparaat grondig te herzien en de structuren aan te passen aan de eisen van de moderne tijd.

Dit vereist grootschalige, integrale en complexe aanpassingen in processen en structuren. Bij het bestuur en het management van de nieuwe organisatie zullen deugdelijkheid van bestuur, integriteit, focus op de burger, doeltreffendheid en doelmatigheid centraal staan. Om al deze veranderingen op een gestructureerde en doelmatige wijze plaats te laten vinden zijn zowel een goede inhoudelijke en procesmatige voorbereiding en planning als een gedegen regie van essentieel belang."

Deze reorganisatie had als doel de overheidsorganisatie verder te professionaliseren, zodanig dat de organisatie gaat voldoen aan de eisen die de samenleving van Bonaire tegenwoordig aan haar overheid stelt. Een professionelere overheidsorganisatie met een betere dienstverlening aan de burger, instellingen en bedrijven. De focus daarbij ook op de verbetering van de interne dienstverlening en samenwerking.

Veranderstrategie

Er moet heel veel gebeuren met de beperkte middelen; er zullen keuzes gemaakt moeten worden.

Fasering

In 2009 is gestart met de voorbereiding van de reorganisatie van de ambtelijke organisatie van het openbaar lichaam Bonaire. Het reorganisatieproces is in drie fasen ingedeeld:

Fase 1: Ontwerp nieuwe organisatiemodel (goedkeuring BC december 2009)

Fase 2: Implementatie nieuwe organisatie (afronding mei 2011 met formele invoering per 2 april 2012)

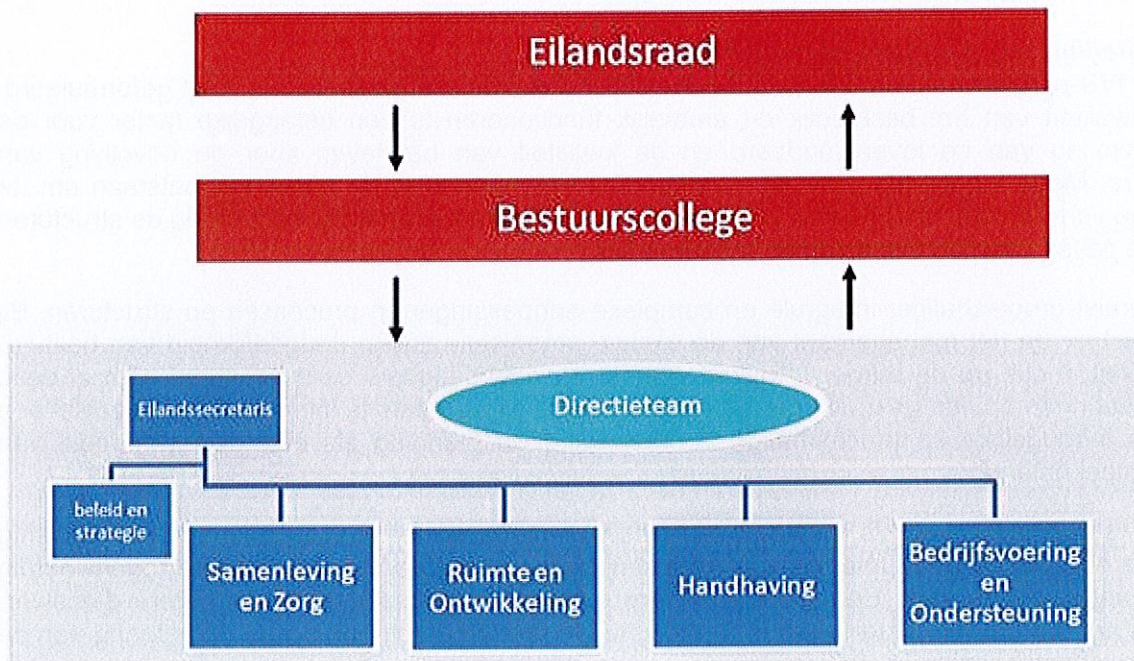
Fase 3: Doorontwikkelen (afronding en fine tuning: is nog gaande).

Na de formalisering in april 2012 zitten we nog in fase 3. Verdere doorontwikkeling, waarbij wordt gewerkt aan de verdere professionalisering van de organisatie, het verbeteren van werkprocessen en aan de cultuur. In deze fase vindt tevens de verdere ontwikkeling van het management en de medewerkers plaats. Ook wordt de bedrijfsvoering in deze fase verder versterkt. Deze fase van doorontwikkeling zal jaren in beslag gaan nemen en heeft vooralsnog geen concrete einddatum.

Hoofdstructuur

De hoofdstructuur van de organisatie ziet er als volgt uit:

Doorontwikkeling (fase 3)

Zes jaar na de invoering van het directiemodel is de doorontwikkeling van de organisatie op vele onderdelen nog gaande en zijn niet overal de werkprocessen geoptimaliseerd. Een en ander heeft te maken met het veelal ontbreken van voldoende kwalitatief geschoold personeel en visie vanuit de organisatie over de te realiseren doelen en de daarbij benodigde middelen en prioritering.

Sinds de invoering van het directiemodel hebben diverse audits, onderzoeken, studies en evaluaties plaatsgevonden waarin ook het functioneren van (delen van) het OLB onder de loep werden genomen. Opeenvolgende bestuurscolleges hebben dit de nodige aandacht gegeven, even de organisatie aan een audit te willen onderwerpen. Dit om het functioneren en daarmee de resultaten van de organisatie te verbeteren. Wel heeft het bestuurscollege door KPMG een onderzoek doen uitvoeren naar het functioneren van het apparaat. Dit rapport is uitgevoerd door enquêtes/intervies te houden onder de directies en diverse afdelingen. Het bestuurscollege heeft kennis genomen van de inhoud en de aanbevelingen van dit rapport.

De klantoriëntatie van het OLB was en is nog teveel gericht op de interne organisatie en onvoldoende op de vragen en de behoeften van de burgers (ook ondernemers en instellingen) van Bonaire. Het hebben en dragen van verantwoordelijkheid gaat helaas nog onvoldoende hand in hand binnen het OLB. De tendens om de eigen verantwoordelijkheden steeds bij een ander neer te leggen schijnt organisatiebreed toe te nemen, met alle gevolgen van dien.

Sinds de invoering van het directiemodel zijn er vanuit nagenoeg alle directies voorstellen gedaan tot aanpassing van hun structuur. Deze structuraanpassingen hebben veelal te maken met het beter doen aansluiten van de organisatiestructuur en werkwijze op de dienstverlening

aan de klanten en of het bewerkstelligen van een optimalere output en of samenwerking tussen organisatieonderdelen.

De reeds in 2015 door de directie T&H in gezette aanpassing van haar organisatiestructuur is nog in volle gang. Doel van deze aanpassing is om de span of control van de leidinggevenden te verminderen, door het aantal coördinatoren te vermeerderen. Het is nu zaak om met de leidinggevenden en medewerkers de door de directie geïnitieerde plannen/voorstellen te bespreken en tot uitvoering te brengen.

Bij de directie R&O is per 1 augustus 2017 een interim manager aangetrokken om de directie aan te sturen. Deze is voortvarend van start gegaan om de achterstanden op het gebied van vooral de infrastructuur aan te pakken. Het reeds jaren spelende aandachtspunt van het onvoldoende op elkaar ingespeeld zijn en samenwerken van de 3 afdelingen binnen de directie doet nog steeds opgeld. Kern van dit probleem is deels gelegen in de richtinggevende- en aanstuuringscapaciteit van de managers en het onvoldoende op hun taken geëquipeerd zijn van de medewerkers. Reeds in 2013 is door een externe adviseur aangetoond dat de opsplitsing van beleid, realisatie/planning en uitvoering leidt tot onvoldoende samenhang en sense of urgency binnen de directie. Door de opsplitsing ontbreekt het veelal aan controle op dan wel toetsing van de uitvoering van projecten. Er is in augustus 2017 een interim directeur aangesteld die de reorganisatie moet afronden.

Voor 2018 waren de prioriteiten van de directie onder andere het verbeteren van de interne samenwerking en samenhang, het wegwerken van achterstanden en daarmee verbeteren van de dienstverlening en terugdringen van het aantal klachten. Daarnaast is vanwege een aantal incidenten, waarbij de ambtelijke integriteit ter discussie stond, vanuit het bestuur nadrukkelijk aandacht gevraagd voor integriteit. In augustus 2017 heeft het bestuur een schrijven doen uitgaan naar alle medewerkers van het OLB om zich te houden aan de gedragscode en het beleid rond nevenactiviteiten. Daarnaast heeft men specifiek de medewerkers van de directies T&H en R&O aangeschreven om hen in het kader van de nevenactiviteiten een verbod op te leggen op het maken van bouwtekeningen voor particulieren en bedrijven.

Nog steeds profileert de directie Samenleving & Zorg zich als een actieve directie op het gebied van zowel samenlevingsopbouw als de aanpak van sociaal economische en maatschappelijke vraagstukken. Ook in 2017 heeft de directie diverse activiteiten uitgevoerd en opgezet. De directie heeft voor het openbaar lichaam Bonaire de beleidsmatige regie over zaken als de publieke gezondheidszorg, welzijn, educatie, sport en maatschappelijke ontwikkeling. Binnen de directie blijft echter de regievoering een zorgpunt, daar men geneigd is de uitvoering zelf ter hand te nemen in plaats van middels (ontwikkelde) kaders deze uit te besteden aan marktpartijen.

De directie B&O heeft al jaren te kampen met het ontbreken van een directeur. Dit wordt iets minder gevoeld omdat betreffende faciliterende, advieserende en beleidsontwikkende organisatieonderdelen reeds voor de reorganisatie al min of meer zelfstandig functioneerden. Een aandachtspunt blijft daardoor de interne samenhang binnen deze directie. De nieuwe directeur, die start op 1 december 2018, zal zich behalve op diverse verbetermogelijkheden binnen de respectievelijke afdelingen ook deze interne samenhang richten.

Sinds enige jaren wordt vanuit diverse afdelingen gewerkt aan het aanpassen van de interne organisatie. Voorbeelden daarvan zijn de afdelingen Communicatie, ICT en Facilitaire zaken. Binnen de afdeling Financiën wordt al enige jaren gewerkt aan het verbeteringsproces.

Ook voor de Staf- en Bestuursorganen is het samenspel met de ambtelijke organisatie een uitdaging gebleken. Een en ander heeft te maken met de betrekkelijk onbekendheid van de politieke adviseurs met de ambtelijke organisatie en anderzijds het veelal ontbreken van kennis en kunde op de specifieke deelterreinen. Daarnaast vormt ook de politieke instabiliteit een reden voor het ontwikkelen van de benodigde expertise en vaardigheden in processen en procedure in een politieke arena.

Vanuit de griffie dient een visie- en organisatieontwikkelingdocument aan de eilandsraad te worden voorgelegd, om daarmee ook definitief de formatie van dit organisatieonderdeel vast te kunnen stellen.

Al met al kan gesteld worden dat het ontbreken van voldoende gekwalificeerd personeel, sturing op de te behalen resultaten en de middelen daartoe de OLB-organisatie parten speelt bij het realiseren van haar doelstellingen en de vraag of het directiemodel de dienstverlening met de burgers heeft verbeterd. Praktisch alle directies en afdelingen hebben te maken met het ontbreken van gekwalificeerd personeel. Het blijft voor het OLB een uitdaging om het beperkt aanwezig gekwalificeerd personeel effectief in te zetten en te laten renderen. Het bewust en correct inzetten van de werving en selectie en de functionerings- en beoordelings-systematiek zijn daarbij een belangrijke voorwaarde.

Als organisatie zullen we meer moeten investeren in het aanwezige personeel, zodat zij in de vaart der volkeren de noodzakelijke ontwikkelingen kunnen blijven volgen. Ook dient de aandacht voor de medewerkers die de noodzakelijke ontwikkelingen niet willen en of kunnen volgen geïntensiveerd te worden. De organisatie is bereid middels trainingen, begeleidingstrajecten, coaching en intervisie, maar ook door het begeleiden en aantrekken van ter zake kundig management te investeren in het personeel.

Realisatie van aandachtspunten met betrekking tot personeelsbeleid / organisatieontwikkeling:

1. Verder stroomlijnen van belangrijke werkprocessen
De werkprocessen van de diverse directies/afdelingen dient nog opgepakt te worden. Bij een aantal afdelingen zoals binnen de directie B&O is reeds een start gemaakt. Doch dit dient nog structureel plaats te vinden. Door de werkdruk van de accountmanagers zijn dit soort processen niet opgepakt. Het verdient aanbeveling om deze processen indien mogelijk uit te besteden.
2. Managementontwikkeling
Managementontwikkeling blijft een aandachtspunt. In 2015 en 2016 hebben alle managers binnen het OLB kunnen deelnemen aan het MD-traject. Om de komende jaren de vruchten hiervan te kunnen plukken is het noodzakelijk dat ook bij het bestuur en de top van de organisatie de sense of urgency aanwezig is en zij bereid zijn te investeren in het management door o.a. regelmatig voeren van resultaatgerichte gesprekken, coaching en het functioneren en beoordelen als serieuze managementtool in te zetten. Daarbij dient ook aandacht besteed te worden aan de vakinhoudelijke expertise en de essentiële basisvaardigheden van leidinggevendenden.
3. Personeelsontwikkeling
Het informeren van onze medewerkers over hun rechten en plichten vereist continue aandacht. Over het algemeen kennen medewerkers hun rechten zeer goed, maar schijnen

zij minder op de hoogte te zijn van hun plichten. Het aanspreken van de medewerkers op hun plichten blijft een aandachtspunt van de leidinggevenden. Van belang is dat de medewerkers zich bewust zijn van wat er van hen wordt verwacht, wat hun eigen gedrag is en hoe zij daar verandering in aan kunnen brengen:

- **Klantgerichtheid:** De dienstverlening aan de klanten is en blijft een speerpunt van de organisatie en was en blijft een ontwikkelingspunt van de organisatie
- **integriteit:** De gedragscode is eind 2016 door het BC vastgesteld en is in 2017 uitgerold binnen de organisatie. De afdeling P&O heeft daartoe presentaties verzorgd. Daarnaast zijn, zoals eerder aangegeven onder invloed van enkele incidenten, de medewerkers middels een schrijven gewezen op het zich houden aan de gedragscode en het beleid rondom nevenactiviteiten. De medewerkers hebben daarbij voor ontvangst van deze documenten moeten tekenen.
- **Samenwerken:** voor zover de accountmanagers P&O kunnen stellen hebben zij dit als thema bespreekbaar gemaakt binnen het MT van hun directie.
- **resultaatgerichtheid/outputsturing.** Getracht is om dit onder andere via de functionerings- en beoordelingssystematiek aan de orde te stellen en in te voeren. Het opstellen van werkafspraken aan het begin van het jaar is door de afdeling P&O nadrukkelijk gestimuleerd. Op basis van dit document kunnen leidinggevenden en medewerkers hun onderlinge afspraken monitoren en gedurende het jaar bespreken en waar nodig aanpassen.
- **nemen en dragen van verantwoordelijkheid,** dit door het zo laag mogelijk in de organisatie neerleggen van verantwoordelijkheden en besluitvorming. Dit heeft te maken met de rolopvatting en ruimte die de leidinggevende geeft om hierover in gesprek te gaan.
- **vaktechnische- en persoonlijke ontwikkeling.** Dit vindt nu nog onvoldoende planmatig plaats en is te incidenteel.

Alle bovenstaande aspecten zijn door de accountmanagers P&O, waar mogelijk, aan de orde gesteld tijdens de MT's en bilaterale gesprekken met mt-leden van hun directies.

Versterken ambtelijk - bestuurlijke relatie

Het verbeteren van de ambtelijk bestuurlijke communicatie was ook in 2017 een aandachtspunt. De binnen de organisatie aanwezige uitwisselingsplatforms (directie- en managementteam) geven nog onvoldoende invulling aan deze noodzakelijke bestuurlijk/ambtelijke informatie-uitwisseling/afstemming en controle op de uitvoering.

4. Versterken communicatie

Door het houden van periodiek overleg met de directeuren en afdelingshoofden is getracht aan de onderlinge afstemming tussen hieraan sturing te geven en te peilen welke ontwikkelingen en behoeften aanwezig zijn. De afdeling communicatie dient echter om optimaal te kunnen inspelen op de interne en externe behoeften en ontwikkelingen versterkt te worden. Nu is de afdeling sterk onderbemenst.

Aanvullend op bovenstaande aandachtspunten wordt er, in overleg met staatssecretaris Knops en medewerkers van het ministerie van BZK gewerkt aan het document "Beleidsprioriteiten OLB 2018 - 2020". Daarin o.a. aandacht voor "Versterking Bestuurskracht" en "Goed Financieel Beheer". Dit wordt onderdeel, samen met de regio-envelop projecten, van een bestuursakkoord waarin de afspraken tussen het OLB en Den Haag zijn vastgelegd.

Formatie Directies

De formatie van het OLB telde op 1 oktober 2018 322 medewerkers. Daarmee is de formatie ten opzichte van 1 januari 2018 afgenomen met 7 personen.

	KW1	KW2	KW3
Bezetting begin kwartaal	329	330	327
In dienst getreden	2	1	6
Uit dienst getreden	1	4	11
Bezetting einde kwartaal	330	327	322

Bij het invullen van vacatures is het afgelopen jaar steeds rekening gehouden met de beperkte financiële middelen en de aanwezige ruimte binnen de begroting. Ook in 2019 zullen de beperkte middelen hun weerslag hebben op het invullen van vacatures. Tegelijkertijd dient ook een lans gebroken te worden om te komen tot een efficiëntere inzet van het aanwezige personeel en bij de werving en selectie meer te focussen op het aantrekken van gekwalificeerde medewerkers.

Leeftijdopbouw OLB per 1 oktober 2018

Het OLB is een tamelijk oude organisatie. Daarmee bedoelen we dat de gemiddelde leeftijd van de organisatie erg hoog ligt. Op 1 oktober 2018 was slechts 23,4% van de medewerkers van het OLB jonger dan 45 jaar. Daarentegen was 40,5% van het personeel tussen de 45 en 55 jaar en 36,1% ouder dan 55 jaar. De uitdaging blijft dan ook om de komende jaren een verjonging van de organisatie na te streven.

Het in november 2016 in samenwerking met het ministerie van BZK gestarte TOP Bonaire project heeft een vervolg gekregen in 2017 van een tweede groep medewerkers vanuit het OLB die daarin participeren. In tegenstelling tot het eerste project stond dit vervolgproject ook open van HBO en WO opgeleide medewerkers van boven de 40 jaar. In 2018 is, zoals het nu er naar uitziet, een laatste TOP groep vanuit het OLB gestart. Voor 2019 en later betekent dit dat de focus van het project verlegd dient te worden naar de grote MBO-groep binnen de organisatie. Vanuit dit TOP Bonaire project is ook in 2017 een traineeprogramma gestart. Dit heeft in september 2017 geleid tot de plaatsing van één trainee binnen het OLB. In 2018 zijn 3 trainees binnen de OLB organisatie geplaatst. De animo onder de directies voor het binnenhalen van trainees is groot.

Vanuit dit TOP Bonaire project is ook in 2017 een traineeprogramma gestart. Dit heeft in september 2017 geleid tot de plaatsing van één trainee binnen het OLB. In 2018 zijn 3 trainees binnen de OLB organisatie geplaatst. De animo onder de directies voor het binnenhalen van trainees is groot.

Paragraaf Deelnemingen

Inleiding

Een deelneming is een privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisatie waarin het openbaar lichaam een bestuurlijk en/of een financieel belang heeft. Een financieel belang is een aan de deelneming ter beschikking gesteld bedrag dat niet verhaalbaar is indien de deelneming failliet gaat onderscheidelijk het bedrag waarvoor aansprakelijkheid bestaat indien de deelneming haar verplichtingen niet nakomt. Bestuurlijk belang is zeggenschap, hetgeen tot uiting wordt gebracht in de Algemene Vergadering voor Aandeelhouders.

Beleidsuitgangspunten

Nadat de jaarrekeningen van de diverse vennootschappen en stichtingen zijn vastgesteld kan het openbaar lichaam een deelnemingenbeleid gaan ontwikkelen waarbij er meer inzicht kan worden verkregen in het reilen en zeilen van de diverse stichtingen en vennootschappen. Hierbij zal er tevens aandacht worden besteed aan het ontwikkelen van een dividendbeleid (dit is momenteel in ontwikkeling). Door diverse ontwikkelingen wordt er de laatste jaren door geen van de vennootschappen dividend uitgekeerd.

Er wordt gewerkt aan het wegwerken van de achterstanden op een zo'n kort mogelijke termijn. Het openbaar lichaam kan binnen afzienbare tijd de jaarrekeningen van 2015 van de diverse overheidsbedrijven en stichtingen verwachten. Deze zijn thans met een grote inhaalslag bezig om de hun toegekende taken naar behoren uit te kunnen voeren zo ook het op tijd aanleveren van de jaarverslagen en –rekeningen. De meeste overheidsvennootschappen hebben moeite om hun jaarstukken aangeleverd te krijgen van de accountant.

De doelstelling van het beleid inzake “deelnemingen” is om een goede afweging te maken bij de vraag of bepaalde taken voor verzelfstandiging in aanmerking komen en of het gewenst is hiervoor een deelneming aan te gaan c.q. een stichting op te richten. Deze afweging is ook noodzakelijk bij het afstoten c.q. liquideren van deelnemingen vanwege andere redenen.

De deelnemingen zijn ingedeeld volgens onderstaande verschijningsvormen, cq rechtspersonen;

Vennootschappen

Een deelneming in een vennootschap betreft een naamloze vennootschap (NV) waarin het openbaar lichaam aandelen heeft. Besloten Vennootschappen kent Bonaire niet.

Stichtingen

Een andere vorm van deelnemingen wordt gevormd door stichtingen. Alleen die stichtingen waarin het openbaar lichaam een bestuurlijk of een financieel belang hebben, niet zijnde een subsidierelatie, vallen in dit kader onder de term “deelnemingen”.

Naam vennootschap	Vestigingsplaats	Beleidsveld
Bonaire Holding Maatschappij NV	Bonaire	beheer overheids NV's
Bonaire International Airport NV	Bonaire	international luchthaven
Bonaire Management Group NV	Bonaire	management
Bonaire Wagenpark NV	Bonaire	openbaar vervoer
Bonaire Laboratorium (BONLAB NV)	Bonaire	volksgezondheid
Dutch Eagle Express NV	Bonaire	algemene middelen

Tourism Corporation Bonaire	Bonaire	toerisme
Stichting Beheer en Exploitatie Sportterreinen	Bonaire	sport
Stichting Diatel Bonaire	Bonaire	volksgezondheid
Ontwikkelingsbank Nederlandse Antillen	Curacao	economische ontwikkeling
Stichting FINEB	Bonaire	studiefinanciering
Fundashon Karpata	Bonaire	verslavingszorg
Fundashon Marcultura	Bonaire	visserij
Fundashon Wegá di Number	Bonaire	sport, cultuur, charitatief werk en onderwijs
Stichting Bonaire International Sailing Regatta	Bonaire	sport, toerisme
Water- en Energiebedrijf Bonaire NV	Bonaire	nutsvoorziening water en energie
Exploitatiemaatschappij Fast Ferries NV	Bonaire	algemene middelen
Oil Trading Bonaire NV	Bonaire	opslag en doorverkoop olie
Bonaire Overheidsgebouwen NV	Bonaire	Eigendom en beheer overheidsgebouwen
Selibon NV	Bonaire	afvalstoffenketenbeheer
Telefonia Bonairiano NV	Bonaire	telecommunicatiediensten

Naar aanleiding van een inventarisatie door het CBS is op 23 december 2013 een brief ontvangen van het CBS inzake de lijst met NV's en stichtingen die deel uitmaken van de collectieve sector (zie "Paragraaf Collectieve sector"). Een aantal daarvan is "slapend". Daarin vinden om diverse redenen geen activiteiten meer plaats waardoor het voor de hand ligt om deze te liquideren. Dit proces is nog niet in gang gezet. Eén van de belangrijkste stichtingen in dit kader is de stichting FINEB. Eind december 2016 heeft een definitieve afrekening met FINEB plaatsgevonden. Alle onder haar beheer zijnde middelen zijn aan het openbaar lichaam overgemaakt. Mede naar aanleiding van het vorenstaande, zijn er reeds stappen gezet in het opstarten van het proces om voornoemde stichting te liquideren.

De Ontwikkelingsbank van de Nederlandse Antillen NV heeft ten doel de totstandkoming te bevorderen van de projecten welke naar het oordeel van de Bank voor de economische ontwikkeling van de Nederlandse Antillen van belang zijn. De Bank heeft tevens ook ten doel om een evenwichtige economische ontwikkeling van de eilanden van de voormalige Nederlandse Antillen te bevorderen. Na de opsplitsing van de Nederlandse Antillen in oktober 2010 zijn de statuten van voornoemde entiteit op dit punt nog niet aangepast. Bonaire had ten tijde van de statutenwijziging in 2007, 1.500 aandelen.

Op Bonaire is in 1992 de Loterijverordening Bonaire (AB 1992, no. 14) in werking getreden. Het is altijd de bedoeling geweest van de wetgever om de zorg voor het loterijwezen neer te leggen bij de eilandgebieden en niet bij de centrale overheid (destijds het Land de Nederlandse Antillen). De eilandgebieden hadden ieder reeds hun eigen wettelijke voorziening getroffen, waarnaar ook werd gehandeld. De door de wetgever (Nederland) ingevoerde 10 % vergunningsrecht druist regelrecht in tegen de reeds door de lokale wetgever (openbaar lichaam Bonaire) genomen beslissingen. De conclusie kan dan ook worden getrokken dat een en ander berust op een misslag. De Loterijverordening 1909 had nimmer de status van BES-

wet mogen krijgen. De Loterijwet BES dient derhalve te worden ingetrokken. Omdat de abusievelijke invoering van deze wet per 2011 heeft plaatsgevonden, dient de intrekking met terugwerkende kracht te geschieden. Hieromtrent zijn er gesprekken gevoerd met medewerkers van het ministerie van Veiligheid en Justitie in juni 2014. In dit verband zijn er een aantal afspraken gemaakt. De Fundashon Wegá di Number Bonaire heeft een aanzet gedaan en aangeboden aan het Ministerie van Veiligheid en Justitie voor wat betreft wetsvoorstellen met betrekking tot de volgende onderwerpen:

- Een wijziging om het organiseren van verschillende soorten loterijen toe te staan;
- Een wijziging van het percentage speelvergunningsrecht;
- Een mogelijkheid voor de openbare lichamen om het percentage speelvergunningsrecht aan te passen;
- Inwerkingtreding van voornoemde wijzigingen met terugwerkende kracht.

Paragraaf Grondbeleid

Inleiding

Volgens artikel 14 van het Besluit Begroting en Verantwoording openbare lichamen BES dienen de openbare lichamen over een paragraaf grondbeleid te beschikken waarin het grondbeleid wordt weergegeven. De belangrijkste redenen hiervoor is de transparantie, het financieel belang en om nader invulling te kunnen geven aan het uitvoeren van beleidsvoornemens in het kader van huisvesting, woningbouw, bedrijven, terreinen en infrastructuur.

Er is inmiddels een Nota Grondbeleid die door het Bestuurscollege vastgesteld is en ter vaststelling aangeboden is aan de eilandsraad. Bij de behandeling in de vaste commissie van de eilandsraad is verzocht om een aantal aanpassingen aan te brengen en de Nota wederom ter vaststelling aan de raad aan te bieden.

Deze aanpassingen zijn inmiddels aangebracht maar overwogen wordt om een aantal scenarios van exploitatieberekeningen toe te voegen aan het rapport om zodoende inzichtelijk te maken wat de gevolgen van een effectief grondbeleid kan betekenen voor de inkomsten van de overheid. Het huidige rapport laat dit namelijk niet zien.

Eind 2018 begin 2019 zal het grondbeleid ter vaststelling aangeboden worden aan de eilandsraad.

Paragraaf Collectieve sector

Pas eind december 2013 is de definitieve lijst van instellingen die in 2011 en 2012 tot de collectieve sector behoren door het Centraal Bureau voor de Statistiek ontvangen.

Na 2012 zijn de volgende nieuwe entiteiten door het openbaar lichaam Bonaire opgericht:

- Stichting Openbaar Onderwijs Bonaire, opgericht 19-11-2012;
- Stichting Kadaster en Openbare Registers Bonaire opgericht 19-12-2013
- Stichting Monumentenfonds Bonaire, opgericht 2-12-2016.

Duidelijk is dat in de lijst van het CBS, instellingen voorkomen die al lange tijd niet meer operationeel zijn (slapende NV's en stichtingen). Alhoewel het thans geen prioriteit geniet zal het openbaar lichaam al het mogelijke doen om op korte termijn het proces op te starten om daar waar nodig definitief een aanvang te maken met het liquideren van stichtingen en overheids nv's die niet meer operationeel zijn.

Er zijn vanuit het CBS geen instructies ontvangen van wat het voor de geregistreerde instellingen betekent c.q. wat er van deze instellingen wordt verwacht als het gaat om informatieverstrekking e.d. Wel is bekend dat het Cft zal toetsen of de collectieve sector voldoet aan de wettelijke eis m.b.t. de rentelastnorm.

In de lijst zijn naast het openbaar lichaam, de volgende instellingen terug te vinden:

- Bonaire Holding Maatschappij (BHM) N.V.;
- Bonaire Management Group N.V.;
- Bonaire Overheidsgebouwen N.V.;
- Bonaire Wagenpark;
- Fundashon Marcultura;
- Fundashon Sedrebo;
- Stichting beheer Kompleho Deportivo Bonaire;
- Studiefondsen en Studiebeurzen (FINEB);
- Tourist Corporation Board N.V. (TCB – Tourism Corporation Bonaire);
- Wegenfonds Bonaire.

Om aan artikel 15 van het “Besluit Begroting en Verantwoording openbare lichamen BES” te kunnen voldoen, zijn alle rechtspersonen doende met een inhaalslag voor wat betreft hun jaarverslagen en jaarrekeningen. Naar verwachting zal de inhaalslag medio 2018 voltooid zijn. Hierna kan uitvoering worden gegeven aan alle onderdelen van het bepaalde in artikel 15.

BEGROTING VAN DE UITGAVEN EN INKOMSTEN

VAN HET OPENBAAR LICHAAM BONAIRE

VOOR HET DIENSTJAAR 2019

BELEIDSDEEL

BEGROTING VAN DE UITGAVEN EN INKOMSTEN

VAN HET OPENBAAR LICHAAM BONAIRE

VOOR HET DIENSTJAAR 2019

BELEIDSDEEL

Gewone dienst

Lasten
in \$

Functie categorie	Omschrijving	Uitgaven volgens de laatst opge- maakte jaarrekening	Geraamde uitgaven van het dienstjaar	Geraamde uitgaven van het dienstjaar	Geraamde uitgaven van het dienstjaar	Geraamde uitgaven van het dienstjaar	Geraamde uitgaven van het dienstjaar
		2017	2018 incl 1ste wijziging	2019	2020	2021	2022
HOOFDFUNCTIE 0 - ALGEMEEN BESTUUR							
Functie 001 - BESTUURSORGANEN		1,785,419	2,032,614	2,189,453	2,126,346	2,124,153	2,116,597
Functie 002 - BESTUURSAPPARAAT		11,574,295	14,225,649	13,538,482	13,486,876	13,420,514	13,420,514
Functie 003 - BURGERZAKEN		994,867	1,126,429	1,011,681	929,681	949,681	929,681
Functie 020 - EIGENDOMMEN NIET VOOR DE OPENBARE DIENST BESTEMD		1,083,406	1,146,010	1,223,991	1,223,991	1,223,991	1,223,991
Totaal uitgaven hoofdfunctie 0		15,437,987	18,530,702	17,963,607	17,766,894	17,718,339	17,690,783
Totaal inkomsten hoofdfunctie 0		3,843,789	3,460,359	3,654,982	3,633,982	3,633,982	3,633,982
Nadelig saldo hoofdfunctie 0		11,594,197	15,070,343	14,308,625	14,132,912	14,084,357	14,056,801
HOOFDFUNCTIE 1 - OPENBARE ORDE EN VEILIGHEID							
Functie 120 - BRANDWEER EN RAMPENBESTRIJDING		0	0	0	0	0	0
Functie 130 - RAMPENBESTRIJDING		94,762	199,973	116,650	116,650	116,650	116,650
Functie 140 - OVERIGE BESCHERMENDE MAATREGELEN		1,078,517	979,348	967,186	967,186	967,186	967,186
Totaal uitgaven hoofdfunctie 1		1,173,279	1,179,321	1,083,836	1,083,836	1,083,836	1,083,836
Totaal inkomsten hoofdfunctie 1		1,275,864	230,473	147,150	147,150	147,150	147,150
Nadelig saldo hoofdfunctie 1		0	948,848	936,686	936,686	936,686	936,686
HOOFDFUNCTIE 2 - VERKEER, VERVOER EN WATERSTAAT							
Functie 200 - ALGEMEEN BEHEER DROB		0	0	0	0	0	0
Functie 210 - WEGEN, STRATEN PLEINEN		2,605,412	4,080,978	2,809,782	2,806,998	2,800,917	2,800,917
Functie 211 - VERKEERSMAATREGELEN TE LAND		99,126	153,836	155,395	155,395	155,395	155,395
Functie 222 - VERKEERSMAATREGELEN TE WATER		1,371,466	1,585,320	1,565,820	1,565,820	1,565,820	1,565,820
Functie 230 - LUCHTVAART		0	0	0	0	0	0
Totaal uitgaven hoofdfunctie 2		4,076,004	5,820,134	4,530,996	4,528,212	4,522,131	4,522,131
Totaal inkomsten hoofdfunctie 2		1,844,450	2,101,105	1,612,300	1,612,300	1,612,300	1,612,300
Nadelig saldo hoofdfunctie 2		2,231,555	3,719,029	2,918,696	2,915,912	2,909,831	2,909,831
HOOFDFUNCTIE 3 - ECONOMISCHE ZAKEN							
Functie 300 - ECONOMISCHE ZAKEN		844,399	975,193	948,154	948,154	948,154	948,154
Functie 310 - HANDEL EN INDUSTRIE		488,243	392,505	131,545	129,694	127,834	127,834
Functie 341 - OVERIGE AGRARISCHE ZAKEN, JACH' EN VISSERIJ		803,956	870,407	875,228	875,228	875,228	875,228
Totaal uitgaven hoofdfunctie 3		2,136,598	2,238,105	1,954,928	1,953,077	1,951,217	1,951,217
Totaal inkomsten hoofdfunctie 3		468,627	640,160	394,200	394,200	394,200	394,200
Nadelig saldo hoofdfunctie 3		1,667,971	1,597,945	1,560,728	1,558,877	1,557,017	1,557,017

Gewone dienst							Baten in \$
Functie categorie	Omschrijving	Inkomsten volgens de laatst opge- maakte jaarrekening	Geraamde Inkomsten van het dienstjaar	Geraamde inkomsten van het dienstjaar	Geraamde inkomsten van het dienstjaar	Geraamde inkomsten van het dienstjaar	Geraamde inkomsten van het dienstjaar
		2017	2018 incl 1ste wijziging	2019	2020	2021	2020
HOOFDFUNCTIE 0 - ALGEMEEN BESTUUR							
Functie 001 - BESTUURSORGANEN		19,038	16,182	37,182	16,182	16,182	16,182
Functie 002 - BESTUURSAPPARAAT		633,411	711,550	486,500	486,500	486,500	486,500
Functie 003 - BURGERZAKEN		422,887	533,327	392,000	392,000	392,000	392,000
Functie 020 - EIGENDOMMEN NIET VOOR DE OPENBARE DIENST BESTEMD		2,768,453	2,199,300	2,739,300	2,739,300	2,739,300	2,739,300
Totaal inkomsten hoofdfunctie 0		3,843,789	3,460,359	3,654,982	3,633,982	3,633,982	3,633,982
Totaal uitgaven hoofdfunctie 0		15,437,987	18,530,702	17,963,607	17,766,894	17,718,339	17,690,783
Voordelig saldo hoofdfunctie 0		0	0	0	0	0	0
HOOFDFUNCTIE 1 - OPENBARE ORDE EN VEILIGHEID							
Functie 120 - BRANDWEER EN RAMPENBESTRIJDING		0	0	0	0	0	0
Functie 130 - RAMPENBESTRIJDING		115,385	198,473	115,150	115,150	115,150	115,150
Functie 140 - OVERIGE BESCHERMENDE MAATREGELEN		1,160,479	32,000	32,000	32,000	32,000	32,000
Totaal inkomsten hoofdfunctie 1		1,275,864	230,473	147,150	147,150	147,150	147,150
Totaal uitgaven hoofdfunctie 1		1,173,279	1,179,321	1,083,836	1,083,836	1,083,836	1,083,836
Voordelig saldo hoofdfunctie 1		102,584	0	0	0	0	0
HOOFDFUNCTIE 2 - VERKEER, VERVOER EN WATERSTAAT							
Functie 200 - ALGEMEEN BEHEER DROB		0	0	0	0	0	0
Functie 210 - WEGEN, STRATEN PLEINEN		7,353	0	0	0	0	0
Functie 211 - VERKEERSMAATREGELEN TE LAND		103,752	87,000	87,000	87,000	87,000	87,000
Functie 222 - VERKEERSMAATREGELEN TE WATER		1,733,345	2,014,105	1,525,300	1,525,300	1,525,300	1,525,300
Functie 230 - LUCHTVAART		0	0	0	0	0	0
Totaal inkomsten hoofdfunctie 2		1,844,450	2,101,105	1,612,300	1,612,300	1,612,300	1,612,300
Totaal uitgaven hoofdfunctie 2		4,076,004	5,820,134	4,530,996	4,528,212	4,522,131	4,522,131
Voordelig saldo hoofdfunctie 2		0	0	0	0	0	0
HOOFDFUNCTIE 3 - ECONOMISCHE ZAKEN							
Functie 300 - ECONOMISCHE ZAKEN		82,056	60,000	75,000	75,000	75,000	75,000
Functie 310 - HANDEL EN INDUSTRIE		377,026	573,960	313,000	313,000	313,000	313,000
Functie 341 - OVERIGE AGRARISCHE ZAKEN, JACHT EN VISSERIJ		9,545	6,200	6,200	6,200	6,200	6,200
Totaal inkomsten hoofdfunctie 3		468,627	640,160	394,200	394,200	394,200	394,200
Totaal uitgaven hoofdfunctie 3		2,136,598	2,238,105	1,954,928	1,953,077	1,951,217	1,951,217
Voordelig saldo hoofdfunctie 3		0	0	0	0	0	0

Gewone dienst

Functie categorie	Omschrijving	Lasten in \$					
		Uitgaven volgens de laatst opge- maakte jaarrekening	Geraamde uitgaven van het dienstjaar	Geraamde uitgaven van het dienstjaar	Geraamde uitgaven van het dienstjaar	Geraamde uitgaven van het dienstjaar	Geraamde uitgaven van het dienstjaar
		2017	2018 incl 1ste wijziging	2019	2020	2021	2022
HOOFDFUNCTIE 4 - ONDERWIJS							
Functie 400 - ALGEMEEN BEHEER		865,801	767,455	813,584	813,584	813,584	813,584
Functie 410 - OPENBAAR FUNDEREND ONDERWIJS		0	0	0	0	0	0
Functie 411 - BIJZONDER FUNDEREND ONDERWIJS		0	0	0	0	0	0
Functie 430 - OPENBAAR BUITENGEWOON ONDERWIJS		0	0	0	0	0	0
Functie 460 - BIJZONDERE SCHOLENGEMEENSCHAPPEN VOOR MEER DAN EEN VAN VOORGAANDE FUNCTIES		0	0	0	0	0	0
Functie 480 - GEMEENSCHAPPELIJKE UITGAVEN / INKOMSTEN VAN HET ONDERWIJS		948,630	917,868	1,036,974	1,031,105	1,025,241	1,025,241
Functie 482 - VOLWASSENENEDUCATIE		659,301	695,174	695,301	695,301	695,301	695,301
Totaal uitgaven hoofdfunctie 4		2,473,732	2,380,497	2,545,859	2,539,990	2,534,126	2,534,126
Totaal inkomsten hoofdfunctie 4		8,730	7,800	7,800	7,800	7,800	7,800
Nadelig saldo hoofdfunctie 4		2,465,002	2,372,697	2,538,059	2,532,190	2,526,326	2,526,326
HOOFDFUNCTIE 5 - CULTUUR EN RECREATIE							
Functie 510 - OPENBAAR BIBLIOTHEEKWERK		409,304	447,407	415,909	415,909	415,909	415,909
Functie 530 - SPORT		1,996,102	2,065,971	1,496,088	1,394,441	1,392,792	1,392,792
Functie 540 - KUNST		1,209,215	925,290	925,964	925,964	925,964	925,964
Functie 541 - OUDHEIDKUNDE/MUSEA		2,363	6,990	6,990	6,990	6,990	6,990
Functie 560 - MAATSCHAPPELIJKE LEEFBAARHEID EN OPENLUCHT RECREATIE		2,363,617	2,285,494	2,167,186	2,167,186	2,167,186	2,167,186
Functie 580 - OVERIGE CULTUUR EN RECREATIE		0	0	0	0	0	0
Totaal uitgaven hoofdfunctie 5		5,980,600	5,731,152	5,012,136	4,910,489	4,908,840	4,908,840
Totaal inkomsten hoofdfunctie 5		24,340	70,429	0	0	0	0
Nadelig saldo hoofdfunctie 5		5,956,260	5,660,723	5,012,136	4,910,489	4,908,840	4,908,840
HOOFDFUNCTIE 6 - SOCIALE VOORZIENINGEN EN MAATSCHAPPELIJKE DIENSTVERLENING							
Functie 600 - ALGEMEEN BEHEER		935,855	1,778,748	1,183,329	1,183,329	1,183,329	1,183,329
Functie 610 - ONDERSTANDVERLENING		0	0	0	0	0	0
Functie 611 - WERKGELEGENHEID		458,746	544,049	0	0	0	0
Functie 620 - MAATSCHAPPELIJKE BEGELEIDING EN ADVIES		0	0	0	0	0	0
Functie 630 - SOCIAAL CULTUREEL WERK JEUGD- EN JONGEREN WERK		3,813,887	3,585,531	2,841,221	2,841,221	2,841,221	2,841,221
Functie 640 - BEJAARDENZORG		272,556	361,385	45,590	45,590	45,590	45,590
Functie 650 - KINDEROPVANG		661,546	565,219	319,281	319,281	319,281	319,281
Functie 651 - DAGOPVANG GEHANDICAPTEN		117,013	125,724	45,994	45,994	45,994	45,994
Totaal uitgaven hoofdfunctie 6		6,259,603	6,960,656	4,435,416	4,435,416	4,435,416	4,435,416
Totaal inkomsten hoofdfunctie 6		2,647,731	2,930,474	565,100	565,100	565,100	565,100
Nadelig saldo hoofdfunctie 6		3,611,872	4,030,182	3,870,316	3,870,316	3,870,316	3,870,316

Gewone dienst

Baten
in \$

Functie categorie	Omschrijving	Inkomsten volgens de laatst opge- maakte jaarrekening	Geraamde Inkomsten van het dienstjaar	Geraamde inkomsten van het dienstjaar	Geraamde inkomsten van het dienstjaar	Geraamde inkomsten van het dienstjaar	Geraamde inkomsten van het dienstjaar
		2017	2018 incl 1ste wijziging	2019	2020	2021	2020
HOOFDFUNCTIE 4 - ONDERWIJS							
Functie 400 - ALGEMEEN BEHEER		0	0	0	0	0	0
Functie 410 - OPENBAAR FUNDEREND ONDERWIJS		0	0	0	0	0	0
Functie 411 - BIJZONDER FUNDEREND ONDERWIJS		0	0	0	0	0	0
Functie 430 - OPENBAAR BUITENGEWOON ONDERWIJS		0	0	0	0	0	0
Functie 460 - BIJZONDERE SCHOLENGEMEEN- SCHAPPEN VOOR MEER DAN EEN VAN VOORGAANDE FUNCTIES		0	0	0	0	0	0
Functie 480 - GEMEENSCHAPPELIJKE UITGAVEN / INKOMSTEN VAN HET ONDERWIJS		8,730	7,800	7,800	7,800	7,800	7,800
Functie 482 - VOLWASSENEDUCATIE		0	0	0	0	0	0
Totaal inkomsten hoofdfunctie 4		8,730	7,800	7,800	7,800	7,800	7,800
Totaal uitgaven hoofdfunctie 4		2,473,732	2,380,497	2,545,859	2,539,990	2,534,126	2,534,126
Voordelig saldo hoofdfunctie 4		0	0	0	0	0	0
HOOFDFUNCTIE 5 - CULTUUR EN RECREATIE							
Functie 510 - OPENBAAR BIBLIOTHEEKWERK		60	33,464	0	0	0	0
Functie 530 - SPORT		6,370	36,965	0	0	0	0
Functie 540 - KUNST		15,870	0	0	0	0	0
Functie 541 - OUDHEIDKUNDE/MUSEA		0	0	0	0	0	0
Functie 560 - MAATSCHAPPELIJKE LEEFBAARHEID EN OPENLUCHTRECREATIE		2,040	0	0	0	0	0
Functie 580 - OVERIGE CULTUUR EN RECREATIE		0	0	0	0	0	0
Totaal inkomsten hoofdfunctie 5		24,340	70,429	0	0	0	0
Totaal uitgaven hoofdfunctie 5		5,980,600	5,731,152	5,012,136	4,910,489	4,908,840	4,908,840
Voordelig saldo hoofdfunctie 5		0	0	0	0	0	0
HOOFDFUNCTIE 6 - SOCIALE VOORZIENINGEN EN MAAT- SCHAPPELIJKE DIENSTVERLENING							
Functie 600 - ALGEMEEN BEHEER		300,575	446,137	0	0	0	0
Functie 610 - ONDERSTANDVERLENING		0	0	0	0	0	0
Functie 611 - WERKGELEGENHEID		254,252	544,049	0	0	0	0
Functie 620 - MAATSCHAPPELIJKE BEGELEIDING EN ADVIES		0	0	0	0	0	0
Functie 630 - SOCIAAL CULTUREEL WERK JEUGD- EN JONGEREN WERK		833,002	1,298,825	565,100	565,100	565,100	565,100
Functie 640 - BEJAARDENZORG		527,494	315,795	0	0	0	0
Functie 650 - KINDEROPVANG		652,677	245,938	0	0	0	0
Functie 651 - DAGOPVANG GEHANDICAPTEN		79,730	79,730	0	0	0	0
Totaal inkomsten hoofdfunctie 6		2,647,731	2,930,474	565,100	565,100	565,100	565,100
Totaal uitgaven hoofdfunctie 6		6,259,603	6,960,656	4,435,416	4,435,416	4,435,416	4,435,416
Voordelig saldo hoofdfunctie 6		0	0	0	0	0	0

Gewone dienst

Functie categorie	Omschrijving	Lasten in \$					
		Uitgaven volgens de laatst opge-maakte jaarrekening	Geraamde uitgaven van het dienstjaar	Geraamde uitgaven van het dienstjaar	Geraamde uitgaven van het dienstjaar	Geraamde uitgaven van het dienstjaar	Geraamde uitgaven van het dienstjaar
		2017	2018 incl 1ste wijziging	2019	2020	2021	2022
HOOFDFUNCTIE 7 - VOLKSGEZONDHEID							
Functie 700 - ALGEMEEN BEHEER VOLKSGEZONDHEID		887,088	2,028,951	1,107,021	814,321	814,321	814,321
Functie 710 - PREVENTIEVE EN CURATIEVE GEZONDHEIDSZORG		296,363	419,098	263,794	263,794	263,794	263,794
Functie 720 - SLACHTHUIZEN		7,635	10,100	10,100	10,100	10,100	10,100
Functie 721 - REINIGING		2,767,721	2,558,430	2,759,300	2,759,300	2,759,300	2,759,300
Functie 722 - RIOLERING EN WATERZUIVERING		0	854,787	0	0	0	0
Functie 723 - MILIEU EN NATUURBEHEER		910,129	1,734,666	78,861	78,861	78,861	78,861
Functie 725 - OVERIGE OPENBARE HYGIENE		498,672	823,662	543,162	543,162	543,162	543,162
Functie 730 - OVERIGE VOLKSGEZONDHEID		0	0	0	0	0	0
Totaal uitgaven hoofdfunctie 7		5,367,608	8,429,694	4,762,238	4,469,538	4,469,538	4,469,538
Totaal inkomsten hoofdfunctie 7		2,633,468	5,486,597	1,551,000	1,258,300	1,258,300	1,258,300
Nadelig saldo hoofdfunctie 7		2,734,139	2,943,097	3,211,238	3,211,238	3,211,238	3,211,238
HOOFDFUNCTIE 8 - RUIMTELIJKE ORDENING EN VOLKSHUISVESTING							
Functie 810 - RUIMTELIJKE ORDENING		0	0	0	0	0	0
Functie 822 - OVERIGE VOLKSHUISVESTING		714,737	645,620	738,148	738,148	738,148	738,148
Totaal uitgaven hoofdfunctie 8		714,737	645,620	738,148	738,148	738,148	738,148
Totaal inkomsten hoofdfunctie 8		381,287	235,000	350,000	350,000	350,000	350,000
Nadelig saldo hoofdfunctie 8		333,450	410,620	388,148	388,148	388,148	388,148
HOOFDFUNCTIE 9 - FINANCIERING EN ALGEMENE DEKKINGSMIDDELEN							
Functie 910 - RESERVERINGEN		0	209,905	1,000,142	1,000,142	1,000,142	1,000,142
Functie 911 - GELDLeningen		0	0	0	0	0	0
Functie 913 - DIVIDENDEN		0	0	0	0	0	0
Functie 920 - BELASTINGEN		53,331	172,000	242,000	242,000	242,000	242,000
Functie 921 - ALGEMENE UITKERINGEN		0	0	0	0	0	0
Functie 922 - ALGEMENE UITGAVEN EN INKOMSTEN		12,433,393	3,405,979	3,435,314	3,723,178	3,787,187	3,814,743
Functie 990 - SALDI VAN KOSTENPLAATSEN		0	-99,148	0	0	0	0
Functie 992 - SALDO GEWONE DIENST		2,488,288	1,168,000	0	0	0	0
Totaal uitgaven hoofdfunctie 9		14,975,012	4,856,736	4,677,456	4,965,320	5,029,329	5,056,885
Totaal inkomsten hoofdfunctie 9		45,466,875	41,610,220	39,422,088	39,422,088	39,422,088	39,422,088
Nadelig saldo hoofdfunctie 9		0	0	0	0	0	0

Gewone dienst

Baten
in \$

Functie categorie	Omschrijving	Inkomsten volgens de laatst opge- maakte jaarrekening	Geraamde Inkomsten van het dienstjaar	Geraamde inkomsten van het dienstjaar	Geraamde inkomsten van het dienstjaar	Geraamde inkomsten van het dienstjaar	Geraamde inkomsten van het dienstjaar
		2017	2018 incl 1ste wijziging	2019	2020	2021	2020
HOOFDFUNCTIE 7 - VOLKSGEZONDHEID							
Functie 700 - ALGEMEEN BEHEER VOLKSGEZONDHEID		292,668	1,238,801	292,700	0	0	0
Functie 710 - PREVENTIEVE EN CURATIEVE GEZONDHEIDSZORG		155,894	155,304	0	0	0	0
Functie 720 - SLACHTHUIZEN		5,036	5,000	15,000	15,000	15,000	15,000
Functie 721 - REINIGING		1,338,047	1,243,300	1,243,300	1,243,300	1,243,300	1,243,300
Functie 722 - RIOLERING EN WATERZUIVERING		0	854,787	0	0	0	0
Functie 723 - MILIEU EN NATUURBEHEER		817,734	1,655,805	0	0	0	0
Functie 725 - OVERIGE OPENBARE HYGIENE		24,090	333,600	0	0	0	0
Functie 730 - OVERIGE VOLKSGEZONDHEID		0	0	0	0	0	0
Totaal inkomsten hoofdfunctie 7		2,633,468	5,486,597	1,551,000	1,258,300	1,258,300	1,258,300
Totaal uitgaven hoofdfunctie 7		5,367,608	8,429,694	4,762,238	4,469,538	4,469,538	4,469,538
Voordelig saldo hoofdfunctie 7		0	0	0	0	0	0
HOOFDFUNCTIE 8 - RUIMTELIJKE ORDENING EN VOLKSHUISVESTING							
Functie 810 - RUIMTELIJKE ORDENING		0	0	0	0	0	0
Functie 822 - OVERIGE VOLKSHUISVESTING		381,287	235,000	350,000	350,000	350,000	350,000
Totaal inkomsten hoofdfunctie 8		381,287	235,000	350,000	350,000	350,000	350,000
Totaal uitgaven hoofdfunctie 8		714,737	645,620	738,148	738,148	738,148	738,148
Voordelig saldo hoofdfunctie 8		0	0	0	0	0	0
HOOFDFUNCTIE 9 - FINANCIERING EN ALGEMENE DEKKINGSMIDDELEN							
Functie 910 - RESERVERINGEN		0	0	0	0	0	0
Functie 911 - GELDLeningen		0	0	0	0	0	0
Functie 913 - DIVIDENDEN		0	510,000	0	0	0	0
Functie 920 - BELASTINGEN		9,678,633	9,510,000	10,960,000	10,960,000	10,960,000	10,960,000
Functie 921 - ALGEMENE UITKERINGEN		27,408,312	27,328,120	28,062,088	28,062,088	28,062,088	28,062,088
Functie 922 - ALGEMENE UITGAVEN EN INKOMSTEN		8,379,930	400,000	400,000	400,000	400,000	400,000
Functie 990 - SALDI VAN KOSTENPLAATSEN		0	0	0	0	0	0
Functie 992 - SALDO GEWONE DIENST		0	3,862,100	0	0	0	0
Totaal inkomsten hoofdfunctie 9		45,466,875	41,610,220	39,422,088	39,422,088	39,422,088	39,422,088
Totaal uitgaven hoofdfunctie 9		14,975,012	4,856,736	4,677,456	4,965,320	5,029,329	5,056,885
Voordelig saldo hoofdfunctie 9		30,491,863	36,753,484	34,744,632	34,456,768	34,392,759	34,365,203

Kapitaaldienst

Lasten

Functie c.q. categorie	Omschrijving	Uitgaven volgens de laatst opge- maakte jaarrekening	Geraamde uitgaven in het dienstjaar	Geraamde uitgaven in het dienstjaar	Geraamde uitgaven in het dienstjaar	Geraamde uitgaven in het dienstjaar	Geraamde uitgaven in het dienstjaar
		2017	2018 incl 1ste wijziging	2019	2020	2021	2022
HOOFDFUNCTIE 0 - ALGEMEEN BESTUUR							
Functie 001 - BESTUURSORGANEN		0	0	0	0	0	0
Functie 002 - BESTUURSAPPARAAT		0	800,000	300,000	0	0	0
Functie 020 - EIGENDOMMEN NIET VOOR DE OPENBARE DIENST BESTEMD		0	0	0	0	0	0
Totaal uitgaven hoofdfunctie 0		0	800,000	300,000	0	0	0
Totaal inkomsten hoofdfunctie 0		0	0	0	0	0	0
Nadelig saldo hoofdfunctie 0		0	800,000	300,000	0	0	0
HOOFDFUNCTIE 1 - OPENBARE ORDE EN VEILIGHEID							
Functie 120 - BRANDWEER EN RAMPENBESTRIJDING		0	0	0	0	0	0
Functie 140 - OVERIGE BESCHERMENDE MAATREGELEN		0	0	0	0	0	0
Totaal uitgaven hoofdfunctie 1		0	0	0	0	0	0
Totaal inkomsten hoofdfunctie 1		0	0	0	0	0	0
Nadelig saldo hoofdfunctie 1		0	0	0	0	0	0
HOOFDFUNCTIE 2 - VERKEER, VERVOER EN WATERSTAAT							
Functie 200 - ALGEMEEN BEHEER DROB		0	0	0	0	0	0
Functie 210 - BOUW EN CIVIELE WERKEN		1,064,725	952,000	0	0	0	0
Functie 211 - VERKEERSMAATREGELEN TE LAND		0	0	0	0	0	0
Functie 222 - VERKEERSMAATREGELEN TE WATER		0	40,000	0	0	0	0
Functie 230 - LUCHTVAART		0	0	0	0	0	0
Totaal uitgaven hoofdfunctie 2		1,064,725	992,000	0	0	0	0
Totaal inkomsten hoofdfunctie 2		0	0	0	0	0	0
Nadelig saldo hoofdfunctie 2		1,064,725	992,000	0	0	0	0
HOOFDFUNCTIE 3 - ECONOMISCHE ZAKEN							
Functie 300 - ECONOMISCHE ZAKEN		0	0	0	0	0	0
Functie 310 - HANDEL EN INDUSTRIE		0	0	0	0	0	0
Functie 341 - OVERIGE AGRARISCHE ZAKEN, JACHT EN VISSERIJ		0	0	0	0	0	0
Totaal uitgaven hoofdfunctie 3		0	0	0	0	0	0
Totaal inkomsten hoofdfunctie 3		0	0	0	0	0	0
Nadelig saldo hoofdfunctie 3		0	0	0	0	0	0

Kapitaaldienst

Baten

Functie c.q. categorie	Omschrijving	Inkomsten volgens de laatst opge- maakte jaarrekening	Geraamde Inkomsten van het dienstjaar	Geraamde Inkomsten van het dienstjaar	Geraamde inkomsten van het dienstjaar	Geraamde inkomsten van het dienstjaar	Geraamde inkomsten van het dienstjaar
		2017	2018 incl 1ste wijziging	2019	2020	2021	2022
HOOFDFUNCTIE 0 - ALGEMEEN BESTUUR							
Functie 001 - BESTUURSORGANEN		0	0	0	0	0	0
Functie 002 - BESTUURSAPPARAAT		0	0	0	0	0	0
Functie 020 - EIGENDOMMEN NIET VOOR DE OPENBARE DIEN: BESTEMD		0	0	0	0	0	0
Totaal inkomsten hoofdfunctie 0		0	0	0	0	0	0
Totaal uitgaven hoofdfunctie 0		0	800,000	300,000	0	0	0
Voordelig saldo hoofdfunctie 0		0	0	0	0	0	0
HOOFDFUNCTIE 1 - OPENBARE ORDE EN VEILIGHEID							
Functie 120 - BRANDWEER EN RAMPENBESTRIJDING		0	0	0	0	0	0
Functie 140 - OVERIGE BESCHERMENDE MAATREGELEN		0	0	0	0	0	0
Totaal inkomsten hoofdfunctie 1		0	0	0	0	0	0
Totaal uitgaven hoofdfunctie 1		0	0	0	0	0	0
Voordelig saldo hoofdfunctie 1		0	0	0	0	0	0
HOOFDFUNCTIE 2 - VERKEER, VERVOER EN WATERSTAAT							
Functie 200 - ALGEMEEN BEHEER DROB		0	0	0	0	0	0
Functie 210 - BOUW EN CIVIELE WERKEN		0	0	0	0	0	0
Functie 211 - VERKEERSMAATREGELEN TE LAND		0	0	0	0	0	0
Functie 222 - VERKEERSMAATREGELEN TE WATER		0	0	0	0	0	0
Functie 230 - LUCHTVAART		0	0	0	0	0	0
Totaal inkomsten hoofdfunctie 2		0	0	0	0	0	0
Totaal uitgaven hoofdfunctie 2		1,064,725	992,000	0	0	0	0
Voordelig saldo hoofdfunctie 2		0	0	0	0	0	0
HOOFDFUNCTIE 3 - ECONOMISCHE ZAKEN							
Functie 300 - ECONOMISCHE ZAKEN		0	0	0	0	0	0
Functie 310 - HANDEL EN INDUSTRIE		0	0	0	0	0	0
Functie 341 - OVERIGE AGRARISCHE ZAKEN, JACHT EN VISSERIJ		0	0	0	0	0	0
Totaal inkomsten hoofdfunctie 3		0	0	0	0	0	0
Totaal uitgaven hoofdfunctie 3		0	0	0	0	0	0
Voordelig saldo hoofdfunctie 3		0	0	0	0	0	0

Kapitaaldienst

Lasten

Functie c.q. categorie	Omschrijving	Uitgaven volgens de laatst opge- maakte jaarrekening	Geraamde uitgaven in het dienstjaar	Geraamde uitgaven in het dienstjaar	Geraamde uitgaven in het dienstjaar	Geraamde uitgaven in het dienstjaar	Geraamde uitgaven in het dienstjaar
		2017	2018 incl 1ste wijziging	2019	2020	2021	2022
HOOFDFUNCTIE 4 - ONDERWIJS							
	Functie 400 - ALGEMEEN BEHEER	0	0	0	0	0	0
	Functie 409 - ALGEMEEN BIJZONDERE SCHOLEN	0	0	0	0	0	0
	Functie 410 - OPENBAAR FUNDEREND ONDERWIJS	0	0	0	0	0	0
	Functie 411 - BIJZONDER FUNDEREND ONDERWIJS	0	0	0	0	0	0
	Functie 430 - OPENBAAR BUITENGEWOON ONDERWIJS	0	0	0	0	0	0
	Functie 461 - BIJZONDERE SCHOLENGEMEENSCHAPPEN VOOR MEER DAN EEN VAN VOORGAANDE FUNCTIES	0	0	0	0	0	0
	Functie 480 - GEMEENSCHAPPELIJKE UITGAVEN/ INKOMSTEN VAN HET ONDERWIJS	0	0	0	0	0	0
Totaal uitgaven hoofdfunctie 4		0	0	0	0	0	0
Totaal inkomsten hoofdfunctie 4		0	0	0	0	0	0
Nadelig saldo hoofdfunctie 4		0	0	0	0	0	0
HOOFDFUNCTIE 5 - CULTUUR EN RECREATIE							
	Functie 510 - OPENBAAR BIBLIOTHEEKWERK	0	0	0	0	0	0
	Functie 530 - SPORT	0	0	0	0	0	0
	Functie 540 - KUNST	0	0	0	0	0	0
	Functie 541 - OUDHEIDKUNDE / MUSEA	0	0	0	0	0	0
	Functie 560 - MAATSCHAPPELIJKE LEEFBAARHEID EN OPENLUCHTRECREATIE	0	0	0	0	0	0
	Functie 580 - OVERIGE CULTUUR EN RECREATIE	0	0	0	0	0	0
Totaal uitgaven hoofdfunctie 5		0	0	0	0	0	0
Totaal inkomsten hoofdfunctie 5		0	0	0	0	0	0
Nadelig saldo hoofdfunctie 5		0	0	0	0	0	0
HOOFDFUNCTIE 6 - SOCIALE VOORZIENINGEN EN MAAT- SCHAPPELIJKE DIENSTVERLENING							
	Functie 600 - ALGEMEEN BEHEER	0	0	0	0	0	0
	Functie 610 - ONDERSTANDVERLENING	0	0	0	0	0	0
	Functie 611 - WERKGELEGENHEID	0	0	0	0	0	0
	Functie 620 - MAATSCHAPPELIJKE BEGELEIDING EN ADVIES	0	0	0	0	0	0
	Functie 630 - SOCIAAL CULTUREEL WERK/ JEUGD EN JONGERE	0	0	0	0	0	0
	Functie 640 - BEJAARDENZORG	0	0	0	0	0	0
	Functie 650 - KINDEROPVANG	0	0	0	0	0	0
	Functie 651 - DAGOPVANG GEHANDICAPTEN	0	0	0	0	0	0
Totaal uitgaven hoofdfunctie 6		0	0	0	0	0	0
Totaal inkomsten hoofdfunctie 6		0	0	0	0	0	0
Nadelig saldo hoofdfunctie 6		0	0	0	0	0	0

Kapitaaldienst		Baten					
Functie c.q. categorie	Omschrijving	Inkomsten volgens de laatst opge- maakte jaarrekening	Geraamde Inkomsten van het dienstjaar	Geraamde Inkomsten van het dienstjaar	Geraamde inkomsten van het dienstjaar	Geraamde inkomsten van het dienstjaar	Geraamde inkomsten van het dienstjaar
		2017	2018 incl 1ste wijziging	2019	2020	2021	2022
HOOFDFUNCTIE 4 - ONDERWIJS							
	Functie 400 - ALGEMEEN BEHEER	0	0	0	0	0	0
	Functie 409 - ALGEMEEN BIJZONDERE SCHOLEN	0	0	0	0	0	0
	Functie 410 - OPENBAAR FUNDEREND ONDERWIJS	0	0	0	0	0	0
	Functie 411 - BIJZONDER FUNDEREND ONDERWIJS	0	0	0	0	0	0
	Functie 430 - OPENBAAR BUITENGEWOON ONDERWIJS	0	0	0	0	0	0
	Functie 461 - BIJZONDERE SCHOLENGEMEENSCHAPPEN VOOR MEER DAN EEN VAN VOORGAANDE FUNCTIES	0	0	0	0	0	0
	Functie 480 - GEMEENSCHAPPELIJKE UITGAVEN/ INKOMSTEN VAN HET ONDERWIJS	0	0	0	0	0	0
	Totaal inkomsten hoofdfunctie 4	0	0	0	0	0	0
	Totaal uitgaven hoofdfunctie 4	0	0	0	0	0	0
	Voordelig saldo hoofdfunctie 4	0	0	0	0	0	0
HOOFDFUNCTIE 5 - CULTUUR EN RECREATIE							
	Functie 510 - OPENBAAR BIBLIOTHEEKWERK	0	0	0	0	0	0
	Functie 530 - SPORT	0	0	0	0	0	0
	Functie 540 - KUNST	0	0	0	0	0	0
	Functie 541 - OUDHEIDKUNDE / MUSEA	0	0	0	0	0	0
	Functie 560 - MAATSCHAPPELIJKE LEEFBAARHEID EN OPENLUCHTRECREATIE	0	0	0	0	0	0
	Functie 580 - OVERIGE CULTUUR EN RECREATIE	0	0	0	0	0	0
	Totaal inkomsten hoofdfunctie 5	0	0	0	0	0	0
	Totaal uitgaven hoofdfunctie 5	0	0	0	0	0	0
	Voordelig saldo hoofdfunctie 5	0	0	0	0	0	0
HOOFDFUNCTIE 6 - SOCIALE VOORZIENINGEN EN MAAT- SCHAPPELIJKE DIENSTVERLENING							
	Functie 600 - ALGEMEEN BEHEER	0	0	0	0	0	0
	Functie 610 - ONDERSTANDVERLENING	0	0	0	0	0	0
	Functie 611 - WERKGELEGENHEID	0	0	0	0	0	0
	Functie 620 - MAATSCHAPPELIJKE BEGELEIDING EN ADVIES	0	0	0	0	0	0
	Functie 630 - SOCIAAL CULTUREEL WERK/ JEUGD EN JONGEF	0	0	0	0	0	0
	Functie 640 - BEJAARDENZORG	0	0	0	0	0	0
	Functie 650 - KINDEROPVANG	0	0	0	0	0	0
	Functie 651 - DAGOPVANG GEHANDICAPTEN	0	0	0	0	0	0
	Totaal inkomsten hoofdfunctie 6	0	0	0	0	0	0
	Totaal uitgaven hoofdfunctie 6	0	0	0	0	0	0
	Voordelig saldo hoofdfunctie 6	0	0	0	0	0	0

Kapitaaldienst

Lasten

Functie c.q. categorie	Omschrijving	Uitgaven volgens de laatst opge- maakte jaarrekening	Geraamde uitgaven in het dienstjaar	Geraamde uitgaven in het dienstjaar	Geraamde uitgaven in het dienstjaar	Geraamde uitgaven in het dienstjaar	Geraamde uitgaven in het dienstjaar
		2017	2018 incl 1ste wijziging	2019	2020	2021	2022
HOOFDFUNCTIE 7 - VOLKSGEZONDHEID							
	Functie 700 - ALGEMEEN BEHEER VOLKSGEZONDHEID	0	0	0	0	0	0
	Functie 710 - PREVENTIEVE EN CURATIEVE GEZONHEIDSZORG	0	0	0	0	0	0
	Functie 720 - SLACHTHUIZEN	0	0	0	0	0	0
	Functie 721 - REINIGING	0	0	0	0	0	0
	Functie 723 - MILIEU EN NATUURBEHEER	0	0	0	0	0	0
	Functie 725 - OVERIGE OPENBARE HYGIENE	0	0	0	0	0	0
	Functie 730 - OVERIGE VOLKSGEZONDHEID	0	0	0	0	0	0
Totaal uitgaven hoofdfunctie 7		0	0	0	0	0	0
Totaal inkomsten hoofdfunctie 7		0	0	0	0	0	0
Nadelig saldo hoofdfunctie 7		0	0	0	0	0	0
HOOFDFUNCTIE 8 - RUIMTELIJKE ORDENING EN VOLKSHUISVESTING							
	Functie 810 - RUIMTELIJKE ORDENING	0	0	0	0	0	0
	Functie 822 - OVERIGE VOLKSHUISVESTING	0	0	0	0	0	0
Totaal uitgaven hoofdfunctie 8		0	0	0	0	0	0
Totaal inkomsten hoofdfunctie 8		0	0	0	0	0	0
Nadelig saldo hoofdfunctie 8		0	0	0	0	0	0
HOOFDFUNCTIE 9 - FINANCIERING EN ALGEMENE DEKKINGSMIDDELEN							
	Functie 910 - RESERVES EN VOORZIENINGEN	0	0	0	0	0	0
	Functie 911- GELDLeningen	1,194,256	1,195,263	1,195,263	1,195,263	1,195,263	1,005,263
	Functie 912 - VRIJGEKOMEN MIDDELEN	0	0	0	0	0	0
	Functie 922 - ALGEMENE UITGAVEN EN INKOMSTEN	0	0	0	0	0	0
	Functie 990 - SALDI KOSTENPLAATSEN	0	0	0	0	0	0
	Functie 992 - SALDI GEWONE DIENST	0	0	0	0	0	0
	Functie 993 - SALDI KAPITAALDIENST	0	154,611	325,591	562,588	456,165	629,786
Totaal uitgaven hoofdfunctie 9		1,194,256	1,349,874	1,520,854	1,757,851	1,651,428	1,635,049
Totaal inkomsten hoofdfunctie 9		2,303,095	3,157,874	1,820,854	1,757,851	1,651,428	1,635,049
Nadelig saldo hoofdfunctie 9		0	0	0	0	0	0
VD-PARAGRAAF 2		44,115	16,000	0	0	0	0
Totaal uitgaven VD-Paragraaf 2		44,115	16,000	0	0	0	0
Totaal inkomsten VD-Paragraaf 2		0	0	0	0	0	0
Nadelig saldo VD-Paragraaf 2		44,115	16,000	0	0	0	0

Kapitaaldienst

Baten

Functie c.q. categorie	Omschrijving	Inkomsten volgens de laatst opge-maakte jaarrekening	Geraamde Inkomsten van het dienstjaar	Geraamde Inkomsten van het dienstjaar	Geraamde inkomsten van het dienstjaar	Geraamde inkomsten van het dienstjaar	Geraamde inkomsten van het dienstjaar
		2017	2018 incl 1ste wijziging	2019	2020	2021	2022
HOOFDFUNCTIE 7 - VOLKSGEZONDHEID							
Functie 700 - ALGEMEEN BEHEER VOLKSGEZONDHEID		0	0	0	0	0	0
Functie 710 - PREVENTIEVE EN CURATIEVE GEZONHEIDSZOR		0	0	0	0	0	0
Functie 720 - SLACHTHUIZEN		0	0	0	0	0	0
Functie 721 - REINIGING		0	0	0	0	0	0
Functie 723 - MILIEU EN NATUURBEHEER		0	0	0	0	0	0
Functie 725 - OVERIGE OPENBARE HYGIENE		0	0	0	0	0	0
Functie 730 - OVERIGE VOLKSGEZONDHEID		0	0	0	0	0	0
Totaal inkomsten hoofdfunctie 7		0	0	0	0	0	0
Totaal uitgaven hoofdfunctie 7		0	0	0	0	0	0
Voordelig saldo hoofdfunctie 7		0	0	0	0	0	0
HOOFDFUNCTIE 8 - RUIMTELIJKE ORDENING EN VOLKSHUISVESTING							
Functie 810 - RUIMTELIJKE ORDENING		0	0	0	0	0	0
Functie 822 - OVERIGE VOLKSHUISVESTING		0	0	0	0	0	0
Totaal inkomsten hoofdfunctie 8		0	0	0	0	0	0
Totaal uitgaven hoofdfunctie 8		0	0	0	0	0	0
Voordelig saldo hoofdfunctie 8		0	0	0	0	0	0
HOOFDFUNCTIE 9 - FINANCIERING EN ALGEMENE DEKKINGSMIDDELEN							
Functie 910 - RESERVES EN VOORZIENINGEN		0	0	0	0	0	0
Functie 911- GELDLeningen		0	0	0	0	0	0
Functie 912 - VRIJGEKOMEN MIDDELEN		0	1,989,874	1,820,854	1,757,851	1,651,428	1,635,049
Functie 922 - ALGEMENE UITGAVEN EN INKOMSTEN		0	0	0	0	0	0
Functie 990 - SALDI KOSTENPLAATSEN		0	0	0	0	0	0
Functie 992 - SALDI GEWONE DIENST		0	0	0	0	0	0
Functie 993 - SALDI KAPITAALDIENST		2,303,095	1,168,000	0	0	0	0
Totaal inkomsten hoofdfunctie 9		2,303,095	3,157,874	1,820,854	1,757,851	1,651,428	1,635,049
Totaal uitgaven hoofdfunctie 9		1,194,256	1,349,874	1,520,854	1,757,851	1,651,428	1,635,049
Voordelig saldo hoofdfunctie 9		1,108,839	1,808,000	300,000	0	0	0
VD-PARAGRAAF 2		0	0	0	0	0	0
Totaal inkomsten VD-Paragraaf 2		0	0	0	0	0	0
Totaal uitgaven VD-Paragraaf 2		44,115	16,000	0	0	0	0
Voordelig saldo VD-Paragraaf 2		0	0	0	0	0	0

Verdeeldienst		Lasten					
Functie/ categorie	Omschrijving	Uitgaven volgens de laatst opge- maakte jaarrekening	Geraamde uitgaven in het dienstjaar	Geraamde uitgaven in het dienstjaar	Geraamde uitgaven in het dienstjaar	Geraamde uitgaven in het dienstjaar	Geraamde uitgaven in het dienstjaar
		2017	2018 incl 1ste wijziging	2019	2020	2021	2022
1. KAPITAALLASTEN							
	Functie 011 - KAPITAALLASTEN	1,956,091	1,989,874	1,820,854	1,757,851	1,651,428	1,635,049
Totaal uitgaven Kapitaallasten		1,956,091	1,989,874	1,820,854	1,757,851	1,651,428	1,635,049
Totaal inkomsten Kapitaallasten		1,956,091	1,989,874	1,820,854	1,757,851	1,651,428	1,635,049
Nadelig saldo		0	0	0	0	0	0
2. KOSTENPLAATSEN							
	Functie 022 - KOSTENPLAATSEN	1,569,788	1,534,713	1,604,713	1,568,074	1,545,660	1,536,837
	Functie 033 - KOSTENPLAATSEN VERVOERMIDDELEN	149,949	182,800	185,800	185,800	185,800	185,800
	Functie 044 - KOSTENPLAATSEN HUISVESTING	3,065,028	3,380,000	3,377,000	3,377,000	3,377,000	3,377,000
Totaal uitgaven Kostenplaatsen		4,784,764	5,097,514	5,167,513	5,130,874	5,108,460	5,099,637
Totaal inkomsten Kostenplaatsen		4,784,764	5,097,514	5,167,512	5,130,873	5,108,459	5,099,636
Nadelig saldo		0	0	0	0	0	0

Verdeeldienst		Baten					
Functie/ categorie	Omschrijving	Inkomsten volgens de laatst opge- maakte jaarrekening	Geraamde inkomsten in het dienstjaar	Geraamde inkomsten in het dienstjaar	Geraamde inkomsten in het dienstjaar	Geraamde inkomsten in het dienstjaar	Geraamde inkomsten in het dienstjaar
		2017	2018 incl 1ste wijziging	2019	2020	2021	2022
1. KAPITAALLASTEN							
	Functie 011 - KAPITAALLASTEN	1,956,091	1,989,874	1,820,854	1,757,851	1,651,428	1,635,049
	Totaal inkomsten Kapitaallasten	1,956,091	1,989,874	1,820,854	1,757,851	1,651,428	1,635,049
	Totaal uitgaven Kapitaallasten	1,956,091	1,989,874	1,820,854	1,757,851	1,651,428	1,635,049
	Voordelig saldo	0	0	0	0	0	0
2. KOSTENPLAATSEN							
	Functie 022 - KOSTENPLAATSEN	1,569,788	1,534,713	1,604,713	1,568,074	1,545,660	1,536,837
	Functie 033 - KOSTENPLAATSEN VERVOERMIDDELEN	149,949	182,800	185,800	185,800	185,800	185,800
	Functie 044 - KOSTENPLAATSEN HUISVESTING	3,065,028	3,380,000	3,377,000	3,377,000	3,377,000	3,377,000
	Totaal inkomsten Kostenplaatsen	4,784,764	5,097,514	5,167,512	5,130,873	5,108,459	5,099,636
	Totaal uitgaven Kostenplaatsen	4,784,764	5,097,514	5,167,513	5,130,874	5,108,460	5,099,637
	Voordelig saldo	0	0	0	0	0	0

Recapitulatiestaat Gewone dienst

Num- mer	Hoofdfunctie	Lasten 2018 incl 1ste wijziging	Lasten 2019	Baten 2018 incl 1ste wijziging	Baten 2019	Voordelig saldo 2018 incl 1ste wijziging	Voordelig saldo 2019
0	Algemeen bestuur	18.530.702	17.963.607	3.460.359	3.654.982	15.070.343	14.308.625
1	Openbare orde en veiligheid	1.179.321	1.083.836	230.473	147.150	948.848	936.686
2	Verkeer, vervoer, waterstaat en communicatie	5.820.134	4.530.996	2.101.105	1.612.300	3.719.029	2.918.696
3	Economische zaken	2.238.105	1.954.928	640.160	394.200	1.597.945	1.560.728
4	Onderwijs	2.380.497	2.545.859	7.800	7.800	2.372.697	2.538.059
5	Cultuur en recreatie	5.731.152	5.012.136	70.429	0	5.660.723	5.012.136
6	Sociale voorzieningen en maatschappelijke dienstverlening	6.960.656	4.435.416	2.930.474	565.100	4.030.182	3.870.316
7	Volksgezondheid	8.429.694	4.762.238	5.486.697	1.551.000	2.943.097	3.211.238
8	Ruimtelijke ordening en volkshuisvesting	645.620	738.148	235.000	350.000	410.620	388.148
9	Financiering en algemene dekkingsmiddelen (excl. functies 921 en 992)	3.688.736	4.677.456	14.282.100	11.360.000	(10.593.364)	(6.682.544)
	Vrije Uitkering			27.328.120	28.062.088	(27.328.120)	(28.062.088)
	Exploitatie-uitkomsten						
	Voorlopig voordelig / overschot	55.604.617	47.704.620	56.772.617	47.704.620	(1.168.000)	(0)
	Totaal hoofdfuncties	55.604.617		(1.168.000)	(0)		

Recapitulatiestaat Kapitaal dienst

Num- mer	Hoofdfunctie	Lasten 2019	Baten 2019	Voordelig saldo 2019
0	Algemeen bestuur	300.000	0	300.000
1	Openbare orde en veiligheid	0	0	0
2	Verkeer, vervoer, waterstaat en communicatie	0	0	0
3	Economische zaken	0	0	0
4	Onderwijs	0	0	0
5	Cultuur en recreatie	0	0	0
6	Sociale voorzieningen en maatschappelijke dienstverlening	0	0	0
7	Volksgezondheid	0	0	0
8	Ruimtelijke ordening en volkshuisvesting	0	0	0
9	Financiering en algemene dekkingsmiddelen (excl. functie 993)	1.195.263	0	0
VD	paragraaf 2	0	1.820.854	(625.591)
	Totaal hoofdfuncties	1.495.263	1.820.854	(325.591)
	Saldo kapitaaldienst (voordelig)		(325.591)	
	Totaal hoofdfuncties	1.495.263	1.495.263	(325.591)

Opmerking 2019:

De kapitaaluitgaven zijn in 2019 minder dan de vrijgekomen middelen.
 Er is geen behoefte om voordelig saldo op de Gewone dienst te creëren om de investeringen op de Kapitaaldienst te kunnen financieren.
 Op de Kapitaaldienst is in 2019 rekening gehouden met de volgende uitgaven.

A) Afbetaling aflossingen	
911.00.00 ten behoeve van FAO BES t/m 2019	190,000
911.00.00 ten behoeve van rente loze lening	<u>1,005,263</u>
Onderwijsinvestering t/m 2033	
Subtotaal A)	1,195,263

B) Investerings	
002.10.07 Automatisering OLB	300,000
Subtotaal B)	300,000

C) Vrijgekomen middelen	
912.00.00 Vrijgekomen middelen: Afschrijvingen	1,820,854

Voorlopig voordelig saldo 2019 A)+ B) - C) **(325,591)**

MODEL B

Staat van salarissen en sociale lasten
bedoeld in BBV BES artikel 20, letter e

UITGANGSPUNTEN PERSONEELSBEGROTING 2019

Algemeen

De brondocumenten voor de begroting 2019 zijn de payroll van juni 2018 en het concept 2de wijziging personeelsbegroting 2018.

De salarissen met bijbehorende schalen en treden, toelagen etc, werden via een macro in dit Excel bestand ingelezen.

Het streven is om de personeelsbegroting zo dicht mogelijk op de realisatie te laten aansluiten.

Onderhandelingen CAO 2019: Er is een bedrag van \$ 400.000,- op de stelposten opgevoerd t.b.v. de salarisverhoging van 1.75 % en de verhoging van de eindejaarsuitkering naar 6% van de bruto jaarsalaris.

Vacatures: uitgangspunten zijn de door het BC goedgekeurde vacaturelijst 2017/2018 en de mutaties van de "in- en uitdienst personeel 2de kw 2018.

De bedragen van de vacatures zijn ook aangepast met de verhoging van 2%;

De vacatures worden begroot conform het maximum bedrag van de functionele schaal.

Het "aantal maanden" wordt standaard op 9 maanden begroot m.u.v. de vacatures waarbij de procedures in een vergevorderde stadium zijn.

Alle (geprioriteerde) vacatures die door het bestuurscollege (conform haar besluit van 6 oktober 2017) zijn vastgesteld (dus met dekking) en formeel nog niet zijn vervuld worden verwerkt;

Alle vervangingsvacatures waarvan de medewerker inmiddels is vertrokken en waar geld voor op de begroting staat verwerkt (dus met dekking);

Voor alle gewenste vacatures dient dekking vanuit de eigen begroting gezocht en gevonden te worden.

Bij uitruil van vacatures binnen de directie/afdeling, mag er geen sprake zijn van overschrijding. U dient dus binnen het aanwezige budget te blijven. Bijvoorbeeld: door 3 vacatures /functies (samen \$135.000,-) om te zetten in 2 zwaardere functies (van \$60.000 en \$75.000,-).

Formatieplaats (FTE)

In de begroting van 2019 wordt ervan uitgegaan dat een medewerker 100% van zijn/haar tijd besteedt aan de functie die wordt bekleed. Indien deze deeltijd geschiedt, wordt deze naar ratio FTE opgenomen (bv $\frac{1}{2} = 0,5$).

De indeling van de formatieplaatsen zijn conform wetten, Rechtspositiebesluit ambtenaren BES, Sociaal Statuut Openbaar Lichaam Bonaire en de inrichtingsplannen. De ambtelijke organisatie (directiemodel) is overgenomen in de begroting.

Zorgpremie werkgeversdeel

Voor het berekenen van de Zorgpremie werkgeversdeel werd er voorheen onterecht bezoldigingscomponenten meegerekend in de resultaatformule. Dit is inmiddels gecorrigeerd en is uit gekomen op een lager totaal dan voorheen berekend.

Aantal Personen (PP)

Om aan te geven of in een dienst c.q. afdeling formatieplaatsen aanwezig zijn en of deze bemand worden, is de kolom PP als volgt te lezen:

Formatieplaats aanwezig, persoon aanwezig = 1,00/1,00

Geen formatieplaats, persoon aanwezig = 0,00/1,00

Formatieplaats aanwezig, niet ingevuld = 1,00/0,00

Herplaatsingskandidaat, geen formatieplaats, persoon aanwezig= 0,00/1,00

Vacatures

Van een vacature is sprake wanneer een formatieplaats binnen het OLB beschikbaar is en de intentie bestaat om deze in 2019 met personeel in te vullen. De vacatures komen voort uit de inrichtingsplannen en/of door BC goedgekeurde Functie Uitbreidingen. Voor elke vacature is een hiervoor geldende bezoldiging opgenomen conform de Bezoldigingsregeling Bonaire 2016 (bijgehouden in de Vacaturelijst-Inrichtingsplan van de Personeelsbegroting document). De bezoldiging behorende bij de vacature, is het bedrag m.b.t. de hoogste trede in de schaal (maximum) die geldt voor de vacante functie. In principe geldt voor vacatures dat de bezoldiging behorende bij de vacature voor een periode van 12 maanden, betrekking hebbend op het begrotingsjaar.

Boven sterkte;

Wij onderscheiden hier enkele categorieën:

- Boven sterkte i.v.m. buitengewone vrijstelling van dienst;
- Boven sterkte i.v.m. ter beschikkingstelling;
- Boven sterkte i.v.m. een tijdelijk aan te stellen counterpart, ter vervanging van een vaste formatie;
- werknemer aangesteld/benoemd zonder dat er een formatieplaats aanwezig is.
- Boven sterkte i.v.m. een nog niet gevallen besluit.

Terbeschikkingstelling (TBS)

Bij de ter beschikkingstelling zijn de volgende criteria gehanteerd:

Achter de functie waar de werknemer formeel (conform BC besluit) ressorteert is bij de bezoldiging nul (0,00) ingevuld. Daarbij verwijzen wij naar de instantie waar die persoon op dat moment werkzaam is. Achter de functie waar bedoelde werknemer op dat moment werkzaam is, zijn bij die persoon behorende salarislasten ingevuld (met een verwijzing van welke dienst/afdeling die persoon afkomstig is). Uitgangspunt hierbij is dat de personeelskosten ten laste moeten komen van de instantie waar de werknemer op dat moment daadwerkelijk werkzaam is.

Toelichting B2

- **Totaal Gewenste Formatie (439)** = Totaal In Dienst (336) + Totaal Projecten/ Boven formatie (7) + Totaal Gewenste Vacatures (96);
- **Totaal Akkoord BC Formatie (366)** = Totaal In Dienst (336) + Totaal Projecten/ Boven formatie (7) + Totaal in te vullen Vacatures (23);
- **Totaal Projecten/ Boven formatie (7)** = Het aantal personeel in dienst dat niet op een reguliere functie/formatie (boven de formatie) aanwezig zijn;
- **Totaal In Dienst (336)** = Het aantal personeel in dienst op goedgekeurde formatie (inclusief 13 gezagdragers).

STELPOSTEN 2019

Stelposten personeelsbegroting 2019

922.00.01	Overwerkvergoedingen overige personeel (incidenteel)	50.000
922.00.01	T.O.D.	32.500
922.00.01	Smartengeld	7.000
922.00.01	Ambtsjubilea	30.000
922.00.01	Gratificaties	60.000
922.00.01	Kindertoelage T.W.K.	5.000
922.00.01	Stagevergoedingen	18.400
922.00.01	Niet opgenomen vakantie uren	10.000
922.00.01	Onderhandeling CAO 2018 - 2020	400.000
922.00.01	Stelpost wijziging artikel 8 personeel (Incidenteel overig pers. OLB)	16.000
922.00.01	Stelpost art 24 Rechtspositie besluit ambtenaren BES; Incidenteel waarnemingstoelage Ambtenaren	10.000
922.00.01	Rechtspositie besluit Politieke gezagdragers BES; waarnemingstoelage Gezaghebber	40.000
922.00.01	Centrale vacature ruimte	0
922.00.01	Loontreden 2019 bevordering en aanpassing salarissen niet op max	221.000
922.00.01	Opklassificatie Gezagdragers	0
922.00.01	Overbrugging medewerkers Bureau Gedeputeerden	106.000
922.00.01	7-daagse Werkweek Haven & Loods	45.000
922.00.01	Vervangingen Haven & Loods	85.000
922.00.01	Reservering Werkliedenfonds	300.000
922.00.01	Vergoeding Rampenteam	90.000
922.00.02	Uitkering gezagdragers voormalig BC	161.200
922.00.03	VUT-uitkering (Voorschotten)	0
922.00.07	Reservering OBWVP/UBWVP (Indexering + TWK)	84.000

Toelichting stelposten:

Overwerkvergoedingen overige personeel (incidenteel)

De vergoeding voor overwerk wordt in principe in vrije tijd genoten. Indien dit niet mogelijk is, wordt er in uitzonderingsgevallen, de vergoeding voor overwerk in geld uitbetaald. Gebruikmakend van ervaring cijfers, voert het OLB jaarlijks een vast bedrag op de stelposten ter uitbetaling van overwerkvergoedingen.

Voor 2019 wordt een bedrag van \$ 50.000 op de begroting opgevoerd.

T.O.D.

De totale kosten voor het jaar 2019 worden geraamd op \$ 32.500.

Smartengeld

Als gevolg van artikel 40 van de WMA BES en artikel 37 van de WerkliedenWet BES 1944 dient aan de nabestaanden van de overleden overheidsdienaar smartengeld gelijk aan driemaal het bedrag aan maandelijks inkomen, onbelast, te worden toegekend. Aan de hand van ervaringscijfers wordt voor 2019 een bedrag van \$ 7.000 op de begroting opgevoerd.

Ambtsjubilea

Het betreft gratificaties aan het overheidspersoneel in dienst van het EGB voor het vieren van ambtsjubilea bij 10 jaar (25%), 20 jaar (50%), 30 jaar (75%) en 40 jaar (100%) dienstverband. De toe te kennen gratificaties i.v.m. ambtsjubilea voor 2019 (bron salarisadministratie) bedragen \$ 30.000.

Gratificaties

Betreft het toekennen van gratificaties i.v.m. bijzonder presteren of voor het verrichten van tijdelijke, extra werkzaamheden. Voor dit beloningssysteem en de overige incidentele gevallen van toekenning van gratificaties in 2019 is er een bedrag van \$60.000 gereserveerd.

Kindertoelagen T.W.K.

Het OLB krijgt per jaar vaak te maken medewerkers die achteraf hun verzoeken indienen voor een kindertoelage. Hiervoor wordt een bedrag van \$ 5000 in 2019 begroot.

Stagevergoedingen

De bedoeling is dat elke directie en overige bureaus minimaal gemiddeld 2 stageplaatsen per jaar beschikbaar stellen aan studenten. Voor 2019 wordt een bedrag van \$ 18.400 op de begroting opgevoerd.

Niet opgenomen vakantie uren

In 2013 werd er een poging gedaan om het probleem van "niet opgenomen vakantie-uren" op te pakken en weg te werken. Verwacht wordt dat er altijd uitzonderingen zullen blijven bestaan (zoals medewerkers die uit dienst gaan en de dienst laat het niet toe om (alle) vakantie uren op te nemen). Daarom wordt in 2019 nog een bedrag van \$ 10.000 op de begroting gereserveerd.

Stelpost wijziging artikel 8 personeel (Incidenteel overig pers. OLB)

Een deel van de in deze stelpost gereserveerde bedrag is voor het dekken van de kosten gemoeid bij het aantrekken van 1 nieuwe loods. Het andere deel van de reserveerde bedrag is voor het dekken van incidentele uitkeringen van Art. 8 aan overig personeel OLB. Het totaal bedrag gereserveerd is geraamd op \$ 16.000.

Stelpost art 24 Rechtspositie besluit ambtenaren BES; waarnemingstoelage Ambtenaren

Betreft het incidenteel gedeelte van de waarneming conform artikel 24 van het rechtspositioneel besluit ambtenaren BES. In 2019 wordt hiervoor een bedrag van \$ 10.000 gereserveerd.

Rechtspositie besluit Politieke gezagdragers BES; waarnemingstoelage Gezaghebber

Betreft hier het belonen van Waarnemend Gezagdragers. Hiervoor een bedrag gereserveerd op basis van een uitkering van maximaal 60 dagen. Waarneming 2019: \$ 40.000.

Centrale vacature ruimte

Om te voorkomen grote bedragen onbenut op de begroting blijven staan, heeft het OLB ervoor gekozen om a.d.h.v. ervaringscijfers, een vaste bedrag tbv vacatures op de stelposten op te nemen. Het OLB heeft besloten om de vacatures te begroten bij desbetreffende directies en afdelingen zelf. In 2019 zal er vooralsnog geen gebruik gemaakt worden van de Centrale vacature ruimte.

Loontreden 2019, bevorderingen en aanpassingen salarissen niet op max.

Het OLB reserveert jaarlijks een bedrag ter bekostiging van loontreden die als gevolg van een voldoende beoordeling of meer, in januari van het volgend jaar aan de medewerkers toegekend moeten worden; Er wordt ook een bedrag gereserveerd voor de medewerkers die een bevordering moeten krijgen naar hun functionele schaal. Tenslotte wordt hier ook een bedrag gereserveerd ter aanvulling van de salarissen bijhorende bij vacatures die niet op het maximum zijn begroot. Totaal is op deze post een bedrag van \$234.000,-- gereserveerd.

Opklassificatie Gezagdragers

Voorlopig wordt er geen bedrag hiervoor gereserveerd.

Overbrugging medewerkers Bureau Gedeputeerden

Als gevolg van aftreden van de inmiddels demissionair regering hebben sommige medewerkers wettelijk recht op een bedrag dat afhankelijk is van de duur van hun tijd in dienst bij het betreffende bureau. Voor het dekken van deze kostenpost is er een raming gemaakt van \$ 106.000

7-daagse Werkweek Haven & Loods

Om de voorheen gemaakte kosten in de voorafgaande jaren als gevolg van het 7-daagse werkweek van specifieke medewerkers in afdeling Haven & Loods is er een budget opgesteld, op basis van voorheen gemaakte kosten en een extrapolatie van de te komen kosten. Het budget komt in 2019 op een bedrag van \$ 45.000.

Vervangingen Haven & Loods

Voor het dekken van de specifieke kosten dat gemoeid zijn bij het betalen van vervangingen bij het afdeling Haven & Loods, is er een budget opgesteld, op basis van voorheen gemaakte kosten en een extrapolatie van de te komen kosten. Het budget komt in 2019 op een bedrag van \$ 85.000.

Reservering Werkliedenfonds Dit is het bedrag dat het OLB in 2019 aan werkliedenpensioen (270.000,--) plus de eenmalige kosten aan een pensioenfonds moet betalen om namens het OLB werkliedenpensioenen te administreren en uit te keren (30.000). Derhalve wordt in 2019 een totaalbedrag van \$300.000 gereserveerd.

Vergoeding Rampenteam

Op basis van 1e berekening is een bedrag van \$90.000,- gereserveerd om aan de medewerkers die standbye dienen te zijn een toelage te verstrekken. Voor 2019 wordt uitgegaan van circa \$ 56.000,-. Doch gezien het feit dat de kosten bij een daadwerkelijke ramp aanzienlijk hoger kunnen uitvallen wordt een bedrag van \$90.000,-. De bijdrage aan de medewerkers wordt achteraf, conform het RPBA-BES art. 25a.a. toegekend. Het Eilandsbesluit daartoe dient nog te worden opgesteld.

Uitkering gezagdragers voormalig BC

De politieke gezagdrager aan wie ontslag is verleend en die op het tijdstip van ontslag de pensioengerechtigde leeftijd nog niet heeft bereikt, heeft met ingang van de dag waarop het ontslag ingaat recht op een uitkering.

Aanname voor 2019: 3 gezagdragers, waarvan 1 gezagdrager krijgt volledig salaris (uitkering) en 2 gezagdragers krijgen het verschil tussen het salaris als ambtenaar en het salaris als gezagdrager. Derhalve worden de kosten voor het jaar 2019 geraamd op \$ 161.200.

VUT-uitkering (Voorschotten)

De grondslag voor dit bedrag zijn de voorschotnota's van PCN voor de doorbelasting van de VUT. Volgens het OLB is alles nu betaald (afgelost). Deze stelpost wordt in 2019 vooralsnog op \$ 0 gehanteerd.

Reservering OBWVP/UBWVP (Indexering + twk)

Het OLB reserveert jaarlijks een bedrag tbv aanvragen van voormalige werknemers die recht hierop hebben en tbv mogelijke indexering van dit pensioen. De kosten worden voor het jaar 2019 geraamd op \$ 84.000.

ORGANISATIE-EENHEID/AFDELING	Gewenste Akkoord BC		In	Jaarwedd	Toelagen	Vergoedingen	Centrale	Totaal	t.l.v.
	Formaat	Bovenformaat							
Directie Samenleving en Zorg									
002.10.19 DIRECTIE EN STAF SAMENLEVING EN ZORG	10	10	10	419,075	7,511	100,433	0	527,018	002.10.19
002.10.20 BELEID EN PROJECTEN SAMENLEVING EN ZORG	3	2	1	179,186	0	47,861	0	227,047	002.10.20
600.10.10 MAATSCHAPPELIJKE ONDERSTEUNING EN ARBEIDSAANGELEGENHEDEN	10	10	7	485,494	2,849	123,691	0	612,034	600.10.10
400.10.00 EDUCATIE EN WELZIJN	12	9	7	435,904	4,387	109,964	0	550,254	400.10.00
510.00.00 OPENBARE BIBLIOTHEEK	6	6	6	222,369	4,562	52,969	0	279,900	510.00.00
530.00.01 INSTITUUT DI DEPORTE BONERIANO (INDEBON)	16	15	13	388,083	3,567	79,488	0	471,138	530.00.01
700.10.00 PUBLIEKE GEZONDHEIDSZORG	15	12	11	498,778	2,715	121,524	0	623,017	700.10.00
725.10.00 VECTORCONTROLE	0	0	0	0	0	0	0	0	725.10.00
003.00.01 BURGERZAKEN	12	12	11	456,116	25,662	115,096	4,000	600,864	003.00.01
540.00.01 SERVICIO DI KULTURA , ARTE I LITERATURA (SKAL)	8	7	5	250,449	369	57,486	0	308,303	540.00.01
Directie Samenleving en Zorg	93	84	71	3,335,453	51,612	808,511	4,000	4,199,577	
TOP- Traineeship Programma									
922.10.01 TOP- TRAINEESHIP PROGRAMMA	3	3	0	94,520	0	20,590	0	115,109	922.10.01
Nog op te zetten Bureau's									
922.10.02 BUREAU CONSTITUTIONELE ZAKEN	3	0	0	0	0	0	0	0	922.10.02
922.10.03 BUREAU INTEGRITEIT, KLACHTEN & VERTROUWENSPERSON	2	0	0	0	0	0	0	0	922.10.03
922.10.04 ALGEMENE BESTUURSDIENST	4	0	0	0	0	0	0	0	922.10.04
Nog op te zetten Bureau's	12	3	0	94,520	-	20,590	-	115,109	
922.00.06 PERSONEEL TER BESCHIKKING GESTELD	0.0	0.0	0	0	0	0	0	0	922.00.07
Totaal huidig personeel (fte.)	439	366	336	14,414,711	418,335	3,544,936	221,400	18,599,382	
Rubriek II, Voormalig personeel									
922.00.02 UITKERING GEZAGDRAGERS			0.0	0	0	0	0	0	922.00.02
922.00.05 WACHTGELD			0.0	0	0	0	0	0	922.00.05
922.00.07 ONDERSTAND BIJ WIJZE VAN PENSOEN			236.0	945,604	0	0	0	945,604	922.00.07
Totaal voormalig personeel			236.0	945,604	0	0	0	945,604	
Stelposten begroting 2019									
Overwerkvergoedingen overige personeel (incidenteel)									
TOD				50,000	0	0	0	50,000	922.00.01
Smartengeld				0	32,500	0	0	32,500	922.00.01
Ambisjubilea				7,000	0	0	0	7,000	922.00.01
Gratificaties				30,000	0	0	0	30,000	922.00.01
kindertoelagen (TWK)				60,000	0	0	0	60,000	922.00.01
Stagevergoeding				0	5,000	0	0	5,000	922.00.01
Niet opgenomen vakantie uren				18,400	0	0	0	18,400	922.00.01
Onderhandelingen CAO				10,000	0	0	0	10,000	922.00.01
Steipost wijziging artikel 8 personeel (Incidenteel overig pers. OLB)				400,000	0	0	0	400,000	922.00.01
Steipost art.24 Rechtspositioneel besluit ambtenaren BES; incidenteel waarnemingstoeloge Ambtenaren				0	16,000	0	0	16,000	922.00.01
Rechtspositioneel besluit Politieke gezagdragers BES; waarnemingstoeloge Gezaghebber				0	10,000	0	0	10,000	922.00.01
Centrale vacature ruimte				0	40,000	0	0	40,000	922.00.01
Loontredes 2019, bevorderingen en aanpassing salarissen niet max				221,000	0	0	0	221,000	922.00.01
Opklassificering Gezagdragers				0	0	0	0	0	922.00.01
Overbrugging medewerkers Bureau Gedeputeerden				106,000	0	0	0	106,000	922.00.01
7-daagse Werkweek Haven & Loodswezen				45,000	0	0	0	45,000	922.00.01
Vervangingstoelagen - Haven & Loodswezen				0	85,000	0	0	85,000	922.00.01
Reservering Werkliedenfonds				300,000	0	0	0	300,000	922.00.01
Vergoedingen/toelagen Rampenteam				0	90,000	0	0	90,000	922.00.01
Uitkering gezagdragers voormalig BC				161,200	0	0	0	161,200	922.00.02
VUT-uitkering (Voorschotten)				0	0	0	0	0	922.00.03
Reservering OBWVP/ UBWVP (indexering en TWK)				84,000	0	0	0	84,000	922.00.07
Totaal stelposten:				1,474,200	296,900	-	-	1,771,100	
Totaal- generaal			572.0	16,834,516	715,235	3,544,936	221,400	21,316,086	

MODEL C

Staat van geactiveerde kapitaaluitgaven
bedoeld in BBV BES artikel 20, letter f

MODEL D

Staat van reserves en voorzieningen
bedoeld in BBV BES artikel 18

Staat D - Staat van reserves en voorzieningen

Naam reserve / voorziening	Dienstjaar 2019						Toelichting
	Saldo aan het begin van het dienstjaar in \$ 5	Vermeerderingen wegens bijboeking van rente in \$ 6	Overige vermeerderingen in \$ 7	Verminderingen (zoals beschikkingen over en bijdragen uit (reserve / voorziening) in \$ 8	Saldo aan het einde van het dienstjaar in \$ 9	Waarvan belegd bij het eilandgebied in \$ 10	
1							11
Rubriek a							
Reserves van de algemene dienst							
Algemene Reserves							
Algemene reserve (t/m jaarrekening 2014) Resultaat 2016	25,480,403 2,243,098	0 0	0 0	0 0	25,480,403 2,243,098	25,480,403 2,243,098	
Bestemmingsreserve							
Huisvesting - jaarrekening 2016	342,059	0	0	0	342,059	342,059	
Energievoorziening - jaarrekening 2017*	1,500,000	0	0	0	1,500,000	1,500,000	
Renovatie Wagenpark - jaarrekening 2017*	500,000	0	0	0	500,000	500,000	
Infrastructuur - jaarrekening 2017*	488,288	0	0	0	488,288	488,288	
Saldo Gewone dienst Voordelig saldo (Begroting 2018)	0	0	0	0	0	0	
Subtotaal rubriek a	30,553,848	0	0	0	30,553,848	30,553,848	
Rubriek b							
Voorzieningen van de algemene dienst							
Voorziening pensioen gezagdragers (jaarrekening 2016)	1,377,218	0	0	0	1,377,218	1,377,218	
Voorziening debiteuren (jaarrekening 2016)	1,600,000	0	0	0	1,600,000	1,600,000	
Subtotaal rubriek b	2,977,218	0	0	0	2,977,218	2,977,218	
Totaal-generaal	33,531,066	0	0	0	33,531,066	33,531,066	

* Bestemmingsreserves zijn onder voorbehoud van goedkeuring van Eilandsraad opgenomen - de jaarrekening 2017 is nog niet vastgesteld.

MODEL G

Staat van inkomensoverdrachten

bedoeld BBV BES in artikel 20, letter g

Staat van inkomensoverdrachten

(Sub) functie/ kostenplaats/ activiteiten- groep	Directie	Namen van de gesubsidieerden	Jaarrekening dienstjaar 2016	Jaarrekening dienstjaar 2017	Begroting dienstjaar 2018 incl. 1ste BW In \$	Begroting dienstjaar 2019 In \$
210.00.06	R&O	Fundashon Fondo pa Kaminda di Bonaire	0	0	0	0
300.00.00	R&O	S-191 Fundashon Tienda pa Konsumido Bon.				
300.10.00	R&O	S-191 Fundashon Tienda pa Konsumido Bon.	68,500	78,748	68,055	68,055
310.00.00	R&O	S-190 Stichting Beheer Bedrijfsfondsen Bonaire (voormalig CKB)	210,700	210,700	127,834	127,834
310.00.00	R&O	Bonaire Holding Maatschappij NV (extra fondsen promotie toerisme)			0	0
341.00.01	R&O	Agrarische zaken/LVV			0	0
341.10.00	R&O	Agrarische zaken/LVV	13,857	13,062	8,675	8,675
341.00.03	R&O	Dierenartsenpraktijk	36,809	36,809	45,284	45,284
341.00.03	R&O	S-009 Stichting Dierenasiel Bonaire	45,000	22,000	39,038	39,038
341.00.03	R&O	7201- Stichting Donkeyshelp		40,150	34,830	40,150
400.00.00	S&Z	Stichting voeding op school (voorheen Stichting Rotary Bonaire)			0	0
400.10.00	S&Z	8305- Stichting voeding op school	142,875	187,315	162,496	162,496
400.10.00	S&Z	Bijdrage officiële opening Brede School Papa Cornes	400			
480.00.08	S&Z	Stichting Leren is Leuk*	115,174	115,174	108,496	125,068
480.00.08	S&Z	Financieren 4 nieuwbouw klalokalen, Stichting Leren is leuk	150,000			
480.00.08	S&Z	Bouwen van 2 klaslokalen ivm funderend onderwijs				
480.00.08	S&Z	Stichting Openbaar Onderwijs Bonaire	70,000	70,000	70,000	70,000
480.00.08	S&Z	Stichting Scholengemeenschap Bonaire	55,988	56,915	52,674	57,000
480.00.08	S&Z	Stichting Expertisecenter Onderwijs Zorg Bonaire	33,390	79,199	59,669	68,783
480.00.08	S&Z	Transworld radio Bonaire tbv klaslokaal			9,196	10,600
480.00.08	S&Z	Af te dragen premie Basisschool de Pelikaan				
480.00.08	S&Z	Vooruitbetaalde kstn ivm onderwijs huisv progr RCN	154,127			
480.00.08	S&Z	Opstalverzekering noodlokalen + 2 additionele noodlokaal 2016	927			
482.00.00	S&Z	S-050 Fundashon Formashon Pa Mayan	659,301	659,301	695,301	695,301
530.00.02	S&Z	Buitensportaccommodaties - Bonaire Overheid Gebouwen (BOG)	363,320	378,289	303,625	0
530.00.03	S&Z	SEDREBO	0	0	0	0
530.00.04	S&Z	Overige aangelegenheden	23,013	45,044	82,413	82,413
530.00.04	S&Z	S-259 Stichting Bonaire Sailing Foundation				
530.00.04	S&Z	Bonaire Little League	50,936			
530.00.04	S&Z	Stichting Aquaspeed Bonaire Windsurfers	6,000			
530.00.04	S&Z	Special Olympics Bonaire				
530.00.04	S&Z	Hype Events Management BV	37,500	115,000	32,531	32,531
540.00.02	S&Z	Kas di Arte	0	0	0	0
540.00.02	S&Z	S-208 Skol di Musika Boneiru	50,200	30,000	26,025	26,025
540.00.02	S&Z	S-135 Fundashon Mangasina di Rei	240,000	240,000	240,000	240,000
540.00.02	S&Z	S-429 Dance Sensation Foundation	15,000	15,000	13,013	13,013
540.00.02	S&Z	S-171 FUHIKUBO	97,000	48,500	42,074	42,074
540.00.02	S&Z	S-443 Fundashon Dushi Papiamentu			0	0
540.00.02	S&Z	S-129 Fundashon pa Arte I Kultura	30,000	30,000	26,025	26,025
540.00.02	S&Z	S-458 Fundashon Akademia Papiamentu	35,000	35,000	30,363	30,363
540.00.02	S&Z	Fundashon Streanan di Boneiru	15,000	15,000	13,013	13,013
540.00.02	S&Z	7975- Fundashon Antriol Avanti			0	0
540.00.02	S&Z	Stichting Plataforma Cultural		25,000	21,688	21,688
540.00.02	S&Z	Fundashon Lesa ta dushi			1,735	1,735
540.00.02	S&Z	Stichting Bonaire Youth Entertainment - Kas di Musika			17,350	17,350
540.00.02	S&Z	Stichting Bonaire Youth Entertainment - Bijdrage Festival del Caribe 2016	10,000			
540.00.02	S&Z	Hype Events Management BV	37,500	35,000	32,531	32,531
540.00.02	S&Z	Komishon Union Boneriano - Viering Bonairedag in Curacao	1,065			
540.00.02	S&Z	Komishon Union Boneriano - Simadan Mayo	2,000			
540.00.02	S&Z	Komishon Union Boneriano - Viering San Juan	2,000			
540.00.02	S&Z	Fundashon Formashon pa Mayan - Archeologisch onderzoek NAAM	17,195			
541.00.00	S&Z	Oudheidkunde/musea projecten In 2015 is een bedrag van \$ 2.027,87 van St. Mondriaan ontvangen voor het verrichten van een risico analyse tbv museum.			0	0
560.00.02	R&O	Tourism Corporation Bonaire	1,775,978	1,728,987	1,497,286	1,725,978
560.00.02	R&O	Extra bijdrage ivm promotie Bonaire - TCB		450,000	173,500	200,000
560.00.02	R&O	Extra bijdrage ivm uitvoeren Strategisch Toersime plan			0	0
560.00.02	R&O	Beach Patrol			0	0
560.00.02	R&O	Cruise incentives	108,692		173,500	0
560.00.03	S&Z	S-093 Fundashon Karnaval Bonaire			0	0
560.00.03	S&Z	Bonaire Carnival Development Foundation	15,000			
560.00.03	S&Z	Fundashon KLAVE	10,000	25,000	34,700	34,700
560.00.03	S&Z	FUDECU	40,000	40,000	34,700	34,700
560.00.03	S&Z	Overige aangelegenheden			0	0
560.00.03	S&Z	Bonairedag in het buitenland	12,000	6,000	7,808	7,808
560.00.03	S&Z	Dia di Rincon in het buitenland	7,553		0	0

Staat van inkomensoverdrachten

(Sub) functie/ kostenplaats/ activiteiten- groep	Directie	Namen van de gesubsidieerden	Jaarrekening dienstjaar 2016	Jaarrekening dienstjaar 2017	Begroting dienstjaar 2018 incl. 1ste BW In \$	Begroting dienstjaar 2019 In \$
610.00.01	S&Z	Eenmalige financiële steun			0	0
610.00.01	S&Z	Materiële steun behoeftigen*			0	0
610.00.01	S&Z	Begrafeniskosten onvermogens			0	0
610.00.01	S&Z	Stichting Rotary Bonaire			0	0
600.10.11	S&Z	Uitvoering Begrafeniswet BES	13,631	9,858	8,675	8,675
600.10.11	S&Z	Uitvoering Wet Primair Onderwijs / Schoolbenodigdheden	163,716	140,581	130,125	130,125
600.10.11	S&Z	Overige financiële steun/overbruggingsgelden	34,835	53,143	39,038	39,038
600.10.11	S&Z	Achterstallige huurpenning FCB				
610.00.02	S&Z	Ziektekosten Minvermogens			0	0
610.00.05	S&Z	Armoede beleid			0	0
610.00.05	S&Z	Stichting ADRA Bonaire			0	0
610.00.05	S&Z	Materiële steun behoeftigen*			0	0
600.10.11	S&Z	7661- Stichting ADRA	189,560	189,300	164,218	164,218
620.00.00	S&Z	NGO-platform			0	0
630.10.00	S&Z	NGO-platform	88,908	88,908	95,960	95,960
630.10.00	S&Z	OCAN	0	0	0	0
620.00.00	S&Z	DIBO for Youth Human Rights Foundation			0	0
630.10.00	S&Z	Fundashon Respeta Mucha			0	0
630.00.01	S&Z	S-068 Stichting Fesbo			0	0
630.10.01	S&Z	S-068 Stichting Fesbo				
630.10.01	S&Z	Stichting Professionele Kinderopvang Bonaire	827,000	827,000	827,404	827,404
630.10.01	S&Z	Stichting Toeloei Domacasse			13,013	13,013
630.10.01	S&Z	7975- Fundashon Antrioi Avanti		50,000	56,532	56,532
630.00.02	S&Z	Centrum voor Jeugd en Gezin			0	0
630.10.02	S&Z	Centrum voor Jeugd en Gezin	904,620	879,020	994,213	994,213
630.10.02	S&Z	Centrum voor Jeugd en Gezin tbv Uitvoering vaccinatieprogramma		34,000	34,000	34,000
630.00.02	S&Z	S-107 Jeugdwerk Prinses Beatrix			0	0
630.10.02	S&Z	S-107 Jeugdwerk Prinses Beatrix	250,000	249,996	250,000	250,000
630.00.02	S&Z	Vereniging Federatie Antilliaanse Jeugdzorg (FAJ)			0	0
630.10.02	S&Z	Vereniging Federatie Antilliaanse Jeugdzorg (FAJ)			0	0
630.00.02	S&Z	Overige aangelegenheden			0	0
630.00.02	S&Z	Stichting Project			0	0
630.10.02	S&Z	Stichting Project			0	0
630.10.02	S&Z	Scoutingvereniging			0	0
630.10.02	S&Z	Jeugd Cultuurfonds Bonaire i.o.			0	0
630.00.03	S&Z	Sociale Kanstraject Jongeren - SKJ (BU)	421,327	421,327	420,100	420,100
640.00.00	S&Z	S-092 Stichting Comishon Cuido di Ansianonan di Rincon (Cocari)			0	0
640.10.00	S&Z	S-092 Stichting Comishon Cuido di Ansianonan di Rincon (Cocari)	5,114		9,109	9,109
640.00.00	S&Z	S-178 Fundashon Kuido i Bienestar Grandinan Boneiru (Villa Antonia)			0	0
640.10.00	S&Z	S-178 Fundashon Kuido i Bienestar Grandinan Boneiru (Villa Antonia)			0	0
640.00.00	S&Z	Fundashon Konsulta pa Grandinan			0	0
640.10.00	S&Z	Fundashon Konsulta pa Grandinan	32,885	35,500	31,482	31,482
650.00.00	S&Z	S-109 Fundashon Bon Kwido				
650.10.00	S&Z	S-109 Fundashon Bon Kwido	80,000	80,000	86,750	86,750
650.00.00	S&Z	S-087 Fundashon Social Edukativo				
650.10.00	S&Z	S-087 Fundashon Social Edukativo	37,500	37,500	32,531	32,531
650.00.00	S&Z	NGO-platform			0	0
650.00.00	S&Z	Kinderopvang Technische bijstand (BU)			0	0
650.00.00	S&Z	Uitvoering kinderopvang verordening			0	0
650.10.00	S&Z	Uitvoering kinderopvang verordening			200,000	200,000
651.00.00	S&Z	S-409 stichting MIVABO			0	0
651.10.00	S&Z	S-409 stichting MIVABO			4,338	4,338
651.00.00	S&Z	S-258 Fundashon Kuido pa Bista I Oido			0	0
651.10.00	S&Z	S-258 Fundashon Kuido pa Bista I Oido	27,500	27,500	23,856	23,856
651.10.00	S&Z	Bijdrage in Aviramp		75,000		

Staat van inkomensoverdrachten

(Sub) functie/ kostenplaats/ activiteiten- groep	Directie	Namen van de gesubsidieerden	Jaarrekening dienstjaar 2016	Jaarrekening dienstjaar 2017	Begroting dienstjaar 2018 incl. 1ste BW In \$	Begroting dienstjaar 2019 In \$
700.10.00	S&Z	7881- DIBO for Youth Human Rights Foundation			0	0
710.10.04	S&Z	Stichting Verslavingszorg en Psychiatrie Caribisch Nederland		205,300	86,750	86,750
710.10.06	S&Z	Ondersteuning stichtingen ivm preventie			10,844	10,844
721.00.00	R&O	Reiniging (Selibon NV)	1,454,652	1,429,674	1,315,130	1,516,000
722.00.00	R&O	Riolering en water zuivering			0	0
722.00.00	R&O	Beheerskosten KAWZI (WEB NV)			0	0
723.00.00	R&O	S-035 Stichting Nationale Parken Bonaire			0	0
723.10.00	R&O	S-035 Stichting Nationale Parken Bonaire	70,659	69,273	64,461	64,461
822.00.01	R&O	Subsidies en bijdragen bouw- en woningtoezicht			0	0
822.10.00	R&O	Fundashon Cas Boneriano	898,324	698,324	605,796	698,324
Opmerking :						
Verder zij opgemerkt dat aan bovengenoemde lijst (maximale bedragen) geen rechten ontleend kunnen worden.						
Totaal aan inkomensoverdrachten			10,259,231	10,432,398	9,789,747	9,897,948

MODEL H

Verzamel- en consolidatie staat

Overzicht

van voorgenomen investeringen

bedoeld in BBV BES artikel 17

Overzicht voorgenomen investeringen

Conform art. 17 van BBV BES

Functie	Omschrijving investering	Directies	Investerings- bedrag	Bijdrag en/sub- sidies derden	Onttrekking aan (bestemming s) reserves	Netto investerings- bedrag	Investe- rings- jaar	Afschrijv- ings- duur	Kapitaalasten/ afschrijvings- lasten	Extra onderhouds- lasten	Jaar 1e afschrijving	Jaar laatste afschrijving	(externe) Financiering
002	Automatisering - verbetering van geïmplementeerde applicaties	B&O	300,000	0,00	0,00	300,000	2019	5	60,000	0,00	2020	2025	Nee
			300,000	0	0	300,000			60,000	0			

Overzicht

van incidentele baten en lasten

bedoeld in BBV BES artikel 20 letter c

Overzicht incidentele baten en lasten

Conform BBV BES artikel 20 onderdeel c

Funcctie	Jaar	Aard	Omschrijving	Bedrag
Lasten				
003	2020		Verkiezingen in verband met Eilandsraad, Europees parlement en Eerste Kamer verkiezingen 20	82,000
functioneel	2020		Afschrijvingskosten	63,003
			Totaal incidentele lasten	145,003
Funcctie	Jaar	Aard	Omschrijving	Bedrag
Baten				
			Totaal incidentele baten	-

Overzicht

van Bijzondere Uitkering 2019

Overzicht Bijzondere Uitkeringen 2019

Lasten en Baten
in \$

Functie/ categorie	Directie	Omschrijving	Geraamde uitgaven van het dienstjaar 2019	Geraamde uitgaven van het dienstjaar 2020	Geraamde uitgaven van het dienstjaar 2021	Geraamde uitgaven van het dienstjaar 2022
Functie 002 - BESTUURSAPPARAAT			0	0	0	0
002.20.03	Overigen	Institutionele Versterking Bestuurskracht	0	0	0	0
002.20.05	Overigen	Doeluitkeringen	0	0	0	0
002.20.06	B&O	Implementatie WOLBES/FinBES	0	0	0	0
002.20.08	B&O	Ontwikkelplannen (B.U.)	0	0	0	0
002.20.09	Overigen	Verbetertraject financieel beheer (B.U.)	0	0	0	0
			0	0	0	0
Functie 003 - BURGERZAKEN			0	0	0	0
003.00.03	S&Z	Straatnamen (B.U.)	0	0	0	0
003.00.04	S&Z	Verstrekking paspoorten voor kinderen tot 12 jaar (BU)	0	0	0	0
003.00.05	S&Z	Verbetering Kwaliteit PIVA	0	0	0	0
003.00.06	S&Z	Communicatieplan- Voorkomen identiteitsfraude (BU)	0	0	0	0
003.00.07	S&Z	Digitalisering akten Burgerzaken (BU)	0	0	0	0
			115,150	115,150	115,150	115,150
Functie 130 - RAMPENBESTRIJDING			115,150	115,150	115,150	115,150
130.00.05	Overigen	Rampenbestrijding (B.U.)	0	0	0	0
			0	0	0	0
Functie 210 - WEGEN,STRATEN PLEINEN			0	0	0	0
210.00.08	R&O	Pasangrahan (B.U.)	0	0	0	0
			0	0	0	0
Functie 222 - VERKEERSMAATREGELEN TE WATER			0	0	0	0
222.00.05	T&H	Professionalisering en upgrading havenbedrijf Bonaire	0	0	0	0
			0	0	0	0
Functie 310 - HANDEL EN INDUSTRIE			0	0	0	0
310.00.05	R&O	Economische Ontwikkeling Bonaire (BU)	0	0	0	0
310.00.06	R&O	Oprichting Trade en Investment Board	0	0	0	0
310.00.07	R&O	Actualisering Visie & Ambitie Bonaire	0	0	0	0
310.00.08	R&O	Opstellen Strategisch Toersime Plan	0	0	0	0
310.00.09	R&O	Duurzaamheidsgraadmeter	0	0	0	0
310.00.10	R&O	Opzet en uitbouw Bonaire	0	0	0	0
310.00.11	R&O	Bereikbaarheid	0	0	0	0
310.00.12	R&O	Qredits	0	0	0	0
310.00.13	R&O	Project Management EOB	0	0	0	0
310.00.14	R&O	Cost of doing business	0	0	0	0
			0	0	0	0
Functie 510 - OPENBAAR BIBLIOTHEEKWERK			0	0	0	0
510.00.05	S&Z	Herinrichting Bibliotheek (B.U.)	0	0	0	0
			0	0	0	0
Functie 530 - SPORT			0	0	0	0
530.00.05	S&Z	Buurtsportcoach (B.U.)	0	0	0	0
			0	0	0	0
Functie 600 - ALGEMEEN BEHEER SOCIALEVOORZIENINGEN EN MAATSCHAPPELIJKE DIENSTVERLENING			0	0	0	0
		DIENSTVERLENING	0	0	0	0
600.10.12	S&Z	Noodopvang en-begeleiding (BU)	0	0	0	0
600.10.13	S&Z	Schuld Hulp Verlening (BU)	0	0	0	0
			0	0	0	0
Functie 611 - WERKGELEGENHEID			0	0	0	0
611.00.04	S&Z	Woningverbetering kansarme gezinnen en toeleiding jongeren naar werk (B.U.)	0	0	0	0
611.00.05	S&Z	Job programma Horeca/Toerisme (B.U.)	0	0	0	0
611.00.06	S&Z	Begeleidend wonen en begeleiding naar werk (BU)	0	0	0	0
611.00.07	S&Z	Job programma Bouwsector (B.U.)	0	0	0	0
611.00.08	S&Z	Job programma Landbouw en Veeteelt (B.U.)	0	0	0	0
611.00.09	S&Z	Woningverbetering kansarme gezinnen 2 (BU)	0	0	0	0
611.00.10	S&Z	Toeleiding jongeren naar werk 2 (B.U.)	0	0	0	0
611.00.11	S&Z	Veiligheidsinstituut (B.U.)	0	0	0	0
611.00.12	S&Z	Job programma Naschoolse opvang (B.U.)	0	0	0	0
611.00.13	S&Z	Job programma Algemeen	0	0	0	0
611.00.14	S&Z	Woningverbetering Particulieren (BU)	0	0	0	0
			565,100	565,100	565,100	565,100
Functie 630 - SOCIAAL CULTUREEL WERK / JEUGD- EN JONGEREN WERK			565,100	565,100	565,100	565,100
630.00.03	S&Z	Sociale Kanstraject Jongeren SKJ (B.U.)	0	0	0	0
630.00.04	S&Z	Integrale Wijkaanpak 2 (B.U.)	0	0	0	0
630.00.05	S&Z	Leer Woon Werkcentrum Jong Bonaire (B.U.)	0	0	0	0
630.00.06	S&Z	Integrale Wijkaanpak 3 (B.U.)	0	0	0	0
630.00.07	S&Z	Integrale Wijkaanpak 4 (B.U.)	0	0	0	0
630.00.08	S&Z	ICT in de Wijken (B.U.)	0	0	0	0
630.00.09	S&Z	Begeleiding Risicogroepen (BU)	0	0	0	0

Lasten en Baten
in \$

Functie/ categorie	Directie	Omschrijving	Geraamde uitgaven van het dienstjaar	Geraamde uitgaven van het dienstjaar	Geraamde uitgaven van het dienstjaar	Geraamde uitgaven van het dienstjaar
			2019	2020	2021	2022
630.00.10	S&Z	SHARK				
630.00.11	S&Z	Plan van aanpak Kinderrechten Bonaire				
630.00.12	S&Z	Groot onderhoud buurthuis Ambiona Bonaire				
630.00.13	S&Z	Media van en door jongeren Bonaire				
Functie 640 - BEJAARDENZORG			0	0	0	0
640.00.05	S&Z	Zelfmanagement 60+ en MIVA (BU)	0	0	0	0
Functie 650 - KINDEROPVANG			0	0	0	0
650.00.05	S&Z	Kinderopvang Technische Bijstand (B.U.)	0	0	0	0
650.00.06	S&Z	Versterking Kinderopvang (B.U.)	0	0	0	0
650.00.07	S&Z	Kinderopvang Papa Cornes (B.U.)	0	0	0	0
650.00.08	S&Z	Extra impuls kinderopvang Bonaire				
Functie 700 - ALGEMEEN BEHEER VOLKSGEZONDHEID			292,700	0	0	0
700.00.05	S&Z	Publieke Gezondheidszorg (B.U.)	292,700	0	0	0
Functie 710 - PREVENTIEVE EN CURATIEVE GEZONDHEIDSZORG			0	0	0	0
710.00.11	S&Z	Preventie genotmiddelen gebruik (B.U.)	0	0	0	0
710.00.12	S&Z	WE CAN Young (BU)	0	0	0	0
710.00.13	S&Z	Health Study BES (BU)	0	0	0	0
Functie 722 - RIOLERING EN WATERZUIVERING			0	0	0	0
722.00.05	R&O	Riolering en watervoorziening (BU)	0	0	0	0
Functie 723 - MILIEU EN NATUURBEHEER			0	0	0	0
723.00.04	R&O	Goat eradication and control in Washington Slagbaai Nationaal Park (BU)	0	0	0	0
723.00.05	R&O	Duurzame Landbouw en Plattelandsontwikkeling (BU)	0	0	0	0
723.00.06	R&O	World heritage nomination Bonaire National Marine Park (BU)	0	0	0	0
723.00.07	R&O	Verbranden (bio) medisch en infectueus afval (BU)	0	0	0	0
723.00.08	R&O	Feral pig control project plan (BU)	0	0	0	0
723.00.09	R&O	Reforestation project plan (BU)	0	0	0	0
723.00.10	R&O	Koraalrestauratie- restoring marine life, one reef at a time (BU)	0	0	0	0
723.00.11	R&O	Ecologisch herstel Lac en zuidelijk kustgebied (BU)	0	0	0	0
723.00.12	R&O	Erosiebestrijding en natuurherstel Bonaire (BU)	0	0	0	0
723.00.13	R&O	Koepelcampagne leefomgeving & natuur (BU)	0	0	0	0
Functie 725 - OVERIGE OPENBARE HYGIENE			0	0	0	0
725.00.06	T&H	Bidraze drinkwater WEB (BU)	0	0	0	0
Overzicht Bijzondere Uitkeringen			972,950	680,250	680,250	680,250

Opmerking:
Meerjarenbegrotingen zullen bij nadere informatie door de directies en ministeries worden aangevuld.
De bedragen vermeld in het overzicht zijn op basis van de beschikkingen/brieven van vakdepartementen en ministeries opgesteld.